

9389

XXII-7-1

R. 209
1389

HISPALENSIVM

PHARMACO-

POLIORVM,

Recognitio.

à D. Simone è Touar Hispalensi
Medico auspicata.

6

CVM PRIVILEGIO

HISPALI,

Ex Officina Andreae Pescionis,
& Ioannis Leonis.

1587.

Handwritten signature or mark.

HISTORIA

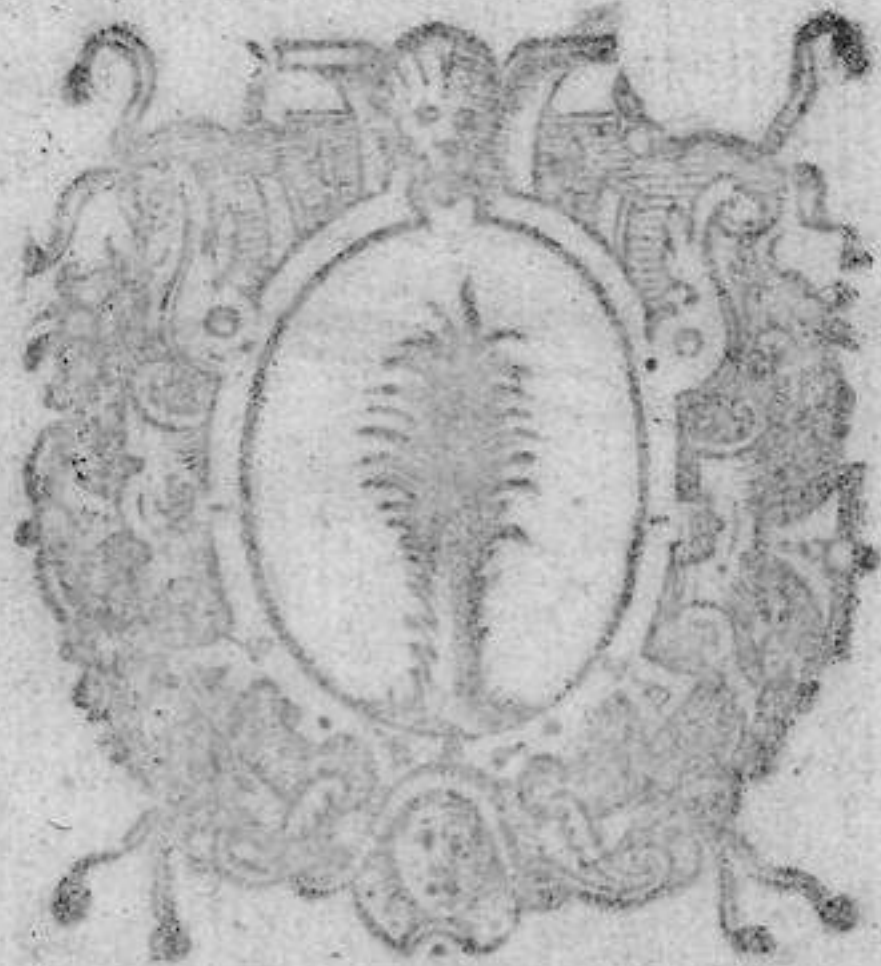
PHARMACOPOLIORVM

RECOGNITIO

AVGVSTI

MDCCCLXXXVII

Medico auctoritate

CVM PRIVILEGIO

HISTORIA

Ex Officina Andreae Polionis
& Ioannis Leonis

1787

T Y P O G R A P H I C A E R R A T A

graviora sic corrigito.

Fol.	Pag.	Lin.	Errata.	Correcta.
1.	1.	22.	Ioānes	Georgius
2.	1.	3.	cubita	cubica
5.	2.	22.	Qui	Quī
7.	2.	17.	sex granis	seu granis
9.	1.	11.	mensurales	ponderales
16.	2.	4.	allius	alius
18.	1.	25.	digni censendi.	digni sunt censendi.
19.	2.	22.	sesquiscrapulo	sesquiscruptulo
24.	1.	19.	fundametum	fundamentum
26.	1.	2.	filicis	filicis
32.	2.	vlti.	actuentur,	actuabuntur,
36.	1.	19.	Alexandria	Alexandrina
38.	1.	4.	maior	maius
		7.	poterit.	poterit?
40.	1.	15.	percoquit:	minimè percoquit:
47.	2.	5.	quæ Romanis	quæ à Romanis
48.	1.	12.	Pharmacopœos omnes.	Pharmacopœos ferè omnes.
50.	2.	2.	licore	liquore
51.	1.	9.	dimidas	dimidias
57.	2.	3.	ob oculis	ob oculos
58.	1.	6.	callidum	calidum
61.	1.	4.	detrata	detracta
68.	2.	15.	expiretur	expiret
69.	1.	22.	consisentiam	consistentiam
72.	2.	vlti.	tot	totidem
74.	2.	4.	exanterata	exenterata
77.	1.	5.	cunctis	cuncta

In marginum annotationibus.

Folio 3. pag. 2. in annotat. lit. a. lin. 5. lege: temporis vnciam vnam & scriptulum.

Folio 43. pag. 1. in annotat. lit. a. lege: lib. 1. de simplic. medic. fac. cap. 3. & 11.

MARGINALES ANNOTATIONES
 nes inter excudendum omiffæ.

Folio 53. pag. 1. li. 22. ad: ^d anà vnciis octo.

^d Quâquàm si exactè fervanda effer proportio quam antea indicavimus, dicendum hîc erat sachari & penidiorum anà vnciis novem: nos tamen hîc vtriusq; vncias tantùm sexdecim substituímus, quoniam sacharum & penidia re vera minùs gravia sunt quàm mel.

Folio 57. pag. 1. lin. 1. ^a in sua meth. compon. medic. lib. 2.

Folio 58. pag. 1. lin. 4. ad: ^a reliquum decoctum.

^a Poterit non tota syrups quantitas, sed aliquanta eius portio sensim ipsi scammonio, in decocto aut succo prius dissoluto, affundi, diligenterq; spatula agitandum scammonium cum ipsa syrups portione exactè commisceatur. Deinde verò eiusmodi miscellam reliquo syrupo affundi, & omnia iugiter agitata atq; igni reddita leniter quantum opus fuerit decoqui.

Folio 63. pag. 1. lin. 15. ad: ^b nos tamen id potius.

^b Neq; verò eos dânamus qui Mesuem insequentem scammonium in pomococtum hîc substituíunt. Ita enim medicamentum ipsum benignius quidem, sed minùs expurgans reddetur.

ob oculos	ob oculos	2.	20.
calidum	calidum	1.	28.
detrahit	detrahit	4.	61.
expirer	expirer	12.	68.
consistentiam	consistentiam	22.	69.
totidem	tot	2.	72.
exuberantia	exuberantia	4.	74.
concreta	concreta	2.	75.

In marginibus annotationibus.

Folio 1. pag. 2. in annotat. lib. 2. h. 2. lege: temporis ad hunc usum &
 Folio 45. pag. 1. in annotat. lib. 2. lege: lib. de simplic. medic. fac. cap. 3.

EL REY.

POR quãto por parte de vos el Doctor Simó de Touar medico dela ciudad de Sevilla, nos fue fecha relacion di ziédo, q̄ vos aviades cópueſto dos libros, el vno intitula do, de Cõpoſitorũ medicamētorũ examine: el otro, Hiſpalēſiũ Pharmacopoliorũ recognitio, en los quales aviades pueſto grãde cuydado y trabajo, y por ſer de mucha vtilidad nos ſuplicaſtes los mandañemos ver, y daros licencia y pri uilegio para que los pudieſdes hazer imprimir por tiem po de veinte años, o como la nueſtra merced fueſſe. Lo qual viſto por los del nueſtro conſejo, por quanto en los dichos libros ſe hizo la diligencia que la Pregmatica por nos ſobre ello fecha diſpone, fue acordado, que deuiamos mandar dar eſta nueſtra cedula en la dicha razon, y nos tuvimos lo por bien. Por lo qual vos damos licēcia y facultad para que por tiempo y eſpacio de diez años cumplidos primeros ſiguien tes, que corren y ſe cuentan desde el dia de la data deſta nue ſtra cedula en adelante, vos o la perſona que para ello vue ſtro poder oviere y no otra perſona alguna, podais impri mir y vender los dichos libros que de ſuſo ſe haze mencion Y por la preſente damos licencia y facultad a qualquier im preſſor deſtos nueſtros reynos que vos nombraredes para que por eſta vez los pueda imprimir, con que deſpues de im preſſos, antes que ſe vendan los traigais al nueſtro conſejo juntamente con los originales que en el fueron viſtos, que van rubricadas cada plana, y firmado al fin dellos de Lucas de Camargo nueſtro eſcriuano de camara, y vno de los que en el nueſtro conſejo reſiden, para que ſe vean ſi las dichas impresiones eſtan conforme a ellos, o ſe traiga ſe en publi ca forma, en como por Corretor por nos nombrado, ſe vieron y corrigieron las dichas impresiones por los dichos originales, y ſe imprimieron conforme a ellos, y que quedan aſi miſmo imprefſas las erratas por el apunta das para cada vn libro de los que aſi fueron imprefſos, y ſe os taſſe el precio que por cada volumen ovieredes de ven-

der, y mandamos que durante el dicho termino persona alguna sin vuestra licencia no los pueda imprimir ni vender, so pena que el que los imprimiere, o vendiere aya perdido y pierda qualesquier libros, moldes y aparejos que dellos tuvierén, y mas incurran en pena de cincuenta mil maravedis por cada vez que lo contrario hizieren, la qual dicha pena sea la tercia parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercia parte para la nuestra camara, y la otra tercia parte para el que lo denunciare. Y mandamos a los del nuestro Consejo, Presidente è Oidores de las nuestras audiencias, Alcaldes, alguaziles de la nuestra casa y corte y chancillerias, y a todos los Corregidores, Afsistente Governadores, Alcaldes mayores y ordinarios, y otros juezes è justicias qualesquier de todas las ciudades, villas y lugares delos nuestros Reinos y señorios: ansi a los que agora son como a los que seran de aqui adelante, que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced que ansi vos hazemos, y contra el tenor y forma della, ni de lo en ella contenido no vayan ni passen, ni consientan yr ni passar en manera alguna: so pena de la nuestra merced y de diez mil maravedis para la nuestra camara. Fecha en Madrid a veinte y quatro dias del mes de Abril, de mil y quinientos y ochenta y seis años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad

Iuan Vazquez

ILLVSTRISSIMO D. IOANNI

Mendocæ & Guzmano, Comiti Orgazensi, & domus

mendiuil & Mendocæ domino, Pharma-

copoliorum Hispalensium

recognitores. S.

VLTA SVNT ILLVSTRISSIME Comes, atq; huius vrbis moderator integerrime, obquæ ciues Hispalenses, de quibus tantopere bene mereris, nunquam satis laudatam sibi existimant summam qua fruuntur felicitatem, ab eo tempore, quo huius reip. clavum bonis auspiciis tractare cœpisti. Neq; id sanè immeritò. Tertius enim agebatur annus, ex quo dira lues miserè vastabat urbem, cum ipsi affulsit tuus felix aduentus, quo, veluti sole tenebræ, non modò pestis fugata, sed etiam quodcunq; morbi genus depulsum prorsus esse videtur. Quod haud magno perè mirandum censebitur, si assiduam tuam diligentiam contemplemur: qua scortatores, aleatores, ac cæteros flagitiosos homines, quibus hæc ciuitas perpetuò scater, diu noctuq; viriliter insectari non cessas. cum huiusmodi vitiorum debitas pænas populus plærūq; luere soleat. Cui

etiam curæ oportunam profectò operâ adiun-
xisti in viarum publicarum instauratione mun-
dicicq; imperanda. Quæ haud mediocrem utili-
tatem ad populorum sanitatem afferre nemo
non novit. sed in eo maximè resp. Hispalensis
debitas tibi persolvere gratias nunquam pote-
rit, quòd cum maxima esset annonæ pænuria
(qua nulla pesti efficacior causa esse solet) neq;
vndè frumentum asportádum foret quisquam
excogitaret (totius nimirum ferè Hispaniæ re-
gionibus sterilitate pariter laborantibus) tu v-
nus solertia atq; providentia summa præstitisti,
vt multis antè etiam fertilissimis annis non ma-
ior copia panis publicè venalis visa palam præ-
dicetur. sed quid in his recēsendis immoramur,
quæ et si perfectæ causæ esse possint salutis in-
credibilis qua fruimur, casui tamē magis tribue-
re quàm tibi acceptam refferre invidia conabi-
tur. Verum eas quas nullus quavis morosus no-
bis inficiari audebit, maximi ad publicam salu-
tem tuendam momenti fuisse, narrare aggredi-
mur. Inoleverat sanè in hac vrbe perniciosus et
capitali pænâ dignus abusus emendi apud aro-
matopolas radices, herbas, & quæcunq; alia ad
medicos vsus opportuna. quorum fermè om-
nium venditores ipsi neq; notitiam vllam ha-
bebant, neque asservationis artem callebant.

Ex

Ex istis tabernis non solum turba cætera, ve-
rum etiam Pharmacopœi plariq; quibus in-
digerent emendicabant: gens ignara, quæ sæ-
pè pro optata salute, mortis causam proprio
ære emptam reportaret. Quod malum ne-
que quæ pharmacopolis, neq; à nostris medi-
cis unquam averti impediri ve potuit. quip-
pe quum illorum pauci sint quibus herbarum
indagatio & cognitio curæ fuerit, satis esse
putantibus ab aromatopolis quicquid sibi de-
esset comparare. Horum verò perpauci qui
herbarum notitia vel minima præditi essent:
immò nonnulli etiam ex his fuere celebres a-
liàs viri, qui probro ducerent si quis herba-
rum peritia valeret: & plenis buccis iacta-
rent, se ne lactucas quidem & radices, qui-
bus quotidie vesci consueverant, vndequaq;
dignoscere. Tu verò singulari ista providen-
tia Illustrissime Comes tanto malo egregiã pro-
fectò opem tulisti, expertissimo botanagnosta
aliudè publica mercede adducto, qui veras plan-
tas à falsis distinctas suisq; tēporibus collectas,
accurateq; servatas, plebi & Pharmacopolis ad
vsum suppeditaret. Facta insuper libera ven-
dendi copia illis dumtaxat, quorum herbarum
cognitione facultas explorata constaret: in
aromatarios verò omnes tanti mali autores

pæna statuta pecuniæ & herbarum combustio-
nis si eas post hac venditare auderent. Quo fa-
ctum est, vt reiectis falsis & adulterinis, veris ac
legitimis herbis vtantur omnes: & multi ex me-
dicis ac Pharmacopœis herbarum cognitioni
sedulam cæperint nauare operam. Vnde spera-
mus fore, vt plantarum noticia apud exteras na-
tiones & viros doctos maximo iure expetita et
celebrata, à nostris verò Hispalensibus hucusq;
neglecta, tuis auspiciis integretur: & magna æ-
grotantium vtilitate permultæ insignes herbæ
in medicos vsus reuocentur. Tandem vt verum
patris patriæ nomen, & publicæ salutis procura-
toris adipiscereres, simplicibus medicamentis
ita ritè dispositis, ad compositorum examen
animum appulisti. in quorum compositione
incredibilis est Pharmacopœorum in hac fre-
quenti civitate varietas aut potius cōfusio, alio
hanc descriptionem, alio aliam sequente, illo
his succedaneis, alio illis vtente: circa cōfingen-
di autem modos, nullis ferè idem sentientibus.
vndè irreparabile damnum miseris ægrotanti-
bus oriri, non est qui nesciat: medico, nempè,
hoc aut illud ex arte præscribēte, sed, prout fors
in hunc aut illum Pharmacopolam deduxerit,
salubre aut exitiale Pharmacum propinante.
Vt autem hæc ad trutinam redigerentur, vtq;
statuta

statuta lege vnus esset omnium Pharmacopoeo-
rum consensus : ex multis aliis per doctis medi-
cis, quibus hæc ciuitas abundat, nos ad hoc mu-
nus elegisti, ac in viros sanè, arduam hanc & no-
stris humeris imparem provintiam subire com-
pulist. Quum itaq; pensum nobis impositum
ea qua potuimus diligentia & studio absolu-
tum reddere curaverimus : nostros hosce cona-
tus hilari fronte Illustrissime Comes accipe :
qui si à nostris Pharmacopœis tuo imperato re-
cipiatur, vt animadversionibus quas eis propo-
nimus auscultare velint, neq; secus quàm in illis
præscriptũ repererint faciant : tantum inde cõ-
sequuturũ fructum speramus, vt minimè dubi-
tãdum cẽseamus, quin Hispali perpetua me-
moria, vt bonorum aliorum multo-
rum, ita propriæ salutis te
colat ac veneretur
auctorem.

(§)

¶ Doctissi-

DOCTISSIMIS HISPALENSIBUS Medicis. D. Simon è Touar.

VIDISTIS INSIGNES ac peritissimi viri molestā & impeditam occupationem, quam hisce diebus Illustrissimus Comes Doctissimo ac clarissimo Doctore Francisco Sanchez ab Oropesa, & mihi in Pharmacopoliōrū recognitione imposuit: nec vos præterit quantum laboris & molestiarum subeat, qui reluctantes corrigere studeat: quamq; semper fuerit difficilis instaurationis labor, præsertim dum de rebus controversis agitur, quarum adhuc (vt aiunt) subiudice lis est. laudat enim quivis quē sibi proposuit auctore, & vix reperitur qui alterius iudicio velit cedere. Vnde tanta inter Pharmacopœos discordia confusioque orta est, vt nullus sit tam absurdus error quin defensorem nanciscatur. Anaxagoram refert^a Galenus dixisse nivem non esse candidam, atq; ita qui sensum negare velit, id ipsum asseverans, habet & sui iam erroris auctore. Sic nostris temporibus tanta fuit intradendis Pharmacopœis scribendi licentia, vt non facile culpari quivis possit quin
pari

a.
Lib. 2. de Temper.
cap. 2.

pari fortassis patronorum numero culpam vel
effugere vel declinare valeat. Totam igitur hanc
opinionum divisionem in vnum redigere cu-
pientes: vtque idē vt par est sentiamus omnes,
neruis omnibus contendentes: ea qua potui-
mus industria, totam hanc rudem indigestamq;
molem, in tria deducimus præcipua capita: vi-
delicet, vt eadem sit omnibus compositorum
medicamentorum descriptio, eorundem succe-
daneorum vsus, idemque confingendi medica-
menta modus. quorum defectu, quantum ha-
ctenus laboratum sit existimare in promptu vo-
bis fuerit. In assignandis compositorum medi-
camentorum descriptionibus, & succedaneis
substituendis sequuti sumus probatissimorū au-
ctorum iudicia, nostra haud omninò negligentes:
non immemores eorum quæ nobis^a Hippo-
crates præscripta reliquit: qui magnam artis par-
tem arbitrabatur esse rectè posse de ijs quæ scri-
pta sunt iudicare. Eum namque qui his benè
notis rectè vtatur, non magnopere in arte falli
posse affirmabat. in varijs verò confingendi me-
dicamenta modis, non auctoribus aut rationi-
bus priùs acquieuius, quàm experimēto com-
probauimus quid pro lege statuendum esset: pe-
riculo semper nobis præsentibus facto. In qui-
bus omnibus cum eruditissimū mihiq; ami-

^a
In principio lib. de
dieb. iudic. & li. 3.
epid. tex. ultimo.

leicissimum collegā studiorum ac laboris habue-
rim socium, nihilque hīc prāter illius consiliū
atque iudicium scripserim: vobis sanē, quibus
eximia viri doctrina & acerrimum ingenium
adeò comperta sunt, scripta hęc nostra proba-
tum iri polliceri mihi ipse audeo. Quamquam
ille pro sua singulari modestia nomen suum in
his indicari noluerit. neque verò institutū nunc
nostrum est absolutam Hispali Pharmacopœ-
iam, quales multi viri docti suis vrbibus tradi-
derunt, de integro componere: neque etiā me-
dicamentorum omnium compositiones quę
in nostris officinis parari solent ad examen hīc
reuocare: nisi eas dumtaxat in quibus Pharma-
copœos nostros ab arte ipsa vel auctorum etiā
mente deuiasse deprehendimus: magnam præ-
terea illorum in ipsis compositionibus confu-
sionem in ordinem ac methodum certam ve-
stra opera redigere. ibi enim salutem diuina sa-
pientia esse confirmat, vbi multorum consilia:
iudiciaq; multorum sæpē meliora esse quā v-
nius cuiusque testatur^a Aristoteles. Breuiter au-
tem omnia percurrentes, quę pro tempore op-
portuna vtiliaq; maximè esse visa sunt tantum
annotamus: in ijs solum immorantes, quibus
longiori demonstratione expositione ve opus
esse arbitraremur. multis quidem alijs non mi-

^a
Lib. 3. Polytic.
cap. 11.

nus vtilibus omiſſis, quæ (modò hæc vobis placere intelligamus) propediem in veſtram gratiam evulganda curabimus. Interim verò hæc qualiacunq̃ue ſint, ſummo certè ſtudio ac pari induſtria à nobis elaborata, vobis examinanda tradimus. Nam ſuo quemq̃ue artificem opere impenſè delectari, dixit Ariſt. non aliter quàm rebus ex ſeſe progenitis. eſt enim artificis opus quaſi quidam ingenii fætus: de quo Socrates ait, rectius iudicare obſetricem quàm matrem ipſam. Informem itaque hanc noſtram fæturã viri doctiſſimi candido ac beneuolo excipite animo: & veſtris exactiſſimis iudicijs, veluti vrſa catulos lambendo, paulatim figurate. ita enim fiet, vt parentum loco vos ipſa ſuſcipiat & amet.

...us ut illud omnia pur (modo hanc vobis pla-
...de in religione) prope dicitur in vestram gra-
...iam evangelica curabitur. In enim vero hanc
...pudantem que sunt summo certe studio ac pui-
...inductis a vobis elaborata, vobis examinanda
...trahitis. Nam suo quodamque arduum opere
...tempore delectari dicit Arist. non sicut quia
...opus ex se se progreditur. est enim artificis opus
...quasi quidam ingenii fetus: ac duo Socrates
...ait, rectius iudicare obsecrarem quam in artem
...ipsum in formam itaque hanc nostram factam
...viri doctissimi candido ac benevolenti exequere
...animos: & vestris exactis in iudicio veluti
...vita carulos lampades, paulatim signa-
...rate, ita enim fiet, ut patetiam
...loco vos ipsa suscipiat

LIBER PRIMVS

DE PONDERVVM AB ANTIQVIS

medicis vsitatorum restitutione, ac eorum
quibus Pharmacopolæ ac præsertim

Hispani vtuntur emen-
datione,

Ad studiosum lectorem.

PRAEFATIO.

IN COMPLVRIBVS

qui nonnunquam simul curãdi occur-
runt affectibus, qui nam potissimam
ac primam curam operãq; postulet ar-
tificiose medendi methodus dispicere
nos docet. siquidem nullo præcipuè vrgente, nec causæ
rationem habente, ^a ab eo sine quo alij curari non pote-
runt incipiendam curationẽ monet. Multi autem sunt
morbi quibus Pharmacopolia nostra laborare deprehen-
duntur: sed longè omnium gravissimus, veterrimus, &
sine quo alij curari non possunt, est intolerabilis error
circa pondera quibus nostri vtuntur Pharmacopœi, vt
itaq;

Ex Gal. lib. 3. Meth.
cap. 2.

HISPAL. PHARM. RECOG.

itaque tanto vitio subveniamus, de ipsis ponderibus se-
 dilò ac seriò agere, & quicquid circa ea nobis visum est
 adnotatione dignum hìc afferre oportunissimũ esse cen-
 sebam. id verò duobus complexi sumus capitibus. in pri-
 mo de ponderum & mensurarũ ab antiquis medicis v-
 sitatorum restitutione agimus, & quomodo antiquæ
 Romanorum mensuræ vsui medico maximè deseruien-
 tes faciliè & ad amum fabricari possint. In altero verò
 Hispanorum ac Romanorũ ponderum differentiã do-
 cemus: Hispanorumq; Pharmacopolarum abusum &
 errorem in suis ponderibus, & quemadmodum ea emen-
 dari oporteat, ostendimus. Quòd verò hìc mathematicis
 nonnullis demonstrationibus vsus sim, licet illis exa-
 ctissimè ponderum ac mensurarum rationes exponan-
 tur & vsus aperiantur, verè quidem cū^a Galeno asseue-
 rare possim minimè lubenter id fecisse. Siquidem per
 inde ac ille timere debeam, ne medicorum pars multa ob
 eiusmodi demonstrationes nostra scripta auersetur.
 Quippe cum æquè ac ille suo ævo, in nostra quoq; ætate
 expertus sim paucissimos ex medicis esse qui alterius
 quem in alijs à medicina disciplinis versatum
 esse cognouerint consuetudine
 delectentur.

Examen

^a
 Lib. 10. de vsu par.
 cap. 14.

EXAMEN VERAE ATQVE

*exactæ proportionis ponderum Hispanicorum
ad pondera quibus olim Romani utebantur.*

*Et modus quæ antiquæ Romanorum
mensuræ facile fabricari &
instaurari possint.*

Cap. I.

AMPHORA APVD

Romanos tantūdem capiebat,
quantum vas cubica figura fa-
ctum, cuius capacitas in longū
latum & altum pede Romano

constaret: nimirum, vas quoddam quadratum
sex quadratis superficiebus constans: quod
ex quinque tabulis quadratis fieret, quarum sin-
gulæ in interiori superficie vnicum Romanum
pedem quadratum æquarēt. Cuiusmodi vas o-
lim Romani ipsi quadrantal appellabant, for-
ma tantum ab amphora diuersum, quum alio-
qui vtriusq; eadem esset capacitas. Veram au-
tem pedis Romani longitudinem posteritatis
memoriæ tradidit insignis vir Ioannes Agrico-
la in suo doctissimo de ponderibus ac mensu-
ris opere: quam adhuc extare asserit Romæ in

A hortis

hortis Angeli Colocij ac alijs in locis. Est que eadem quam alij etiam docti ac antiquitatum studiosi viri in nonnullis Romanorum ædificiorum columnis repertam secum seruāt. Qualem nobis cōmunicauit egregius, ac doctissimus Doctor Lucianus è Negrō in alma huius Hispalensis ciuitatis ecclesia canonicus. cuius nos dimidium hīc ad marginem appinximus, octo interfectum diuisionibus, quibus digiti ipsius pedis Romani indicantur. Siquidem totus pes in sexdecim digitos distribuitur. Nos autem huiusce pedis Romani longitudinis ad miniculo veram ponderum Romanorum ad nostra pondera rationem in eum qui sequitur modū examinauimus. Cum amphora seu quadratal apud Romanos octo congios caperet: ex geometrica doctrina colligimus, dimidio pedis Romani in cubum reducto, fieri vas eiusdem cum cōgio capacitatis. vt enim ex Euclidis doctrina constat: similia omnia solida parallelepipeda inter se sunt in triplicata ratione homologorum laterum. vnde cubi ad cubum proportio erit, sicut lateris vnus ad latus alterius proportio triplicata. triplicatam autem rationem seu proportionem eam dicunt mathematici, quæ fit ex aliquo numero cubicè in se ducto. Quoniã

ita-

itaq; ratio quadrantalis ad congium est vt octo ad vnum, ratio quidem lateris quadrantalis ad latus congi erit vt radix cubita octo ad radicē cubicam vnius. sed radix cubica octo est duo, & radix cubica vnius est similiter vnum. igitur ratio lateris quadrantalis ad latus congi erit vt duo ad vnum. Quo circa quum latus quadrantalis pede constet Romano, latus congi dimidio pede Romano constabit. quippe quum ratio vnius ad dimidium sit veluti duorum ad vnum. Atque iuxta hanc rationem nos ipsum congiū compingi curauimus exquinq; ligneis tabulis exactissimè dolatis ac exquisitissimè cōpactis, quarū singulæ in interna ipsius vasis superficie dimidium pedem Romanum quadratum obtinerent. Hunc autē nobis ad amusim cōcinnavit Peregrina frater ex societate Iesu, fabrilis antea artis ad primè compos. Porrò hoc ita paratum vas oleo optimo primo impleuimus: moxq; sublato oleo, ipsum vas cum ea tantum olei portione quam tabellæ ipsæ cōbiberant, in altera exquisitissimæ libræ lance imponentes: in altera verò lance rātūdem ponderis opponētes. quoad in æquilibrio vtraq; lanx permaneret, neutraq; præponderaret: pondus ipsius vasis vacui percepimus. Quod Hispani

HISPAL. PHARM. RECOG.

usitato vocabulo taram, siue ataram, dicunt. Deinde ipsum vas oleo rursus exactissime plenum in altera libræ præfatæ lãce imposuimus: in altera verò lance ipsius vasis vacui taram seruata substituentes, tantum ei minutissimæ arenæ addidimus quantum vtriusque lancis æquilibrium exigere conspeximus. Quibus ad amissim peractis, semoto ipso olei pleno vase ab altera lance, ex altera verò similiter ipsius vacui vasis sublata quam diximus tara: reliqua nobis dumtaxat fuit ea arenæ moles quæ olei pondus quod ipsum vas continebat æquarer: nempe, olei pōdus quod olim apud Romanos cōgium capiebat. Quoniam verò congius apud Romanos duodecim heminas cōtinebat: hemina autem apud eosdem (vt latissime ostendit Agricola) ex decem vncijs mensuralibus constabat, atq; ita congius ipse centum viginti vncias mensurales capiebat: consequitur arenæ illam in lãce relictæ molem æquaturam id olei pondus quod olim apud Romanos mensurabant centum viginti vnciæ, seu libræ decem mēsurales. Siquidem singulæ libræ tam mensurales quàm pōderales ex duodecim vncijs apud Romanos constiterent. Sed ex^a Galeni obseruationibus habemus notã in oleo proportionẽ pōderis libræ mensu-

^a
Lib. de comp. med.
dic. per gen. 5, c. 6.
et lib. 6, c. 8.

mensu-

mensuralis Romanorum ad eorundem libram ponderalem: nempe, sesquiquintam, qualis est duodecim ad decem, seu sex ad quinque. Igitur arena illa nobis in lance relicta pendet centum uncias libræ ponderalis Romanorum: videlicet, libras ponderales octo, & uncias quatuor, seu trientem, quippe centum viginti ad centum se habent in sesquiquinta proportione. Atqui antequam hanc arenæ molem nostris Hispanicis ponderibus examinarem, eam in duas partes pondere æquali in ipsis libræ lancibus exactissime diuisimus: vt in alterutra libræ lance dimidia eius arenæ moles relicta quinquaginta Romanorum uncias ponderales penderet. & rursus abiecto altero eius dimidio, dimidium reliquum iterum in alias duas ponderis æqualis portiones in ipsis libræ lancibus similiter partiti sumus. Atque ita nobis in alterutra libræ lance relicta fuit arenæ moles quæ ponderales Romanorum uncias viginti quinque penderet. Exinde relicta in altera libræ lance huiusmodi arenæ mole, quæ viginti quinque Romanorum uncias ponderales penderet: in altera lance tot uncias & vnciæ partes ex Hispanicis ponderibus, in nostro vulgariter dicto marco contētis, appolui-
mus, quot sat esse conspeximus vt vtraque lanx

Si verū est quod An-
 dreas Lacuna asserit
 vnciā vnā Hispanicā
 cōtinere Romanā no-
 stri tēporibus vnciā
 vnā et scriptutū vnū
 maior sanē fuit olim
 Romana vncia, quā
 est hodiē apud Roma-
 nos in vsu granis duo-
 de viginti cū duabus
 vndecimis vnus gra-
 ui. iudē ex arithmetica
 ratione cōstabit gra-
 uiorafuisse olim apud
 Romanos pōdera quā
 nunc sint trigesima
 prima ferē parte. nē-
 pē, vnciæ 31. Romano-
 rū antiquæ pēderent
 Romanorū nostri tē-
 poris vncias 32. ferē,
 vel præcisius 31. $\frac{141}{144}$
 cētū aut Romanorū
 antiquæ vnciæ pēde-
 rēt ex ijs quibus Ro-
 mani nūc vtūtur, 103
 $\frac{31}{128}$ quod vulgō dici
 solet, 3. $\frac{31}{128}$ por ciē-
 to. Nos in eiusmodi
 Lacunæ obseruationi-
 bus parū quidē fidei
 adhibemus ob eius ari-
 thmeticæ imperitiā.
 Quā ille satis apertē
 prodidit cū indē Vene-
 tū vnciā sesquidrachmā

ad æqui librium redigeretur, neq; vna alteri pro-
 penderet. Atque hoc pacto cōperimus viginti-
 quinq; Romanorum ponderales vncias pende-
 re ex nostri Hispanici marci ponderibus vncias
 viginti quatuor cum sex vnciæ octauis. Quibus
 quadruplatis, fient vnciæ nonaginta nouem.
 Atq; ita reperta fuit exquisitissima ratio ponde-
 rum Romanorū ad nostra Hispanica pondera.
 Siquidē oleum quod olim apud Romanos pen-
 debat centum vncias eorundem ponderales
 (quantum nimirū vnus eorum congius conti-
 nebat) repertum est à nobis ex præmissis obser-
 uationibus pōderare nonaginta nouem vncias
 ex nostro Hispanico marco. Atq; ita pondera
 nostra differre à pōderibus quibus olim Roma-
 ni vtēbātur, cētēsimā ferē parte: quod Hispano-
 rū vulgō dici solet vno por ciēto. Dicimus autē
 ferē, quoniā re vera per centesimā partem dif-
 ferrēt si centum vnciæ nostri Hispanici marci
 ponderarent centum & vnā vncias Romano-
 rum ponderū. Quoniā verò nonaginta nouem
 vnciæ nostri Hispanici marci pendent centum
 vncias Romanorum ponderum: sanē si ex-
 actam huius proportionis præcisionem requi-
 ras, reperies se habere pondera nostra ad Ro-
 manorum pondera in ratione sesquinona-
 gesi-

gesima nona : hoc est, Romanorum pondera
 superari à nostris ponderibus per vnā nona-
 gesimam nonam partem ipsorum Romano-
 rum ponderum. Siquidē moles illa arenæ præ-
 fata pendens vncias nostrates nonaginta no-
 uem, ponderabat ex Romanorum ponderibus
 vncias centum : nempè: totidem vncias Roma-
 norum ponderales, & præterea vnciam eorun-
 dem vnā, quæ est nonagesima nona pars vn-
 ciarum nonaginta nouem. Atq; hoc proportio-
 nis genus appellare solet Hispanorum vulgus,
 vno y vn nouenta y nueue auos por ciento, vel
 (quod idem est) $\frac{100}{99}$ por 100. Hanc autem ean-
 dem rationē nos quoq; examinare possemus, si
 arenæ molem, quæ oleo in congio contento
 æqui ponderabat, ac proindē centum Roma-
 norum vncias pendeat, citra illam arenæ in
 quatuor partes distributionem cum nostris
 Hispanicis ponderibus per stateram ponderan-
 tes, eius pondus in nostro Hispanico marco
 perciperemus. Quoniam verò exactiora & ma-
 gis præcisa redduntur pondera, quo minora
 sunt: iccirco integram illam centum pondera-
 lium Romanorum vnciarum molem cum no-
 stris Hispanicis ponderibus cōferre nolimus,
 sed potius quartam eius partem.

*ma minorē esse quā
 Romanam colligat q
 medicinalem librā Ve
 netam pendere obser-
 uauerit Romane li-
 bræ vncias decē cū di-
 midia. Cū potius ex ar-
 rihmetica ratione in-
 de consequatur vnciā
 vnā venetā drachmas
 septem Romane vnci-
 æ pendere.*

Porrò

Porro eadem mathematica doctrina, qua cōgium ex lateris eius proportione ad amphoræ seu quadrantalis latus construere docuimus, nota similiter reddetur minima illa antiquorum mensura, quæ cochlear parvum dicebatur. sic videlicet: Quum amphora contineat octo congios, & congius sextarios sex, sextarius autem duodecim cyathos, quorum singuli continebāt viginti quatuor cochlearia parva, iuxta ponderum distributionem à Fannio consideratam: manifestum est amphorā apud Romanos continuisse eiusmodi^a cochlearia 13824. Quumque eadem demonstratione quam antea ex Euclidis elementis attulimus, ratio amphoræ ad cochlear sit triplicata suorum laterum: proportio quidem lateris amphoræ ad latus cochlearis parvi, erit vt radicis cubicæ numeri 13824. ad radicē cubicā vnius. quippe quum amphora se habeat ad cochlear, vt numerus 13824. ad vnum. Sed radix cubica 13824. est viginti quatuor, & radix cubica vnius est vnum. ergo latus amphoræ ad latus cochlearis se habebit vt viginti quatuor ad vnum. Quo circa cochlearis latus erit vigesima quarta pars lateris amphoræ. Similiter autē reperietur latus cochlearis parvi esse duodecima pars dimetiētis cōgij.

^a
Intelligimus hic cochlearia illa parva, quorum viginti quatuor cōstituunt iuxta Fānij sententiam cyathū. alioquin enī quarta cyathi pars (vt diligētissimus aduertit Agricola) à Romanis dicebatur cochlear, & alio nomine ligula: quæ à Fannio ac alijs dicebatur Mystrum minus.

Quoniam congius continet in se cochlearia
 1728. cuius radix cubica est duodecim. Si ita-
 q; assumatur vigesimaquarta pars longitudinis
 pedis Romani (quanta est longitudo lateris am-
 phoræ, vel (quod idem est) duodecima pars e-
 ius dimidij (quanta est longitudo lateris con-
 gij) & in quadratum redigatur, atq; , eo modo
 quo incongio tradidimus, vas quoddam cubi-
 cum construatur, cuius singulæ exquinq; inter-
 nis superficiebus præfato quadrato omninò æ-
 quentur: proficiet vas eandem obtinens men-
 suram quam olim apud Romanos habebat co-
 chlear. Ex eadem quoque mathematica doctri-
 na construi poterit vas aliud continens octo co-
 chlearia, quod tertiam quidem cyathi partem
 continebit. si enim longitudo lateris cochlea-
 ris dupletur: atq; huiusmodi dupla lateris co-
 chlearis longitudo in quadratum reducatur: vas
 quidem cubicum, cuius quinq; internæ superfi-
 cies ei quadrato æquales fuerint, continebit o-
 cto cochlearia. Siquidẽ eius ratio ad ipsum co-
 chlear erit vt cubus numeri duo (qui est octo)
 ad cubum vnius, qui similiter est vnum. Demũ
 iuxta eandem quoque doctrinam, ex congij la-
 teris noticia construi poterit vas aliud sesquihe-
 minam continens: ex quo etiam tum hemina

ipsa tum libra mensuralis Romanorum multo
 minori negotio cōstrui posset, quàm sine eius-
 modi vase. Quum enim congius contineat duo
 decim heminas, continebit quidem octo sesqui
 heminas. vndè ratio congi ad sesquiheminā,
 erit vt octo ad vnum. Ac proinde ratio lateris
 congi ad latus sesquiheminæ, erit vt radicis cu-
 bicæ octo (quæ est duo) ad radicem cubicam
 vnius, quæ est vnum. Quo circa si dimidium di-
 metientis congi quadretur: & ex huiusmodi
 quadrato vas cubicum, eo modo quo in reli-
 quis tradidimus, construatur: eiusmodi vas ses-
 quiheminam æquabit. Quantum autè momē-
 ti sint omnia vasa à nobis iuxta mathematicam
 doctrinam reperta, vt ex eorum minoribus re-
 liqua etiam maiora nota reddantur, facilè qui-
 dem intelliget quisquis ex amphoræ tantum
 per pedē Romanū repertæ notitia reliqua om-
 nia minora vasa conficere studuerit. Ipsa enim
 experientia doctus apertissimè comperiet dif-
 cillimum, ne impossibile dicam, fore id ipsum
 assequi. Qui enim quæso liquor in amphora cō-
 tentus in duas portiones ea qua oportet præci-
 sione distribui poterit, vt iuxta huius dimidiati
 liquoris quantitatem vrna conficiatur? Quod si
 hoc saltè summo assequatur labore, quali præci-
 sione

sione liquor in vrna cōtētus in alias duas æquales partes diuidetur, atq; huiusmodi dimidium in alias rursus duas æquales partes diducetur, vt tandem cōgius euadat? Sed demus iam omnes has difficultates improbo cuiuspiā labore vinci posse, ac exquisitum nobis proferri posse congium confice iam ôbone, quisquis is fueris, sextarium ex sexta congiij portione: atq; ex huius duodecima distributione cyathum: & demum cochlear paruū ex huius vigesima quarta portione. Nemo sanè cordatus ac nō vanus homo, qui specimen eius rei tentauerit, se id perficere posse affirmare audebit. Quòd si omnia ea quæ nos construere docuimus mensuralia vasa sibi aliquis parata habeat, haud multo ille negotio reliqua quoque conficiet. Id verò nequaquam debita præcisione fieri poterit, si liquores in singulis compertis mensuralibus vasis contentos, in aliquas alijs mensuris correspondentes portiones diuidatur. Quemadmodū alij omnes facere docēt. Sed si minora ex maioribus quærere oporteat, in singulis cōpertonū mensuraliū vasorū contenti vnus alicuius liquoris pondus erit capiendū: atq; ex eius proportione ad pondus ipsius liquoris, quæ proximè minora quātitate vasa capere conueniat, eadē construi pote-

runt. Vt si ex sesquihemina costruenda sit hemina, vel libra mensuralis: implebitur ipsa sesquihemina liquore aliquo. Atque huiusmodi liquor in ipsa sesquihemina contentus erit exactè ponderandus. vt si liquor is fuerit oleum, talis quidem liquor pendebit, iuxta olei pondus à nobis in congio obseruatum, duodecim vncias cum tribus vnius vnciæ octauis. deindè duæ eius ponderis tertiæ assumètur, quæ in proposito olei exemplo erunt octo cum vnius vnciæ quarta: & tot vncias ex nostris Hispanicis ponderibus ponderabit (vt ex ipsa arithmetica ratione constat) oleum quod capiet hemina. Vndè si in vas aliquod figulinum, quod aliquantulum plus olei capere possit quàm præfatum olei pondus vnciarum octo cum vnciæ quarta, infundantur ipsæ olei vnciæ octo cum quarta vnciæ parte: & ex eiusdem vasis ore tantum auferatur vt exactè ipsas tantum octo olei vncias ac quartam vnciæ contineat: tale quidem vas erit hemina Romana. Quòd si à præfatis duodecim vncijs ac tribus vnciæ octauis subtrahatur quinta pars, nempe, vnciæ duæ cum $\frac{1}{4}$ vnius vnciæ, seu (quod idem est) vnciæ duæ & octauæ tres cū quatuor vnius octauæ quintis: relinquentur vnciæ nouem cum nouem vnciæ

vnius

vnius decimis, hoc est, vnciæ decem minus decima vnciæ parte, seu (quod idem est) vnciæ nonem octauæ septem cum ^a vna quinta octauæ parte. & tantum ex ^b arithmetica ratione ponderabit ex nostris Hispanicis ponderibus oleū quod capiet libra mensuralis Romanorum. Quo circa ad tanti olei mēsuram redigi facile, eo quo in hemina tradidimus modo, poterit vas aliquod figulinū, ex alia ve simili materia, quod libræ Romanorū mensurali æquabitur. Huiusmodi enim vas duodecim vncias cuiuslibet liquoris continebit earum quibus Romani liquores omnes mensurare solebant. Quod si liquor in huiusmodi vase mensuratus esset oleum, ponderaret ex Galeni obseruatione vncias ponderales Romanorum decem: Quum tamen ex nostris Hispanicis ponderibus penderet (vt iam aduertimus) tantum vncias nouē octauas septem cum vna quinta octauæ parte. Cuius differētiæ causa ea ipsa differētia est quā superius inter Romana pondera ac nostra examinauimus. Quum enim ostensum sit Romanorum pondera à nostris superari ponderibus per nonagesimam nonam ipsorum Romanorum ponderum partem: seu, (quod idem est) per centesimā partem ponderum Hispanico-

^a
Est autē quinta octauæ pars grana quindecim quorū septuaginta quinque constituunt octauam.

^b
Cum enim hemina Romanorum cōtineret decē vncias mensurales, sesquihemina quidem constaret ex quindecim mensuralibus vncijs, quarū quinta pars sunt vnciæ tres, vnde sublata quinta parte vnciarū quindecim mensuralium ab iisdem quindecim vncijs mensuralibus contētis in sesquihemina, relinquentur vnciæ duodecim mēsurales, nēpè, libra Romanorū mensuralis.

rum : ex arithmetica ratione constat decē Romanorum vncias ponderales superari à nostris decem ponderalibus vncijs per $\frac{1}{10}$, vnciæ ipsius Romanæ, seu (quod idem est) per decimā partem vnciæ vnius Hispanicæ. Ac propterea oleū vel aliud quodcunq; quod ex ponderibus Romanis ponderaret vncias decem, pōderare debere ex nostris Hispanicis ponderibus vncias nouem cum nouem decimis vnciæ partibus. Porro comperta Romanorum libra mensurali, facillimo negotio eorundem vncia mensuralis fabricari poterit. Cum enim vncia sit duodecima pars libræ : & oleum quod capit libra mensuralis Romanorum pendat (vt ostensum est) ex nostri Hispanici marci pōderibus vncias nouem, octauas septem, cum vna quinta octauæ parte, sex granis quindecim quorū septuaginta quinq; octauam complent : sanè oleum quod capiet vncia pendet ex nostris ponderibus octauas sex cum tribus vnius octauæ quintis, videlicet, cum granis 45 exijs quorum 75 constituunt octauam. tanta etenim est duodecima pars vnciarum nouem & octauarum septem cū vna quinta octauæ. Atq; ita si ad tanti olei capacitatem concinnetur vas aliquod, tale quidem vas erit Romanorum vncia mensuralis.

Simi-

Similiter ex heminae cognitione notus quoque reddetur cyathus. Quum enim cyathus sit sexta pars heminae, & oleum quod capit hemina repertum sit pendere ex nostris ponderibus uncias octo cum unciae unius quarta: sane oleum quod capiet cyathus, pendet ex nostro marco unciam unam cum octavis tribus, quae sunt sexta pars unciarum octo & drachmarum duarum. Unde si concinnetur vas aliquod, quod praecise contineat oleum pendens ex nostro Hispanico marco unciam unam cum tribus octavis, eiusmodi vas erit antiquorum cyathus. At enim ex minoribus vasis compertis, multo etiam facilius maiora vasa confici poterunt. Ut si duplum liquoris quod Fannij capit cochlearium, in vas figulinum vel simile infundatur, facillime, ut in hemina tradidimus, fiet vas illud quod ab antiquis cheme dicebatur, iuxta Fannij sententiam. Quanquam alij aliter eius mensuram definirent: si sextuplum cochlearis, fiet Mystrum minus, a medicis magis usurpatum: quod iuxta Fannium, Nicandri interpretem, & Graecum auctorem de ponderibus & mensuris, erat cyathi pars quarta, a Romanisque dicebatur ligula vel cochlear: licet alij paulo

maio-

maio rem mensuram huic minori mystro adscribent. Quòd si quadruplũ assumatur eiusmodi mystri, vel triplum eius vasis quod in se octo cochlearia continet à nobis antea mathematica doctrina reperti, cyathus ipse exactissimè confici eodem modo poterit quo in precedentibus vasis docuimus. Atq; ex cyatho similiter reliqua maiora vascula ad heminam vsq; confici facillimo negotio poterunt. Porro non modo præfatæ illæ commoditates subsequuntur ex mensuralibus vasis à nobis mathematica doctrina repertis, quibus reliqua omnia antiquorum vasa exactè ac facilè confici possent: Sed & in eorum singulis nostra quoque pondera cum antiquorum ponderibus, perinde ac in congio prius exposuimus, examinari poterunt. Immò in sesquihemina quidem & reliquis inferioribus mensuris, facilius id commodiusq; fiet. In quibus nihil opus erit arenam cum oleo ad æquilibrium ponderare, nec ipsa arenæ pondera dimidiare, veluti in congio docuimus, vt eius tandem pondus in minori quantitate maioris præcisionis gratia examinetur: quum harum mensurarum singularum pondera satis ad examè ipsum parua sint, ac præcisissimè earum pondera capi possint. Quod vt manifestius reddatur,

datur, examen ipsum in sesquihemina facie-
 mus. Quum itaq; Romana hemina contineat
 vncias mensurales decem sesquihemina conti-
 nebit quindecim ex iisdem mensuralibus vn-
 ciis. Et quoniam ex Galeni obseruationibus
 oleum quod capiebant duodecim vnciæ men-
 surales Romanorum pendebat decem vncias
 eorundem ponderales: iuxta eandem propor-
 tionem oleū quod capiet sesquihemina, quin-
 decim mensuralibus vncijs constans, pendebit
 duodecim vncias cum dimidia mensurales ip-
 sorum Romanorū. Quo circa si sesquihemina
 oleo optimo plena in altera libræ lance impo-
 natur, & in altera eiusdem libræ lance substi-
 tuatur ipsius sesquiheminæ vacuæ tara eodem
 modo sumpta quo antea congij vacui taram
 percipere docuimus. Atque in eandem lancem
 in qua præfata tara fuerit constituta tot ex no-
 stro Hispanico marco vnciæ vnciarumq; par-
 tes impositæ fuerint, quot sat esse animadu-
 terimus, vt ad æquilibrium vtraq; lanx red-
 datur: manifestum erit quòd si vnciæ illæ & ea-
 rum partes quas ex nostro Hispanico marco
 ponderabit oleum quod sesquihemina capie-
 bat, fuerint duodecim cum dimidia, nostra qui-
 dem pondera à Romanis nihil omninò varia-
 bunt:

bunt: sin in minori extitissent numero, maiora: in maiori verò, minora necessariò forent. Re vera tamen iuxta nostram observationem, reperientur vnciæ duodecim cum tribus vnciæ octauis, seu drachmis. Siquidem ratio vnciarum duodecim cum dimidia ad vncias duodecim cum tribus vnciæ octauis est sesquinonagesima nona: qualem comperimus in congij examine esse rationem pòderum nostrorum ad Romanorum pondera. Denique compertis ac instauratis antiquis Romanorum mensuris, communis quidem liquidorum omnium mensura quali antiqui utebantur: nostro æuo officinis desiderata, & à multis doctis medicis iam diu expetita, in vsum reuocari à quolibet posset: ut liquores omnes vnica mensura metirentur, veluti antiquitus fieri solebat: & non varijs, pro vulgari Pharmacopœorum nostri tēporis more, vnicum in eis pondus constituentium cui diuersa in singulis mensura correspondet. Quoniam verò ^a Galenus quoq; antiquorum diligentiam in designandis libris ac vncijs ponderalibus aut mensuralibus desideravit, nec eam tamen supplere est ausus: licet enim aliquando expresserit libram & vnciam ponderales vel mensurales, sæpius tamen id prætermisit:

^a
Lib. 6. de compos.
med. per gen. c. 8.

misit: idcirco nos hic Pharmacopœorum in
 in hisce liquorum mensuris vsu in vniuersum
 damnare non audentes: eis tantum consuli-
 mus, vt vbicunq; in suis cōpositionibus liquo-
 res deprehēderint præscriptos vncijs aut libris
 mensuralibus, eosdem mensuralibus ijs vncijs
 aut libris metiantur quas hic construere docui-
 mus. Et similiter quoq; si liquores ipsi designa-
 ti fuerint aliqua ex antiquorum mensuris, qui-
 bus illi eos metiri solebant (vt hemina, aut cya-
 tho, & similibus) eadem in illis mensura vtan-
 tur, paratas omnes habentes eo qui à nobis hic
 docetur modo. Atqui in eis compositionibus
 in quibus liquores libræ aut vnciæ nomine tan-
 tum præscripti fuerint, citra mensuralis aut pō-
 deralis notationem, interim in eis, ponderali-
 bus libris & vncijs (vt hæctenus solebant) vtan-
 tur, dum ab alijs doctis viris aliter de hoc sta-
 tuendum fore decernatur.

DE HISPANORVM PON-
derum differentia ad Romanorum pon-
dera. deq; Hispanorum Pharmacopola-
rum abusu & errore in suis pon-
deribus. & quomodo facile emen-
dari illa possint.

EX HIS quæ in præcedenti capite tradita
 sunt, facillimum quidem erit singulorum
 nostratum ponderû differentiam à sibi colla-
 tis Romanis ponderibus animadvertere. Quû
 enim obseruatum à nobis sit pondera nostra
 excedere Romanorum pondera per vnâ no-
 nagesimam nonam partem: iuxta hanc ipsam
 rationem ponderalis libra Romanorum, quæ
 vncijs duodecim constabat, pendet ex nostri
 Hispanici marci ponderibus vncias vndecim
 cum viginti duabus partibus quarum viginti-
 quinç; constituunt vnciam, quas arithmetici
 his notis designant $\frac{2}{25}$. Et hæ vnciæ partes con-
 stituunt octauas vnciæ septem cum vigesima-
 quinta octauæ parte: quæ vigesima quinta o-
 ctauæ pars est grana duo cum viginti duabus
 vigesimis quintis vnus grani, si octaua vnciæ
 pars ex granis septuaginta duobus constitua-
 tur, veluti ab antiquis constituebatur: quâquâ
 ab Hispanis nunc in auri ponderibus septua-
 gintaquinç; grana in octaua vnciæ numeren-
 tur, vt inferius trademus. Continebat itaq; pō-
 deralis Romanorum libra ex nostri Hispanici
 marci ponderibus vncias vndecim octauas se-
 ptem grana duo cum $\frac{2}{25}$ vnus grani. Vncia au-
 tem Romanorum pendeat ex nostris Hispani-

nicis ponderibus octauas vnciæ septem cum viginti tribus partibus quarum viginti quinque complent vnam octauam, nempe, octauas vnciæ septē scriptula (hoc est tertias octauæ) duo & grana duo de viginti cum sex vigesimis quintis vnius grani. At enim si vice versa in Romanorum ponderibus animadvertantur pondera nostra, sanè cum quorum nostrorum ponderū sunt nonaginta nouem sint antiquorum ponderum centum, sesquibes quidem noster, seu vnus marcus cū dimidio, ex duodecim vncijs nostris constans, qui antiquorum libræ medicinali respondet (estq; nostræ libræ vulgaris sexdecim vnciarum dodrās) ponderabit ex Romanorum ponderibus vncias duodecim cum partibus quatuor quarum triginta tres vnicam Romanā vnciam complent, seu vncias duodecim cum partibus triginta duabus quarum triginta tres constituunt vnam Romanam drachmam: quæ triginta duæ trigessimæ tertiæ vnius drachmæ sunt scriptula duo & grana vigintiunum cum nouem vnius grani vndecimis. Vncia autem nostri beasis seu marci pendebit ex ipsorum Romanorum ponderibus vnciam vnam cū nonagesima nona vnius vnciæ parte, seu vnciam vnam grana quinque cū nouem vn-

decimis vnius grani. Quū itaque nostri Hispanici marci pōdera à Romanorum ponderibus nonagesima nona tantum parte varient, vt sesquimarcus seu sesquibes noster minori adhuc quantitate, quàm vnica drachma libram Romanam excedat: vncia autē nostra Romanorū vnciā minori etiā quantitate quàm granis sex: atq̄ medici ferè omnes antiqui Romanorum ponderibus vsi sint, quæ Romani ipsi nationibus omnibus quibus præerāt ad cōmunes vsus impertierant: nullo sanè incommodo medici ac Pharmacopolæ ponderibus nostri vulgaris marci, perinde ac Romanis, vti in medicina poterunt. Quanto verò incommodo ac detestādo errore ijs vtantur ponderibus, quæ in medicinali illa libra continētur, quæ ad vsus tātum officinarum Hispanicarum concinnata est, adeò manifestum est, vt nunquam satis admirari possimus tot ac tam doctos medicos, quibus Hispania, nostro præsertim ævo abundarit, hunc errorem in locis, quibus medicinam faciebāt, minimè aduertisse, aut suis in scriptis notasse. Quamquam enim incōmodum, quod in medicamentorum dosi ex ponderibus apud officinas vsitatis resultat, ipsi assequi nequirēt, quòd eius causam percipere non possent, igno-

rantes quàm varia esset Romanorum ponderum ab antiquis medicis vsitatorum proportio ad illa in officinis Hispanicis vsurpata pondera (quã nos inferius manifestabimus) nihilominus aliud multò maius incòmodum illos saltem subterfugere non debuit, quòd nimirù ex peruersa ponderum illius medicæ libræ distributione, mirabile dictu (ne potius miserabile ac ploratu dignum dicam) plæræq; ex antiquis medicamentorum compositionibus in officinis vsitatis sint perversè compositæ, minimè seruata medicamentorù proportione, quæ ipsis còpositionibus per suos auctores præscripta esset. Quæ omnia vt dilucidius cognoscatur ipsam officinarù librã ac eius ponderù rationẽ examinabimus. Hæc illorum libra ex duodecim vncijs, perinde ac antiquorù libra, constat. At ipsæ duodecim eius vnciæ minores sunt quàm sesquibes vulgaris (putà, duodecim vnciæ marci vulgaris Hispanici) sex octauis vnciæ ipsius marci vulgaris : quoniam vnaquæque ex illis medicinalis libræ vncijs minor est quàm vncia marci vulgaris dimidio vnus octauæ vnciæ ipsius vulgaris marci : quod octauæ dimidium Hispani appellant adarme, estq; minimum ipsius vulgaris marci pondus. Porro
illam.

illam medicæ libræ vnciam in nouem drachmas diuidunt, & singulas drachmas in tria scriptula, ac tãdem singula scriptula in grana viginti: vt vna medicinalis vncia constet nouem drachmis, seu scriptulis viginti septem, vel granis quingentis ac quadraginta. Quibus ita cõstitutis manifestissimè iam apparet, quod prius aduertimus, medicinarum doses ab antiquis præscriptas minimè cum hisce officinarũ ponderibus seruari posse: sed multo minore quantitate nunc propinari quàm ab antiquis definiebantur. Siquidem medicamentũ cuius dosis præscripta erat ab antiquis vnus vnciæ pondere, nunc Pharmacopolarum vnciæ pondere exhibitum minori sumitur quantitate quàm olim propinabatur vnus ferè drachmæ seu octauæ dimidio, nẽpè, scriptulo vno granis sex cum sex grani vndecimis, quibus Pharmacopolarum Hispanorum vncia minor est quàm antiquorum vncia. cum enim vncia nostri vulgaris marci pendeat, vt dictum est, ex Romanis ponderibus vnciam vnã grana quinque; cũ nouem vndecimis, vel (quod idem est) scriptula vigintiquatuor cũ octo trigesimis tertijs vnus scriptuli: & vncia Pharmacopolarum nostrorum pendeat ex nostri marci vulgaris ponderibus

bus quindecim medias octauas, vulgò dictas adarmes: sanè vncia Pharmacopœorum Hispanorum pendet ex Romanis ponderibus scriptula viginti duo cum octo vnius scriptuli vndecimis, videlicet, drachmas septem, scriptulū vnum, grana septemdecim cum quinq; vnius grani vndecimis. superatur itaque vncia Pharmacopolarum nostrorū ab vncia antiqua per scriptulum vnum grana sex cum sex vndecimis grani vnius. In eo verò medicamento cuius dosis ab antiquis præfinita erat pondere vnius drachmæ magis adhuc pecant qui illud exhibent Pharmacopolarū sibi respondententi drachma: cum enim hæc sexaginta grana pēdeat ex ijs quæ in octaua marci vulgaris numerantur septuaginta duo: atq; octaua ipsa marci vulgaris pendeat ex Romanis ponderibus scriptula tria cum vna scriptuli trigesima tertia, nempe, scriptula tria cum octo vndecimis vnius grani (siquidem scriptula ipsa tria cum octo vnius grani vndecimis sunt octaua pars scriptulorum viginti quatuor granorum quinq; cum nouem vndecimis, quot docuimus antea habere vnciã nostri marci vulgaris ex Romanorum ponderibus) sanè drachma ipsa Pharmacopœorum pendet ex Romanorum ponderibus scriptula

duo cum quinquaginta duabus scriptuli nona-
 gesimis nonis, vel (quod idem est) scriptula
 duo grana duodecim cū viginti grani trigesi-
 mis tertijs. Quod etiā inde cōstabit, quòd scri-
 ptula hæc duo cum granis duodecim & viginti
 trigesimis tertijs vnius grani sunt nona pars scri-
 ptulorum $23. \text{gr. } 17 \frac{1}{11}$, quot ostēdimus cōtine-
 re ex Romanis pōderibus vnciā Pharmacopœo-
 rum Hispanicorū drachma autē ipsorum Phar-
 macopœorum est suæ vnciæ pars nona. Quo-
 circa ipsorū drachma minor erit quàm antiquo-
 rū drachma granis vndecim cū tredecim trige-
 simis tertijs vnius grani. Atq; ita medicamentū
 cuius dosis sit vnica drachma, exhibitū pōdere
 drachmæ Hispanicorū Pharmacopolarū, datur
 minori dosi quàm ab antiquis erat præscripta
 per dimidiū ferè scriptuli ipsorū antiquorum.
 Quòd si medicamenti dosis per scriptula esset
 definienda, pro singulis scriptulis quatuor ferè
 granis exhiberetur eiusmodi medicamentū mi-
 nori pōdere quàm antiquitus erat præscriptū.
 Siquidē scriptulū vnū Hispanicorum Pharma-
 copœorū cōtinet ex antiquis pōderibus grana
 viginti cū viginti nonagesimis nonis vnius gra-
 ni, quanta est tertia pars scriptulorum duorum
 cū granis duodecim & viginti trigesimis tertijs

vnius grani, quæ continere ostendimus ex an-
 tiquis ponderibus drachmâ ipsorum Pharma-
 copœorum. At enim licet non parui sit momē-
 ti hic error in medicamentorum dosibus à no-
 bis animaduersus, multò tamen magis detestā-
 dus est ille qui in medicamentorū compositio-
 nibus cum hisce Pharmacopœorum ponderi-
 bus committitur, deprauatis per eadem sim-
 plicium medicamentorum illas ingredien-
 tium proportionibus: nisi forsam simplicia ip-
 sa compositum constituentia vno aliquo dum-
 taxat ponderis genere (vt libra, vel vncia, aut
 drachma) numerentur, vel saltem libra ac
 vncia, vel drachma ac scriptulo. vt subse-
 quenti exemplo perspicuum fiet: sit medi-
 camentum aliquod ab antiquis compositum,
 in quo quatuor sint simplicia quatuor diuersis
 ponderum generibus numerata: vt putà,
 primum vnius vnciæ pondere, alterum v-
 nius drachmæ, tertium vnius scriptuli, &
 quartum vnius grani. Quoniam (vt dilucidè
 à Georgio Agricola probatum, ac ab omnibus
 bonarum artium cultoribus receptum adeò
 est vt nulla vltèrius indigeat probatione) apud
 antiquos tam Græcos quàm Romanos ac etiã
 Arabes medicos cōstabat vncia drachmis octo,

D 2 drach-

^a
 Quòd Arabes simili-
 ter ac Græci & Latini
 scriptulū, quod Gar-
 me aut Karmet ap-
 pellabāt, in grana vi-
 ginti quatuor diuise-
 rint, indè euidenter
 cōstat, quòd illud eo-
 dem modo quo Græ-
 ci ipsi & latini in
 duos distribuūt obo-
 los ab eis Onoloffat
 appellatos: & Ono-
 lossat in Danich vnū
 cum dimidio, nempe,
 sesqui lupinum: Da-
 nich aut̄ seu lupinum
 in duas siliquas, Ki-
 rath ab eis nuncupa-
 tas: & siliquā in duo
 areola, que vocant
 Kestuf: & areolum
 tādē in duo grana.
 Que omnia simul
 collecta efficiunt sū-
 mā viginti quatuor
 granorū. Porrò Da-
 nich hīc cū Georgio
 Agricola iuxta Cleo-
 patrā & Arabes sub
 triplum scriptuli cō-
 stituimus. quāquam
 Fannius & alij illud
 scriptuli subquadru-
 plum faciant.

drachma scriptulis tribus, ^a scriptulum granis
 viginti quatuor: manifestum est quòd ex præ-
 fatis illis quatuor simplicibus, pondus quidem
 secundi erit octaua pars primi: pōdus verò ter-
 tij, tertia pars secundi, primi autem pars vige-
 sima quarta: & demum pondus quarti, vigesima
 quarta tertij, septuagesima secunda secundi, &
 quingentesima septuagesima sexta simplicis
 prioris. Quòd si huiusmodi medicamentum à
 nostris Pharmacopœis suis concinnetur ponde-
 ribus: quum apud eos (vt antea exposuimus)
 vncia drachmis nouem constet, vel scriptulis
 viginti septem, aut granis quingentis quadra-
 ginta: in proposito illo cōposito pondus quidē
 simplicis secundi erit nona pars simplicis prio-
 ris: pondus verò tertij, erit secundi tertia, prio-
 ris verò vigesima septima: & pondus tandem
 quarti, erit tertij vigesima, at secundi sexagesi-
 ma, prioris autem quingentesima quadragesi-
 ma. vides iā Pharmacopola amice quā bellè
 tuum medicamentum cōposueris, in quo om-
 nium fermè simpliciuū inter se proportionēs ab
 eis quas eidem antiquus ille tuæ cōpositionis
 auctor præscripserit mutatae sint ac diuersae. sed
 dicet hīc noster Pharmacopœus se auctorem,
 ac etiam auctores suos habere quos sequatur:

Nico-

Nicolaum illum Salernitanum, Saladinum, & suum etiã Mesuem. sed quod de Mesue tradũt, eum nusquam vnciam in octo drachmas diuisisse, quin & in suis medicamentorum descriptionibus sæpius octo drachmarum & quatuor drachmarum meminisse (vt in hiera diacoloquintidos, in Tryphera persica, syrupo violaceo, syrupo de iuiubis, & alijs) quod minimè faceret si vnciam octo drachmis constare credidisset, dicturus potius loco drachmarũ octo vnciam vnam: & pro drachmis quatuor semunciam siue vnciam semissem: tantum quidem abest vt id pro eis faciat, vt etiam magis hoc eodem ipsorum argumento conuincantur. similiter enim ostendi potest minimè potuisse Mesuum vnciam in nouem drachmas distributã opinari: quum passim in eisdem ipsius descriptionibus videamus scriptas drachmas nouẽ, & drachmas duo de viginti, & drachmas quatuor & semissem: vt in descriptione emplastri Arabici, & emplastri relati ad Andromachum, & in oleo de croco, & in sua ipsius hiera, ac multis alijs ipsius compositorum descriptionibus. Quum autem in discriminatim ipse in suis descriptionibus interdũ numero drachmarũ octo, interdum nouẽ vtatur: verisimilius cẽsendum

foret per numerum drachmarum octo, vnciam intellexisse, quàm drachmarum nouem. Quum enim reliqui omnes Arabes de ponderibus scribentes vnciam in octo drachmas diuiserint, illam sacrum has verò drachmas nominantes, neq; ipse aliquid cõtra hanc omnium Arabum distributionem animaduertent: nullus cordatus homo suspicari debet nouam aliam vnciam in nouem drachmas distributionem allaturum illum in suis compositionibus citra vllam sui noui dogmatis rationem aut saltem expositionem, quam in aliquo ex suis scriptis adduceret. At verò ipsum minimè quidem potuisse eiusmodi vnciam in nouem drachmas diuisiõnem intelligere, iam in sua descriptione medicamenti hamech apertius ostendemus. in qua ita scribit: Myrobalanorum chebulorum; & nigrorum, reubarbari ana vncias duas. agarici, coloquintid. polypodij, ana drachmas duodeviginti. Si igitur per drachmas duodeviginti, intelligeret vncias duas: cur non dixit, Myrobalanorum chebulorum, & nigrorum, reubarbari, agarici, coloquintid. polypodij ana vncias duas? vel saltem: Myrobalanorum chebulorum, & nigrorum, reubarbari, ana vncias duas. agarici, coloquintid. polypodij

ana vncias duas, vel tantundem? Quòd autem sæpius in eius, vt & in aliorum auctorum pleritque descriptionibus bis ac etiam pluries in vna & eadem descriptione idem ponderum numerus reperiatur manifestissimum est. Quo circa potius quidem eodem Pharmacopolarum argumento credendum erit Mesuem ex octo drachmis vnciam cum reliquis omnibus Arabibus ac antiquis constituere, quàm ex nouem, à nullo ante eum vnquam excogitatam. Neque etiam aliquid mouere eos deberet, quòd ille in suis descriptionibus interdum dicat vnciam vnã, interdum verò drachmas octo pro vncia vna. ita enim etiam de libra dubitare possent, an apud eundem ex duodecim vncijs constitueretur. Siquidem de ea idem quod de vncia obijcitur afferri posset: vt in descriptione confectionis testiculorum vulpis ipsius Mesuæ: vbi inquit: succi Buglosæ libras duas, succi pomorum dulcium vncias duodecim, zuchari libras tres. & in descriptione syrapi de portulaca scribit: succi Endiuixæ libras quatuor, seminis portulacæ vncias duodecim. Quòd verò Saladinum etiam pro se afferunt, pudet nos sanè eos tantæ leuitatis

^a
*Sylvius in sua metho-
do med. cōpo. inquit
de seruitore quod
nos hīc de Saladino
dicimus. At re vera
non seruator, sed Sa-
ladinus fuit is qui Sa-
lernitanos sequutus
est in vnciæ in drach-
mas nouem, & scri-
ptuli in viginti gra-
na distributione.*

^b
*Similiter deceptus
est in hoc Alexander
benedictus barbara
sui temporis ignorā-
tia ductus.*

tatis fugilare, quos non puduit ab antiquo-
rum præscriptis desciscere, ac triuialis illius
^a auctoris iudicio subscribere: qui, eodem mo-
do quo illi, alius sibi similis, Nicolai (inquam)
Salernitæ, auctoritate deceptus, eū sequi voluit
in illa ponderū varietate quā in cōterminis ci-
uitatibus annotarat: dicēs, viginti grana tritici
cōtinere vnū scriptulū: & vnā vnciā continere
nouē drachmas secūdū Salernitanos, at secun-
dum Paduanos octo, secundum Neapolitanos
verò decem: sed quod ^b cōmuniter tenetur cō-
stare vnciam ex drachmis nouem. Quod qui-
dem nulla alia ratione aut auctoritate nixus
scribit, quā quòd ita in illo Nicolai sui Saler-
nitæ libro scriptum viderit. At iam ipsam tanti
Nicolai auctoritatem expendamus, quem du-
cem ipse Saladinus ac cum illo Pharmaco-
polæ sibi eligere potius voluerunt, quā reli-
quos omnes omnium nationum scriptores tā
antiquiores quā recentiores. Quatuor repe-
riuntur antidotariorum libri Nicolai nomine
inscripti: duo Græci, quorum vnus est Nicolai
illius vetustioris Alexandrini, qui Latinè versus
est à Nicolao Rhegino: alter verò Nicolai My-
repsi Alexandrini quoq; nuncupati, quem ver-
tit Leonardus Fuchsius. duo autem Latini: quo-
rum

rum vnus est Nicolai Salernitani, qui cum Me-
 suæ codicibus magnis impressus circumfertur:
 alter verò Nicolai præpositi, qui cæterorum no-
 uissimus existit. Ex his quatuor libris, tres tan-
 tum suos proprios auctores habuere, nempe:
 Alexandrinum vetustiore, Myrepficum, &
 præpositum. quorum recentiores licet à vetu-
 stiori plærasq; ex suis antidotorum descriptio-
 nibus mutuarint, multa tamen in iisdem im-
 mutarunt ac de suo addiderunt. At liber ille Ni-
 colai Salernitani titulo inscriptus nullum pro-
 prium auctorem habuit. est enim is liber Ni-
 colai Alexadrini vetustioris fragmentum quod-
 dam ab ipsis Salernitanis medicis transcriptum
 ex eo tempore quo eorum schola magnum si-
 bi nomen arrogauerat in barbara illa illuue
 qua tota Europa opprimebatur, omnesq; bonæ
 litteræ obsoletæ iacebant. Quum enim eius scho-
 læ medici reliquis adeò peritiores existimarẽ-
 tur vt aliis leges in medicina dare valerent, re-
 gimen suum Salernitanum pro tuenda sanita-
 te composuere, & hunc antidotorum librum
 ad curandos morbos deseruientem concinna-
 runt, minimè quidem ausi nouas medicamen-
 torum compositiones prostituere, sed ex Nico-
 lai vetustioris antidotario eas quas sibi vsui ma-

gis fore arbitrarentur seligentes, & in summam ac veluti cōpendium redigentes, quæ ipse Nicolaus tã in proæmio sui operis quàm in ijs cuiusq; suarū cōpositionum descriptionis ad earū vsus explicãdos scripserat, librū illum edidit. in quo nihil de suo addidit: quin potius eo quo diximus modo eliderunt: atq; etiam nonnullas cōpositiones quæ sibi in magna quantitate descriptæ visæ sunt discerpentes, earum aliquotas partes transcribere, sed adeò sinistrè, vt plerasq; omnes ob arithmeticæ imperitiã defædauerint, nescientes simplicium medicamentorū compositionem ingredientium partes excipere proportione ei respōdentes quam ex integra ipsa compositione assumere studebāt. vt tutius multò sit eas, immò omnes quascunq; in libello illo transcripserunt, ex ipso vero Alexandrino auctore, quàm ex illa eorum farragine repetere: & quoniam in illo multa impressionis vitia deprehenduntur, illas cum alijs earum similibus conferre, quæ in alijs Myrepsi & Præpositi antidotarijs reperiantur. ita enim errata, si quæ fuerint, corrigere facilius erit. Sed vt ad ipsum à Salernitanis compilatum antidotarium conuertamur, & si in ijs quæ Salernitani ipsi ab Alexandrino Nicolao

trans-

transcripserunt religiosè se habuere: nihil ferè immutantes, aut de suo addentes, præterquàm vnã aut alteram descriptionem ex alterius Nicolai Myrepsi antidotario mutuatam: in ipsius tamen antidotarij calce breuem de ponderibus tractatũ ab ipsis cõpositũ infelicibus auspicijs addiderunt. quippe quum ex eo perniciosus ille ad Pharmacopolas error emanarit, in diuisione vnciæ in drachmas nouẽ, ac scriptuli in grana viginti. Quem quidẽ tractatũ ipsi de suo addiderunt, ponderum distributionẽ medicis ac Pharmacopolis præscribẽtes eo modo quo in ipsorum patria Salerno vulgò recepta erant. Quũ enim plæræq; Italiæ ciuitates variè põderã ipsa ac præsertim vnciã partirent, vnaquæq; suis proprijs vsibus consulens: consultius eis visum fuit, si iuxta suæ ipsorum patriæ rationem pondera in medicina statuerent. neq; verò ob mathematicarũ imperitiã incõmoda à nobis exposita in medicamentorũ antiquis cõpositionibus circa simplicium eas ingredientium proportionibus ipsi percipere poterant. In quo licet venia aliqua eorũ ignorãtia cõdigna videatur: nostri sanè tẽporis Pharmacopœi ac medici adhuc idẽ peccãtes nulla omninò venia digni cẽsendi. Quum aureis hisce tẽporibus omnes ferè

bonæ artes, ac inter eas mathematicæ disciplinæ ad pristinum suum nitorem restitutæ sint. Atq; in eo etiam magis culpandi videtur, quòd ob vnum hunc tantum chimericum Nicolaum (quid enim sic appellare non liceat eum qui numquam fuit, nisi nomine tenus, a b ipsis Salernitanis confictus, mutuato ab eo Nicolao nomine à quo etiam fuit descriptus) ab alijs tribus veris Nicolais, immò à tota antiquitate desciscere maluerint. Quod enim Græci illi Nicolai ne per somnium illam vnciæ diuisionem in nouem drachmas cogitarint, nullus sanæ mentis dubitare potest. Quum potius de minore ipsius vnciæ in partes distributione suspicari aliquis illis temporibus in aliquo scriptore posset: vt si eam in septem partes diuisam significaret, nomen drachmæ impropriè pro denario vsurpans. Præpositus verò Nicolaus aliorum nouissimus, tametsi barbarus, prudentius tamen de ipsis ponderibus agit, ita de vncia scribens: vncia est pondus drachmarum octo, vt tenet modus cõmunis: in diuersis tamen regionibus variatur. carmina autem quæ ibidem citat, quibus vnciam nouem drachmis constare, & scriptulum viginti granis ait, ex aliorum opinione recitat. Et ne nos aliquis fortè prolixæ

ac importunæ loquacitatis acuset, quòd in hoc expugnando Pharmacopolarum errore adeò simus expatiati, is intelligat à nobis id de industria factum, egerrimè ferentibus nullas vnquã tantorum virorum admonitiones, quotquot de his scripsere, sufficere posse, vt hic detestandus error ab officinis exterminaretur. vt enim Fernelium, Fuchsiũ, Bernardum Dessenium, Rondeletium, ac innumerabiles alios doctissimos medicos omittamus: vnum eis Iacobum Syluium obijciam, quem omnes ferè Pharmacopœi tanquam alterum Mesuem, ac meritò quidem, venerantur, qui seriò satis ac prudenter huiusce erroris admonet, ita^a inquit: Ne Nicolao Salernitæ credas, vnciæ drachmas nouem tribuenti, nulla veterum auctoritate. cui &^b Seruitor nescio quis scriptor triobolaris subscribit. hosq; duces magna nostrorum Pharmacopœorum natio sequitur, nulla ratione alia, quàm quòd ab illis est hoc scriptum, nulla aut ratione aut scriptorum veterum auctoritate se se tuentibus. Ex omnibus verò Pharmacopœorum nationibus nulli minor veniæ locus relictus quidem videtur, quàm nostris Hispanis Pharmacopœis, qui ob vnius eminenti Nicolai auctoritatem, non modo contra antiquos

^a
Lib. suo method.
comp. med.

^b
Saladinum voluit &
debit intelligere, vt
ante à aduertimus.

HISPAL. PHARM. RECOG.

omnes ac ex recentioribus peritiores medicos, sed & contra suæ cuiusq; patriæ publicos ponderum vsus, suis illis detestandis ponderibus abuti velint. Quum contra Salernitani illi sui Nicolai auctores, ea tantum ratione ne aliter sui medici quàm suæ patriæ vulgus pondera tractarent, ab antiquorum pōderum partitionibus variare maluerint. In quo nostri quidem Pharmacopolæ peccatum adhuc peccato addere deprehēduntur, non modò in ponderum distributione, sed & in cuiusque illorum quantitate à vulgi communi vsu deuiantes. Quum tamen idem Hispanorum vulgus illorum tum (vt iam ostendimus) quantitatem, tum etiam distributionem, ab antiquis veluti per manus traditas, perpetuò conseruasse videatur. Quod enim antiqui drachmam nominabāt, Hispani ipsi vulgò octauam dictitant, vnciam in octo dictas octauas, perinde ac antiqui in octo drachmas, distribuentes: & octauam rursus in duas æquales partes diidentes, eas dicunt adar mes, qui sesqui scrupulo antiquorum respondet, estque (vt antea diximus) minimum in Hispanico marco pondus. Quo circa quantò fatius ac commodius fuisset iisdem Hispanici marci ponderibus ipsos medicos ac Pharma-

copo-

copolas, eodem prorsus pacto quo vulgus, vti,
 euidentissimum iam omnibus fore minimè du-
 bitamus. Quoniam verò minoribus adhuc,
 quàm quæ in marco reperiuntur ponderibus
 ipsi medici ac Pharmacopolæ indigent, nem-
 pè, scriptulis ac granis: animaduertendum
 hîc erit duobus granorum generibus vti hisce
 nostris temporibus Hispanos negotiatores ac
 aurifices, argentarij enim fabri vulgaris marci
 ponderibus dumtaxat contenti ad inferius mi-
 nus ve pondus quàm ad arme minimè descen-
 dunt. Sed ex præfatis aurificibus ac negotiato-
 ribus, alij (vt in vniuerso Lusitaniæ regno, ac
 in alijs plærisque Hispaniæ prouincijs) can-
 dem quam antiqui octauæ seu drachmæ in
 grana septuaginta duo distributionem reti-
 nent: quæ quidem vera antiquorum in grana
 partitio à medicis ac Pharmacopœis iugiter
 seruanda erit: ita enim tertia eorum grano-
 rum pars, putà, grana viginti quatuor, scriptu-
 lum vnum, eodem prorsus modo quo anti-
 quorū grana, constituunt. Porrò hæc ipsa gra-
 na, quorum septuaginta duo octauam nostri
 marci complent, sunt eadem, quæ ab Hispanis
 Pharmacopolis hæctenus in vsum habentur,
 minimè enim in eorum pondere errant, nisi in

eo quòd cum quatuor & viginti ex hisce granis in scriptulo contineantur, & septuaginta duo in drachma perinde ac in octava marci: ipsi Nicolai auctoritate decepti, eorum viginti dumtaxat in scriptulo, sexaginta autem in drachma numerant. alij verò Hispanicorum negotiatorum & aurificum, ac præsertim in nostra hac Hispalensi ciuitate, octauam ipsam in grana septuaginta quinque partiuntur. Quòd autem ipsi in huiusmodi octauæ distributione à veterum ac aliarum Hispaniæ nationum cõmuni vsu recedant, non abs re quidem nec citra suorum vsuum rationem ab eis factum est, pro conseruanda ac commodè tractanda illa altera marci distributione, qua illum (postquam Hispani occidentales indias possederunt) in quinquaginta pòdo distinxere, quæ suo proprio nomine vulgò nuncupant Pesos aut Castellanos. Quum enim ex hac marci distributione singulæ vnciæ pendeant Pesos vulgò eorum dictos aut Castellanos sex cum vna quarta ipsius pondo seu Castellani: si octava septuaginta duo grana, vncia verò quingenta septuaginta sex, eo modo quo antiquitus, contineret: morosa admodum in minutas partitio singulis Pondo seu Pesis contingeret: nempe, grano
rum

rum nonaginta duorum cum quatuor vigesimis quintis vnius grani. quæ quidem minutiarum prolixitas maximè ipsius pondo seu castellanum numerationes impediret, ac negociationes ipsas interturbaret: præsertim cum pondo ipsum seu castellanum in alias etiã minores partes dividi opus foret. Ac proinde haud injuria aliã octauæ ac vnciæ in grana distributionem, huiusce marci in pondo quinquaginta partitioni deservientẽ, confingi oportuit: qua octaua in septuaginta quinque, vncia verò in sexcenta grana divideretur, minoribus aliquantulum ipsis granis constitutis quàm olim fuerint. Quomodo in singulis pondo seu castellanis nonaginta sex grana numerant: & pondo ipsum in octo partes distribuentes, quas vocant tomines, singulis tominibus duodecim grana tribuunt. Unde etiam constabit huiusmodi Hispanorum tomin, licet ex granis duodecim constituatur, minus quidem esse quàm dimidium scriptuli medicorum. quoniã ex granis illis constitutum est, quorum septuaginta quinque cõtinentur in octava: grana verò medicorum, quorum viginti quatuor scriptulum constituunt, debent eorum esse quorum septuaginta duo ipsam octavam complent.

IN SVBIVNCTIS TABELLIS Romanorum ponderum ad Hispanica, & rursus Hispanicorum ad Romana pondera certa traditur ratio. Unde aliarum quoque nationum ponderum ad ipsa Romana ratio poterit aestimari. Exponitur etiam antiquarum apud Romanos mensurarum ex Hispanicis ponderibus capacitas: ut si singularum nationum usitata mensura cum his conferantur, proportio quam inter se mutuò habuerint explorari facile possit.

TABELLA REDUCTIONIS
Ponderum Romanorum antiquorum ad Hispanica nostra pondera.

Romanorum ponderum		Hispanicorum ponderum
lb.	Libra, duodecim vncijs constans,	Vncias. 11. octau. 7. grana maiorā. $2 \frac{2}{5}$
ʒ	Vncia	Octavas. 7. scriptula (hoc est, tertias octavæ) 2. & grana. $18 \frac{6}{25}$
ʒ	Drachma	Scriptula. 2. grana. $23 \frac{7}{25}$
∅	Scriptulum	Grana. $23 \frac{12}{25}$
∅β	Obolus, qui est scriptuli dimidium,	Grana. 11. $\frac{22}{25}$
⌘	Ceration, hoc est, filiqua, quæ est scriptuli pars sexta,	Grana. $3 \frac{2}{5}$
α	Chalcus, sive Aereolus, qui est filiquæ dimidium,	Granum vnum $\frac{4}{50}$
gr.	Granum, quod est Aereoli dimidium, vel vigesima quarta pars scriptuli, seu septuagesima secunda pars drachmæ.	Vnius grani $\frac{1}{100}$

TABELLA REDUCTIONIS POND
 erum Hispanicorum ad Romanorum
 antiqua pondera.

Hispanicorum ponderum

Libra vulgaris, sexdecim vncijs,
 seu duobus vulgò dictis mar-
 cis constans,
 Libra medicinalis, duodecim vn-
 cijs, seu sesquimarco con-
 stans,
 Marcus vulgò dictus, vncijs octo
 constans,
 Vncia
 Drachma, quæ vulgò dicitur oc-
 taua, quoniam vnciæ octaua
 pars existit,
 Adarme vulgò dictum, quod est
 octauæ seu drachmæ dimi-
 dium,
 Scriptulū, quod est tertia drach-
 mæ seu octauæ pars,
 Granum hispanicū maius, ex ijs
 quorū septuaginta duo (simi-
 liter ac Romana) octauā seu
 drachmam complent,
 Granum Hispanicum minus, ex
 ijs quorū septuaginta quinq;
 octauam continent,

Conti-
net

Romanorum ponderum

Vncias, 16. scriptula. 3, gran. $21 \frac{2}{11}$
 Vncias, 12. script. 2. gr. $21 \frac{2}{11}$
 Vncias, 8. script. 1. gr. $22 \frac{6}{11}$
 Vnciam vnam, gr. $5 \frac{2}{11}$
 Drachmam vnam (seu script. 3.)
 & vnus gr. $\frac{8}{11}$
 Scriptulum vnū, gr. $12 \frac{4}{11}$
 Scriptulum vnum, & vnus gra-
 ni $\frac{8}{11}$
 Granum vnum
 Vnius grani $\frac{15}{11}$

F 2 Tabella

Vnc. 4 o. seu Vncias. 320.
 lib. 3. vnc. 4.
 Vnc. 8 o. seu Vncias. 720.
 lib. 6. vnc. 8.

LIBRARIUS

TABELLA PONDERIS OLEI

quantum singulæ antiquorum mensuræ continebant:
tam iuxta Romanorum, quàm Hispanici marci
ponderum rationem.

Oleum contentum in

Cochleari paruo , quorum 24
constituebant Cyathum
Cheme Fannij, quod est duplum
Cochlearis,
Mystro minori, à Romanis dicto
ligula vel Cochleari, quod est
triplū chemes aut sexcuplum
Cochlearis minoris,
Vncia Romanorum mēsurali, cu
ius proportio ad cyathum est
subsesquibipartiens tertias,
Cyatho, qui est quadruplus My
stri minoris, & continebat vn
ciam mensuralem vnā cū dua
bus vnius vnciæ tertijs,
Hemina Romanorum, quæ con
tinebat decem vncias mēsur
ales, & erat sexcupla cyathi,
Libra mensurali, quæ duodecim
vncijs mensuralibus constat,
Sextario, qui est duplus heminae
seu duodecuplus cyathi , &
viginti mensuralibus vncijs
constat,
Cōgio, qui est sexcuplus sextarij
& decem libris mensuralibus
constat,
Vrna, quæ est quadrupla congij,
& quadraginta lib. mensurali
bus constabat,
Amphora, quæ erat dupla vrnæ,
& octuaginta lib. mensurales
capiebat,

Ex Romanis anti
quis ponderibus.

Ex Hispanico
marco.

Scrip. 1. gr. 9 $\frac{1}{3}$	Script. 1. gr. maio. 9
Script. 2. gr. 18 $\frac{2}{3}$	Script. 2. gr. 18.
Scrip. 8. gr. 8.	Scrip. 8. gr. 6.
Drachmas. 6. scrip. 2.	Octauas. 6. cum vnius octaua.
Vnciam vnā, drach. 3. gr. 8.	Vnciam. 1. octa. 3.
Vncias. 8. dra ch. 2. scr. 2.	vnc. 8. drach. 2.
Vncias decem	Vnc. 9. drach. 7 $\frac{1}{2}$ vel vnc. 9 $\frac{2}{10}$ vni us vncia.
Vnc. 16. drach. 5 scr. 1.	Vnc. 16. drach. 4.
Vnc. 100. seu lib. 8. vnc. 4.	Vncias. 99.
Vnc. 400. seu lib. 33. vnc. 4.	Vncias. 396.
Vnc. 800. seu lib. 66. vnc. 8.	Vncias. 792.

pendet

23

LIBER SECVNDVS

DE MEDICAMENTORVM

*expurgantium tritura, ac multiplici in
illa Pharmacopœorum errore.*

DETECTVM iã & emendatum
priorem Pharmacopœorum nos-
trorum errorem in eorum ponde-
rum ratione & vsu, alter iam sese
æquè perniciosus ac cõmunis notandus corri-
gendusq; subsequitur, circa expurgantiũ Phar-
macorum, & præcipuè Scammonij, in cõposi-
tis medicamētis triturationē. Quam omnes fe-
rè Hispani Pharmacopœi crassissima oscitãtia
perpetuò crassam esse volūt. Quumq; opinio-
nē hanc in illorum animis inueteratã tãquã
inviolabilē legē tueantur, non minus cõveni-
re existimo in hoc extirpando errore, quã in
põderũ antiquorũ restitutione immorari. His
enim maximis à Pharmacopoliõrũ foro abusi-
bus exclusis, parvo admodum negotio reliqua
omnia conuincētur: nimiaq; in hisce cõvellen-
dis prolixitas, aliorũ quæ tractãda restãt brevi-
tate cõpensabitur. Quod itaq; illi omnes com-
munis præcepti nomine observant huiusmodi

nimirum est: in cōpositis omnibus medicamē-
tis nulla expurgātia pharmaca, vno aut altero
excepto, esse tenuiter terēda: Sed in electarijs a-
lia crasso modo, alia verò mediocriter: in pillu-
lis autē omnia crassius iugiter terenda. Atq; cū
singulos è nostris Pharmacopœis in hac Phar-
macopoliōrū recognitione examinarem, vt
quid vnusquisq; in medicamētorū tritura cras-
sum aut mediocre iudicaret, facta similitudine
cū re aliqua naturali, proferret: tātā inter eos cō-
perimus varietatē, vt nullus ferē cum alio sen-
tiret. Videres vnum ad dimidiū cicer id refer-
re, quod sibi videbatur crassum; aliū id ipsum
ad granū orizæ: quosdā ad miliū, alios ad sesa-
minū semen. atq; iuxta hasce easdē differētias
variē ipsa expurgātia medicamēta terebant: in
hoc tantum omnes convenientes quòd mini-
mè essent subtiliter terenda. Quam quidē opi-
nionem adeò firmis credunt innixam esse fun-
damentis, vt quodvis aliud medicinæ theore-
ma potius corruere ac labefactari posse credāt.
Primum autem ac potissimum eorum funda-
mentum est Galeni illa famosa auctoritas libr.
4. de san. tu. vbi in hunc modum scribit Gale-
nus: Hæc omnia simul tundenda cribrandaq;
sunt tenui cribro. Quippe eiusmodi medicamē-

ta in totum corporis habitum maximè digeruntur. veluti è diverso crassiora in ventre hærent, vt quæ angusta venarũ oscula subire nequeat. Quam ob rem etiam medicamentum, quod Diospoliticon vocant, cuius in hoc libro antea mentionem feci, crassius facere soleo, quoties dejicere alvum per id studeo. quidam verò id non intelligens, cùm tenuissimum minutissimumq; instar pollinis fecisset, vt alvo dejiciendæ nihil contulit, sed vrinam planè multam movit: mecum rem communicavit, mirans ac fecitans eius eventus veram causam: ipse enim arbitrari se aiebat, hominis intemperantiam (nam ita appellabat) eius quod inciderat causam esse. vt verò propriam causam didicit esse cõpositionis rationem, postmodum aliter cõposuit meliore successu. Ac huius quidem præcepti in omnium medicamentorũ cõpositione meminisse expedit. Alterum verò fundamentũ quo suã opinionẽ maximè fulciri credunt nostri Pharmacopœi est ^a Mesuæ auctoritas in Canõ. vniversal. vbi præfatã Gal. auctoritatem citat, in hũc modũ scribens: Triturationis necessitas est triplex: aut vt miscibiliũ in vnũ melior fiat sigilatio, aut vt medicinis aliqua proprietas acquiratur, vel vt in eis aliqua malitia reprimatur.

Cap. de tritur.

tur. Exēplū primi, est trituratio theriacæ & aliarū medicinarū. Exēplum secundi: inquit Galenus, institi vltimè triturādo & pulverizādo cum minū, & cum esset naturæ solutivū factū est vrinæ provocativum. Ego dico quòd aliquādò aliquod acutorum solutionē facientiū vltimò pulverizatū acquirit proprietatē post illud vt fiat magis penetrans, & repat ad alias partes in quas non poterat prius, & provocet per illas. Demū hoc idē præceptū ab omnibus ferè scriptoribus, quotquot Pharmacopœas tradidere, observari credūt Pharmacopœi: quorū auctoritates plenis buccis sonare non cessant, & præsertim Iacobi Silvij. in cuius verba cū plerosq; eorum iurare intelligamus, quæ ex eius scriptis pro eis magis facere videbuntur, hîc afferre nō pigebit. Is itaq; in^a sua methodo cōponed. medicam. ita inquit: Sic Scāmoniū tenuissimè terūt, si medicamētis corpus peruadentibus miscēt, crassius autē si catapotis aut alijs, quæ diu in ventriculo manere volunt. similiter in sua Pharmac.^b in hūc modū scribit: Scāmoniū exactè terédū, nisi cū in catapotia venit. tunc enim crassius tritū diutius in vētriculo manet, potētiusq; agit. et infra: Quædā crassius terēda, quæ in vētre diutius morari volumus, nec prom-

Lib. 3.

Lib. 2.

prom-

promptè vasorum ora subire : sic purgátia medicamenta crassius teruntur, vt in ventrem partem minus principem & euacuationi expositissimam ex corpore reliquo trahant, non autè ad partes principes tota ferátur easq; offendát, cum ad has facultate aut saltem vapore ferri, vel (quod plurimum fit) portione paucissima sufficiat. crassius etiam teruntur, quorum virtutè multa tritura dissipari metuimus. sic scammonium vim purgatricem multa tritura perdit. et inferius : sic scammonium, colocynthis, & alia valenter purgantia, nunc crassius, cum illud in pillulas, hæc in trochiscos transit: nunc tenuius ob dictas prius rationes : rhabarbarum tamen ferè tenuius teritur, vt colocynthis tenuissimè, cum mox & citra aliam per trochiscos trituram sumenda. scammonium quoque crassius teritur, si coquendum est cum alijs, aut diu ante vsum seruari debet medicamentum : idq; ne vis eius coctione per ignem aut lógam fermentationem exhalet. Sed vt tum Galeni, tum Mesuæ, ac Siluij aliorumq; auctorum qui rectè de his sensere, probè percipiatur mens, illud híc exponere cõueniet, quod nostris Pharmacopœis omnis in hac re erroris causa extitit: nempè, quid in proposita quæstione trituræ

nomine intelligatur, & quid in ea crassum aut tenue vel mediocre statui oporteat. Quum tamen ipsi nihil magis sibi notum credant, nec frequentius in ore habeant. Trituræ seu cōtusionis voces bifariam apud auctores accipi solent. Aut enim in latiori ac fusiori significato vsurpantur, pro qualibet vnius vel plurium rerū in partes comminutione, siue illæ plures vel pauciores sint, seu exiguæ vel maiusculæ: Aut strictiori ac peculiari, pro ea in minimas partes cōminutione, qua res in puluerem rediguntur. in priori quidem significatione ad id extenduntur, quod peculiari voce cōfractio, vel cōquassatio, aut concisio, & ab aliquibus etiam propriè contusio appellatur. Quomodo res in pauciora ac maiora frusta, pro cuiusq; generis quantitate, confractæ considerantur, quàm vt sub puluerū nomine comprehendi possint. cuiusmodi contritionem à Galeno præcipi perpetuò comperies in medicamentis ore assumendis, vbiq; res ipsæ contusæ sint in aliquo liquore decoquendæ, & tali decocto abiectis facibus vti oportuerit. Atq; huius generis cōminutionem vocibus significat ^a κόπτεται ἀδρομερῶς, quod est, in crassas partes cōtundere: vel ^b κόπτεται καὶ σήθει παχύτερον κοσκίνον, quod est, contundere & cribrare crassiore

a

vt li. 7. de cōp. phar. sec. lo. c. 2. in arteria ea declingibili ad omnes internas affectiones. & li. 8. c. 2. vbi secundā affert Andromachi compositionem ex Iampone Pelusiota ad stomachicos.

b

Vt li. 9. de comp. phar. se. lo. c. 4 in eslegmate colicis nestareo facienti pleuriticis & dyspnoicis.

crassiore cribro. hunc etiam contritionis modum designavit, ubi filicis radices contundere præcipiens in Andromachi arteriacis, modò ^a inquit quòd *ἔς τρεῖς δάκτυλα κατατέμνονται καὶ καταθραύονται*: hoc est, in frusta trium digitorum magnitudinis cōciduntur & confringuntur: ^b modò quòd *κατατέμνονται ἔς δακτυλιαῖα μήκη, καὶ κατατέμνοντες θραύομεν*, idest, concinduntur in frusta digitalis longitudinis, & concisæ confringuntur. In altera verò significatione trituræ aut cōtusionis voce, id significatur quod à medicis ac Pharmacopœis peculiariter pulvis appellari solet: & quæ hoc modo contrita sunt in pulverem redacta esse dicuntur, vel (vt Plinius loquitur) in farinã trita. sæpius enim eiusmodi pulvis à Galeno & alijs auctoribus nominatur farina. quamquam proprius loquendo leguminum tantum pulvis dicitur farina: vt combustarum rerum pulvis (iuxta ^c Galeni sententiã) cinis. Atq; huc trituræ modum designare solet Galenus vocibus *τρίβειν καὶ σήθειν*, quod est, terere & cribrare, & interdum vna tantum voce *τρίβειν*, idest, terere: sed sæpius duabus simul vocibus *κόπτειν καὶ σήθειν*, videlicet, tundere & cribrare. Perpetuoque huiusmodi trituræ vel contusionis genere vti illum comperies in omnibus cōpositis medicamentis

^a Li. 7. de Pharma. comp. sec. loc. c. 2.

^b Post principium ipsius cap. 2.

^c Eodem cap. 2. prope finē. ubi δακτυλιαῖα μήκη vertimus cū Plin. Digitalis longitudinis, potius quàm cum cornario, Digitalis magnitudinis: quoniã verbo μήκη propriè longitudo significatur. Atq; vt hac frustulorum radicis filicis mensura cum ea quã in arteriaca priori adduxerat conueniret, necessario intelligere oportet hanc quidem iuxta digiti vnus longitudinem, illam verò iuxta trium digitorum transversorum latitudinē esse accipiendam. ita enim vna ab altera parum differt.

^d Lib. 6. de cōp. Phar. se. lo. c. primo.

ore assumēdis, vbi cumq; res siccae quae tundenda proponuntur tota sua substantia compositionem ipsam ingredi debeant. Porro quum in omni contritione tres ordines seu modi considerentur: vt alia crassius, alia tenuius, alia verò medio modo trita dicantur, iuxta maiorem minorem vè aut mediocrem rei terendae comminutionem: planum quidem est hos ipsos ordines intra alterutrius triturae generis limites contentos esse debere: vt quod crassum in eo contusionis genere dici mereatur, quo propriè conquassatio significatur, ab eo multum differat quod crassum similiter vocetur in altero contusionis genere quod pulueres designat. quicquid enim in ea tritura qua res in puluerem rediguntur crassum dici potest, vt pulueris non excedat fines consentaneum fuerit: nimirum ne in crassiora fragmenta confringatur, quàm quae pulueris vel farinae nomē mereantur. Quumq; pulueres aut farina quatumcunq; crassè trita dicantur, minimè furfures ipsos sua crassitudine exuperent: ita statuendi erunt tres illi ordines in hoc triturae genere quo res in puluerem rediguntur, vt quod in eo crassius tritum dicatur, in frustula furfuribus minora aut saltè minutos furfures non excedentia sit contusum.

Quod

Quod etiam ^a Aetij auctoritate confirmari potest, qui ellebori ramenta, quæ *φαιλισθόν* appellat, fieri præcipit illius festucis ad furfurū magnitudinem forcipe concisis. Quòd verò eiusmodi ellebori comminutioni non conueniat triturae nomen in sua illa propria significatione qua pro pulueribus vsurpatur, ex proprio *φαιλισθόν* significato apertè constat: quod latinè sonat ramentum, & expressius ^b forcipe concisum seu refecatum: Quod trituræ quadrat significato fusiori, quod ad contusionem & concisionem extenditur. vndè manifestè constat ex Aetij sententia id quod propriè puluis seu farina dici debeat, quantumuis crassius consideretur, & ab auctoribus confici præcipiatur, in minora fragmenta comminui debere quàm sint furfures, crassiores saltem illi qui Græcè *πίτυρα* dicuntur. Et quoniam pulueres farinæ aptissimè comparantur: quemadmodum in hac tres differentias connumeravit Galenus ^c in ling. Hip. explan. inquit: omnis moliti grani mediocri magnitudine fragmentum *ἀλφίτα* vocari, maiora, *κρίμνα*, minora autem *ἀλευρα*: ita hisce tribus farinis, aut farinæ partibus correspondentes illi tres trituræ ordines statuendi sunt: vt crassior puluis *κρίμνον* æquet, nempe, farinam crassius

^a
Tetr. I. ser. 13.
c. 131.

^b
ἀπὸ τῆς φαιλισθόν.

^c
In voce ἀλφίτα.

molitam, seu crassiora farinae frustula quae mola probe contrita non sunt, vel etiam crassiorae farinae partem quae per cribrum laxiora habens foramina decussa est, quaeque nondum ab omni furfure excreta est, sed minutos etiam furfures in se continet (qualis ea est quae Hispanis dicitur harina bacca vel acemite gruesso) aut ad summum furfures ipsos minutos, qui hac in ciuitate dicuntur moyuelo. Quod enim per vocem simplicem κριμμον non possint intelligi furfures crassiores, immo neque farina crassissima & quae crassiores contineat furfures, constat ex ipso Galeno, a eodem loco asserente huiusmodi crassissimas farinas vocari ab Hip. non simpliciter κριμματα, sed κριμματα αλφιτα αδρα. Tenuior vero ei farinae parti comparetur, quae Galenus citato loco αλευρον vocat, alibi aut αλευρον ακριβως καθαρον, quod est, farina exacte depurata vel purissima: e qua panem ab eo dictum καθαροτατον, id est, purissimum, vel σιλιγνιτω, id est, siligineum fieri b praecipit: & est tenuissima farinae pars per densissimum cribrum, vel (vt c Plinij verbo utar) excussorium pollinarium transmissa, a Graecis etiam dicta γυρις & παιπολη, a latinis vero tritici flos, ac singulari nomine d pollen. Mediocris vero, seu mediocriter tritus puluis, ei farinae parti comparetur, quae a Galeno eodem

a
In voce κριμματα.

b
Li. pri. de alim. fac. c. 2. vt auctor libri de ren. affec. dig. c. med. c. 6.

c
Li. 18. cap. 11.

d
Pollē proprie intritico, flos vero in siligine: iuxta Plinium lib. 18. c. 10.

eodem loco *ἀλφίτου* vocatur, & similæ seu simili-
 lagini Latinis dictæ correspõdere videtur, His-
 panis autẽ peculiari voce appellatur Rollon.
 poterunt autem iidem tres prænotati pulue-
 rum ordines sensu in hunc modum determi-
 nari: vt dicamus crassos pulveres oculis pos-
 se discerni, mediocres verò digitis contrecta-
 ti deprehendi: tenues autem vix dentibus per-
 cipi. His ita constitutis operæ pretium fuerit
 videre quo trituræ significato interpretari con-
 sentaneum sit Mesuem, Syluium, & cete-
 ros omnes auctores. quicunq̃ue medicamen-
 ta expurgantia in compositionibus crassius
 conteri præcipiunt. Sanè cum compositio-
 nes omnes in quibus expurgantia medica-
 menta ingrediuntur (quales sunt electaria,
 pillulæ, aut etiam trochisci) ex pulueribus
 confici dicant ipsi Pharmacopœi, vsq̃ue eo, vt
 sicca omnia collecta, aut seorsim seruata ad
 ipsorum electariorum, pillularum, vel trochif-
 corum compositionem, poluoras proprio ac
 peculiari Hispanorum nomine à nostris me-
 dicis ac Pharmacopœis appellentur, quoniam
 re vera pulveres sunt & puluerum formã ob-
 tinere debent: Nemo iam nõ intelliget trituræ
 significatum, quo medicamenta omnia sicca
 in

in cōpositiones admissa in puluerē rediguntur, propriè quidem accipi debere, & nō quatenus ad contusionem vel concisionem extenditur. itaq; tres illæ excogitatae differentiae, quibus vnā trituram crassam dicimus, aliam tenuē, aliam mediocrem, ineptissimè quidem hīc afferentur, si eo modo quo in confractione vel cōcisione propriè dicta decernantur, & nō prout puluerum ratio exigit, vsurpentur. Atq; ita eos qui ex hisce pulueribus crassissimè tusi aut contriti dicētur, minimè quidem ad furfurū magnitudinem (vt ex Aetio & Galeni doctrina cōprobatum habemus) accedere, vel saltem minutos furfures non excedere debere. Ex quibus iam manifestè constat quā turpis ac improbandus error sit, is quo hactenus ducti nostri Pharmacopœi scammonium & alia ex purgantia medicamenta suas compositiones ingredientia, quæ ab auctoribus crassomodo teri præcipiuntur, ad grani sesamini, vel milij, orizæ ve, aut etiam dimidiati ciceris magnitudinem confringebant. Qui etiam eo magis ridendus, vel potius deplorandus erit, quo absurdior est ratio qua sese illi in hoc tueri credebant: dicentes ita eis constitutum esse per quendam Pharmacopœiū, qui superioribus diebus huius

ciuita-

ciuitatis Pharmacopolia recognouerat. At qui ex eis doctiores videri volunt, alium etiã, si dijs placet, huic tanto auctori comitem adiungebant, ^a Paulum (inquam) qui aliquando ellebori radices ad scfami magnitudinem cõtufas assumendas præcipiat. Quod si placet, cur non etiam sua medicamenta conterunt ad lathyridis grani magnitudinem, quoniam ^b idem illa integra deuorare præcipit: quasi verò eadem omninò sit habenda tritura ratio in simplici vno medicamento per se assumendo, quæ in eo quod pluribus constat simplicibus: & non potius diuersissima. In hoc igitur propositæ disputationis vertitur cardo, an scammonium ac reliqua expurgantia medicamenta, quæ in puluerem trita composita medicamenta ingrediuntur, crassius intra puluerum metas terenda sint, an tenuius; idq; an de omnibus expurgantibus & in omnibus compositis medicamentis statuendum sit, an aliter. Pro cuius controuersie vera decisione nihil æquè facere videtur, atque ipsius trituræ vsu animaduersio: & iuxta illos, eosdem trituræ modos determinare. Nã si rem aliquã terendam ducimus, vt ex eius tritura utilitas aliqua (verbi gratia) malignitatis cuiuspiã correctio, oriatur: planum quidem erit cum

^a
Lib. 7. cap. 10.

^b
Lib. 7. cap. 4.

trituratione modum quo maximè eiusmodi malignitatis correctio effici possit, magis eidem rei fore conuenientem. vsus igitur seu scopos trituratione omnes percurremus: atq; eos exponetes, quæstionem ipsam simul decidemus. Tres quidè à^a Mesue ac reliquis Mesuem sequutis medicis consideratur scopi: primus, vt medicameta simul misceri exactius possint. Secundus, vt facultatem nouam acquirant. & in hoc etiam cõplectitur Mesues eum trituratione vsus qui ratione loci seu partis affectæ consideratur: quem aliqui in hac eius diuisione desiderari contendunt: cuius tamen maximam rationem Galenus habuit. tertius, vt malefica eorũ vis mitigetur ac tollatur. Quibus etiam quartum addere poteris, vt medicamentũ ore sumptum à natiuo ventriculi calore in actum (vt dici solet) melius deducatur. omnibus igitur medicamentis, in quibus hæc omnia vnico triturationis modo obtineri possint, nulli dubium erit quin is ipse triturationis modus conueniat. in eis verò medicamentis, in quibus alius ex præfatis trituratione scopis vnũ trituratione modum, vt pote tenuiorem, alius verò alium, ut crassiozem, ex postulet: manifestum etiam est, iuxta medicorũ doctrinam, ac rationi ipsi consentaneum, vt maioris mo-

menti

In cãn. vninersal. loco antè citato, de trituratione.

menti scopi maior semper habeatur ratio, minori non neglecto: quod si omninò differentes fuerint, etiam neglecto minoris momenti scopo, ad eū qui maius emolumentū promittat magisq; ad propositū nobis finē facturus videatur, erit dūtaxat respiciendū. vt si nobis opus sit medicamenta aliqua simul macerare, quorū pars substantiæ tenuioris ac superficiariæ sit facultatis, pars verò alia substantiam crassam & magis in profundo sita sit sortita: sanè ratione medicamentorū substantiæ tenuioris breui admodū macerationis mora opus erit, vt verbi gratia horarū duodecim: ratione autem medicamentorū crassæ substantiæ multo longiori mora, nēpè triū vel etiam plurium dierū. At in eo casu iuxta prudentium medicorū præcepta, tot in maceratione ponētur dies, quot ea, quæ crassioris fuerint substantiæ, postulauerint. & ne à proposito negocio recedam, quum iuxta Galeni & aliorum qui illum sequuti sunt, medicorum doctrinā, ad stomachi affectus medicamenta crassiuscule trita, ad iecoris tenuia, ad renum verò passiones tenuiora conueniant. Si affectus nobis in tribus propositis membris curandus offeratur: necessariū quidem erit ipsa medicamēta tenuius cōterere. quippe quum licet hoc modo

læuigata non adeò propinquieribus membris
 conducant (quia non tantum in illis immorari
 possunt quantum opus esse conijcimus) si tamè
 crassius trita propinarentur, nulla ex parte di-
 stantioribus membris iuuarent, vt pote ad illa
 minimè pertingentia. videamus igitur quis tri-
 turæ modus vnicuiq; ex præfatis trituræ scopis
 magis conueniat, & quis ex his potior sit ad ma-
 ioris momenti. sanè quanti momenti sit tritu-
 ra iuuare medicamenta vt melius à ventriculi
 calore in actum reducantur, & quātum ad illo-
 rum quam vocant actuationem conducatur te-
 nuior ipsorum læuigatio, manifestius est quàm
 vt probatione vlla indigeat. Similiter haud
 parui momenti est ille trituræ scopus quo ma-
 lignorum medicamentorum vim maleficam
 corrigere conamur. Hæc autem correctio duo-
 bus modis intelligi potest: nempe, vel in medi-
 camento per se solo exhibendo, de quo non est
 hic propositum agere: vel si illud cum alijs cō-
 mistum esset assumendum. Et hoc rursus bifa-
 riam fieri potest: nempe, si per solam proprii
 medicamenti trituram eius malitia mitigetur
 corrigatur ve abundè, aut si intercedente ipsa
 tritura commisceatur medicamentum malig-
 num cum alijs quæ eius malignitatē corrigere
 possint.

possint Prioris correctionis exemplum attulit Mesues in colocynthide, admonens eam tenuius tritam meliorem reddi, plusq; e sua malignitate amittere. Neq; aliquod vsquam malignum medicamentum consuluit aliquis terendum crasse vt malefica eius vis corrigeretur, præterquam vnus Serapio, qui turbit ac scammonium, vt & ipsam colocynthidem, contra reliquos omnes auctores, non esse exactius terenda admonet, falsa illa sua imaginatione deceptus, quod læuissimè trita stomachi villis adhererent. Quum potius eadem met causa ne stomachi villis adhæreat terendam tenuissimè ipsam colocynthidem præcipiat Mesues, citans in eo ipsum Serapionis filium: vt nõ immeritò quis suspicari possit mendam fortasè aliquam esse in Serapionis codice. Alterius autem correctionis modus quo medicamenti malitia aliorum benigniorum medicamentorum mistura emendatur, cum ab ipsa mistione pendeat, idè trituræ modus, quem mistioni magis conuenire ostendero, eidem similiter conducet. Nouã etiam in aliquo medicamento facultatem acquirere, vbi opus fuerit, magni est momenti. Sed neq; hoc est semper necessarium, neq; in omnibus medicamentis id ex trituræ varietate

assequi potest. In diospolitico quidem, rhabar-
 baro, ac nonnullis alijs id obseruatur, quòd cras-
 siusculè trita expurgantem tantū, aut magis ex-
 purgantem: tenuiter verò læuigata minus ex-
 purgantem: aut diureticam tantū facultatē ob-
 tineant. Quòd autem hoc minimè contingat
 in plærisq; expurgantibus medicamētis, immò
 in nullo ex malignis ac valenter expurgātib;:
 nulli non constabit, si singula ipsorum validè
 expurgantium medicamentorū percurramus.
 primò enim colocynthidem melius ac innocē-
 tius expurgādi causa mollissimè terere ab om-
 nibus medicis iubemur, nemo autem eā quāuis
 tenuissimè læuigatā vrinas mouere hæctenus
 annotauit. Elleborus verò tantum ab est vt
 crassius tritus magis expurget quàm tenuiter
 læuigatus, quòd contrariū omninò ab antiquis
 auctoribus obseruatum reperiat, nēpè, quo
 tenuius tritū fuerit eo validius expurgare. Idēq;
 Aetius prudenter insinuat exhibēs de eius ra-
 mentis ad furfurū magnitudinē concisis drach-
 mas duas & semis, de puluilo verò eiusdem
 drachmam tantū vnā & obolos duos. Idem
 quoq; ex ^b Paulo colligitur qui ellebori radices
 ad sesami magnitudinē dissectas in potu exhi-
 bet, nā intenuissimū redactæ pollinē viriū effi-
 cacia

^a Tetr. 1. ser. 3. c. 131

^b Lib. 7. cap. 10.

impolis

ε Η

capacia

cacia strágulationes parere admonet. Delathyride similiter manifestè cōstat ex eodē^a Paulo eius grana quo tenuius contrita propinentur, eo valentius purgare. Ita enim de his scribit: lathyrides bilem purgant sicut veratrū et scāmoniu. offerentur igitur septem octouè et vsq; ad quindecim, Robustis sanè & qui liberaliori indigent purgatione māducari præcipe: imbecillioribus & malo præditis stomacho integras ipsas deuorare. de scāmonio quoq; nemo vsquā animaduertit neq; experimēto vnquam cōperitū est expurgantem eius facultatē ex tenui læuigatione diureticā reddi. immò ipse Pharmacopœorū dux Nicolaus in pillulis sine quibus præcipit benè tritū & cū succo foeniculi per pānum expressū admisceri. Turbit etiā læuissimè terunt^b multi in cōpositionibus, & Serapio illud in magnis antidotis (qualia sunt quæ fermētationē perfectā recipiunt) tenuissimè terendum tradit, & similiter vbiq; viscidā pituitā purgare oporteat. neq; id vt ineptè dictū in eo redarguitur: sed ratio causavè quā ille eius effectus attulit improbatur: quòd, nimirū, tenuius tritū pituitæ adhæreat. Quòd aut eodē loco dixerit, quòd si exhibédū esset in medicinis laxatiuis, cribretur cū cribro raro, vt sit in eo aliqua grossi-

^a
Li. 7. cap. 4.

^b
Antonius Musa in exam. pil. aggreg. omnes in eis pulueres subtilissimos fore admonet: & de turbit ac colocynthi de speciatim asserit in puluerē subtilissimū esse redigenda. Fernelius quoque li. sue meth. 7. in diaphenico turpethum tenuissimè tritum inspergit.

^c
Tract. de simplic. c. 330. de turbit.

gros-

grosities ne adhæreat villis stomachi: huius-
 modi erratum in plerisque omnibus valentius
 expurgantibus medicamentis (vt iam aduertimus)
 notabitur. Ita enim de colocynthide^a dixerat,
 quòd non multum teratur, ne adhæreat
 intestinis & vlceret ea: & de^b scammonio
 quòd non debet multum teri ne adhæreat sto-
 macho & noceat ei multum. Nec verò ille in
 hoc deceptus est, quòd læuissimè trita catharti-
 ca medicamèta minus expurgare existimaret.
 quin potius quòd ita magis iuxta eius senten-
 tiam expurgarent, apertè exijs colligitur quæ
 ipse de^c aloë scripsit, quòd (nimirum) si subti-
 liter teratur adhæret villis stomachi, & hoc mo-
 do plus purgat. Porrò verum hoc esse in vniuer-
 sum, ac non solum de medicamentis præfatis,
 sed & de quibuslibet alijs valenter expurganti-
 bus statui posse, non modò ex subtili eorum læ-
 uigatione vim suam per aluum purgandi non
 amittere, sed eo magis aut saltem violentius ex-
 purgatura quo tenuius trita fuerint, ratione
 ipsa conuinci videtur, quippe quum vt facilius
 est impleri potu quàm cibo, sic quantò tenuius
 læuigata aut etiam liquidiora fuerint medica-
 menta, tantò melius ac perfectius (vt loqui so-
 lent) actuentur, cæleriusq; in corpus rapiuntur,

&

& latius sese diffundent, angustosq; partium
 meatus penetrabunt: quas ita citius quidem ac
 vehementius afficient. vnde si hoc modo læui-
 gata propinentur sola expurgãtia maligna, ma-
 gis quidem eorum vaporibus atq; etiam aliquã
 ta tenuioris eorum substantiæ portione partes
 principes ferientur ac vellicabuntur: euenietq;
 vt ex maiori horum impetu & efficientia cum
 mulatius succi alliciantur ac trahãtur, maiorq;
 inde, aut si in aliquibus non maior, violentior
 saltem ex nimia eorum cõmotione, consequa-
 tur purgatio. vnde non iniuria suspectum esse
 debet quod Ioubertus in sua Pharmaceutice,
 communi Pharmacopolarum ac vulgariũ me-
 dicorum errore ductus, scripsit, trituram cras-
 siorem omnibus ferè cathartice conuenire,
 quippe quum tardius meant, vehementius agãt.
 Atque sapientius ille quidem ^a lib. suorum pa-
 radoxorum dixerat, tenuiorem trituram mul-
 tum conferre ad actionem medicamentorum
 tum faciliorem tum euidentiore. Minus ve-
 rò ferendum quod Ferdinandus ^b Mena dixit,
 quòd quanto in maiores partes effractum fue-
 rit purgans medicamētum, tanto felicius tra-
 ctionem suam in ventriculum perficiet: dum-
 modo non præpediat quam vocant actuatio-

Lib. I. parad. I.

^b
 In suis comment. in
 Gal. lib. quos quibus
 & quando purg. or-
 port.

^a
In examine pil. sine
quibus.

nem. At verius quidem dixerat^a Antonius mu-
sa, de Pharmacopœorum dubio prudenter sta-
tuens, an scammonium pillulis ingredi debeat
in tenuissimum pulverem vel in crassum reda-
ctum: Quòd si quis scammonium in pulverem
reductum, & nulli compositioni mistum, sed vel
ex vino vel iure infumeret, grauia fortè symp-
tomata pateretur. At cum in pillulas conforma-
tur, multa commista habet, & in tota compo-
sitione nō est amplius puluis, sed crassius quod-
dam corpus: & cum vetriculi calore eliquatur,
in pulverem non educitur, sed in substantiam
quādam liquidam. Atq; ita doctissimus medi-

^b
Li. 4. meth. c. 14.

cus^b Ioannes Fernelius asserere non dubitavit
pillularum drachmam vnā liquore solutam
non minus purgaturam quā duriorum duas.

^c
Lib. de medic. vet. et
nou. cōm. 2. dial. 5.

& ^c Andernacus quidem suis scriptis cauet, ne
scammonium ex iure aliquo aut in catapotia
reductum cum iusculis præbeatur. Sic enim per-
niciem potius quā sanitatem adferre solet.

^d
In suis cōm. i. Diosc.
li. 4. c. de scammonio.

Quòd ille ex^d Amato accepisse videtur, qui
scammonium aut pillulas iuribus reliquatas in
in potu exhiberi magnis obsecrationibus ve-
tat. Quippe quam inde multis mors subsequa-
tur. idq; nō modò experimēto cōprobare, sed et

^e
Li. de medic. cōpos.

^e Actuarij auctoritate confirmare nititur, qui
in

in hunc modū scripserat: scammonium verò non
 censeo iuribus inferendum, quòd experientia
 compertum est, id cum ipsis conciliari non pos-
 se. In quo tamen aduertendum videtur nò esse
 Actuarij mentem scammonium in aliquo hu-
 more exceptum nunquam simpliciter propinā-
 dum esse: cum ipse^a antea vbi de scammonio
 seorsim egisset, ita scriberet: datur per se ex
 melle vel ptisanæ cremore, quibus clam volu-
 mus hanc potionem præbere: sed illud tatum
 voluisse, quòd in iuribus, quorū illic meminit,
 exceptum non assumeretur, quoniam cum illis
 minimè conciliari comperisset. attamen vt
 cumq; explicetur Actuarius, ex Fernelij quidē,
 & aliorum quos citauimus, sentētia manifestū
 fit scammonium per se liquore aliquo exceptū
 vel solutū magis quidem aut saltem violentius
 purgaturum, quàm in catapotijs exhibitum. id
 quod etiam vnumquemq; periculum faciētem
 experientia ipsa comprobaturum cum præfa-
 tis auctoribus arbitramur. quòd verò de reli-
 quis valenter expurgantibus sit idem sen-
 tiendum: vt ratione eadem conuincitur, ita
 experimento quoque perinde ac in scam-
 monio euenturum minimè dubitamus.

Quòd si aliquis contra Fernelij & aliorum

^a
 Eodem libro.

doctissimorum hominum sententiam contenda-
 dat medicamenta nulla tenuius læuigata ma-
 gis expurgare quam crassiusculè trita, atq; ma-
 ligna illa medicamenta ex nimia eorum læui-
 gatione facilius in ventriculo aëtuatationem vo-
 catam suscipientia, indeq; celerius in corporis
 partes rapta & penitus earum meatus subeun-
 tia, humores potius cōmouere quam vacuare.
 etiam si contrarium in plærisq; ipsa attestetur
 experientia, & in paucissimis illud quidem cō-
 tingat: nihilominus id ipsum tanquam verum
 eis in omnibus etiam cōcedemus, vt pote asser-
 tioni nostræ nihil officiens, dummodò nobis,
 id quod neutiquā inficiari poterunt, concedat,
 illa eadem medicamenta, quæ sua nimia ac vio-
 lenta tractione humores commouerunt & nō
 vacuarunt, eos quidem per vrinas nunquam va-
 cuasse: atque in illa maxima humorum agita-
 tione, vbicunq; contigerit, multò minus qui-
 dem per vesicam quam per aluum successuram
 vacuationem. Sed vt eo vndè digressus sum re-
 uertar, quamquam in aliquibus medicamen-
 tis magni momenti sit ad diuersas facultates
 exercendas eorum tritura crassior aut tenuior:
 id tamen in omnibus non contingit. Quod ve-
 rò dixit Galenus de diospolitici tritura agens,
 eius-

eiusmodi præcepti in omnium medicamento-
 rum compositione meminisse expedire: id qui-
 dem nihil nobis aduersatur, vt nostri credunt
 Pharmacopœi. siquidem non vult illic Galenus
 pro præcepto vniuersali censi (vt ipsi ineptè
 interpretantur) quòd medicamenta quæcunq;
 crassius trita aluum ducant, tenuius trita vrinã
 moueant. neque enim de diacalamintes me-
 dicamento, de quo tunc agebat, & cuius gratia
 diospolitici meminit, aliquid tale protulit. Sed
 illud dumtaxat pro præcepto vniuersali obser-
 uari commendat, quod proximè præcedenti-
 bus verbis admonuerat, tenuius trita in totum
 corporis habitum maximè digeri: è diuerso
 autem crassius trita in ventre hæerere, vt quæ te-
 nues venas ac corporis meatus subire neque-
 ant. Atq; hinc fieri vt medicamentum diospo-
 liticon crassius tritum deiciat aluum, minu-
 tissimè verò læuigatum vrinas moueat. & simi-
 liter quæcunq; medicamenta duplici sint facul-
 tate prædita, tum aluum soluente tum vrinas
 ciente, si in subtilem pollinem redigantur, cum
 in ventriculo moram non faciant, peruadentia
 corpus, per vrinas, menses, aut sudores, potius
 quàm per secessum, excrementa detrudant.
 Atq; hic est verus Galeni in præfato loco sen-

sus. non quòd ille tam absurdam vnquam sententiam somniauerit, quæcumq; per aluum deiectionem facultatem habeant, tenuius còtrita eam amittere ac diureticam acquirere. Quum potius in validè expurgantibus medicamentis deiectionis eorum vis per tenuissimam trituram non modò non deperdatur, sed validior multò (vt abundè iam ostensum est) reddatur: ex reliquis verò expurgantibus paucissima admodum sint, in quibus hoc còtingere possit. Adeò autem huiuscemodi facultatum transmutacionem parui pendit Galenus in expurgantibus omnibus medicamentis, vt vel in hiera ipsa ab Andromacho ad stomachicos composita, præcipiat^a lib. 8. de comp. Pharm. sec. loc. omnia ex quibus componitur, nempe, iunci odorati flores, xylabolsamum, mastichem, crocù, nardù indicam, asarum, cinnamomum, & aloem, ^{ὄμῃ} ^{λεόνιας}, idest, simul læuigata reponi: non contentus dicere ^{τριβας}, quòd propriè significat trita, vt ^b ^{λεόνιας} tenuiter trita. tametsi Cornarius haud satis aptè in hoc, vt nec in multis alijs huius libri locis, trita tantum verterit. Ex quibus iam euidentissimè constat in expurgantibus medicamentis non tanti momenti esse illum trituræ scopum quo nouã aliquam facultatè medica-

Cap. 2.

b

λεαίνω enim vel λει-
αίνω, vt λειόω, cor-
respondeat verbo lati-
no læuo seu læuigo.
Quod vt propriè si-
gnificat idem quod
còplano seu polio,
ita etiã designat idē
quod tenuiter tero.
atq; ita quãdo vocibus
λεαίνω vel λει-
αίνω aut λειόω ex-
primitur id quod de-
signat molo aut tero
oportebit accipere
eã moliturã aut tri-
turã, tenuem, qualē
exprimit verbũ læ-
uigo. vt voces illæ
Græcè id ipsum sig-
nificent quod λειό-
τριβέω, seu ἐς λεπ-
τὸν τριβέω.

dica-

dicamento acquiri proponitur, quin aliorum cuiusque non sit maior ratio habenda. Quod idē quoq; de ea trituræ indicatione, quæ à parte affecta aut loco desumitur, similiter intelligetur. Reliquum iam est vt de eo trituræ scopo agam, quo medicamenta melius cōmiscere istudemus. quod quidem reliquis omnibus scopis præferri debere, ac tenuissimā omniū triturā exposcere, sic ostendā. Cōpositorū medicamentorum triplex est genus. vnum, in quo quæ à medicis fermentatio dicitur spectatur, nimirum, mutua facultatum simplicium medicamentorū compositum ingredientium actio & passio à philosophis appellata, eo vsq; procedēs, quoad alia tertia ex omnibus in ipso composito conflatur facultas. cuiusmodi medicamentū est verè mistum arte factum: qualia sunt antidota illa magna à veteribus cōposita: theriaca, Myrridates, aurea Alexandria, & alia similia: sic & electaria dicta, & alia quæcunq; compositiones, in quibus vel liquida tantum, vel liquida cum siccis arte ac caloris ope conuenienter permiscentur. Alterū est eorū, quæ etsi ita cōmodè misceri nequeant vt perfectā fermentationem quam exigūt perfectè mixta cōsequantur, arte tamē ita cōponuntur vt diutius seruata mistio-

mistionis rationem adumbrent, & quodammodo fermentationem aliquam recipiāt: quæ etsi non sit illa vera actio & passio facultatum medicamentorum simplicium ipsum compositum cōstituentium, qua ex iisdem licet diuersa potentibus vna tamen facultas consurgat, vt dixit ^a Mesues: nihilominus potentiorum medicamentorum vires quadamtenus aliorum eis admistorum consortio ac concursione perfringuntur. de qua fermentatione intelligebat ^b Fernelius, quum monuit pillularum misturā initio molliusculam esse debere, vt simplicium concursione fermentatio proba fieret. Huius etenim generis medicamenta sunt ea, quæ in officinis pillularum forma vel alia simili parantur. Tertium autem compositorum medicamentorum genus est eorum, in quibus nulla prorsus fermentatio spectatur: cuius generis sunt pulueres omnes ex rebus siccis constātes, citra vllam rei alicuius humidæ misturā. Quòd itaq; in compositis omnibus medicamentis, quæ verè mista sunt, ac exactam fermentationem suscipiunt, potissima sit habenda ratio huius scopi, quo medicamenta melius commiscere intendimus, & quòd vt exactius misceantur medicamenta in exquisitum læuorem trita esse

^a
In suis cannon. vni-
uersal.

^b
Lib. 4. meth. c. 5.

esse oporteat, ex ipsa mixtionis natura ac ratione constat. Potissimum enim in mixtione propositum est, ut omnia simplicia quæ commiscerentur, in unitatem coeant (ut inquit ^a Actuarius) quo maximè se inuicem afficiant, & tandem ex mutua illorum actione & passione vna in composito (ut dixi) facultas emergat. est siquidem mixtio nihil aliud (ut nos docuit ^b Aristoteles) quàm mixtilium alteratorum unio. Sed quo subtilius in læuissimum puluerem comminuta illa fuerint: cum partibus suis minimis se mutuò contingant, promptius & valentius id efficient. igitur nihil æquè eiusmodi mixtioni conducere valebit, atq; ipsa siccorum simplicium in mollissimum puluerem læuigatio: nec contrà aliud magis eidem obstabit, quàm illorum crassior tritura. Atq; ita dixerat ^c Galenus nihil per totum cum alio posse commisceri, nisi prius in partes exiguas fuerit comminutum. Quoniam verò ab omnibus ^d receptum est perfectam fermentationem electarijs inesse, ac verè mixta per artem facta dici illa posse: necessariò iam consequitur, medicamenta sicca, illa ingredientia, quæ in puluerem redigere ipsorum mandant auctores, terèda cuncta esse læuissimè. id quod etiam testatur Nicolaus ille Alexandrinus

^a
Lib. de medic. compos. propè initium.

^b
Lib. I. de gener. & cor. cap. ultimo.

^c
Lib. 12. de vsu part. cap. 3.

vetustior, cuius personam induit apud Pharmaco-
 pœos Salernitanus Nicolaus, in proemio sui
 antidotarij ita scribens: pulueris autem cribra-
 tio duobus modis fieri debet. nam in electarijs
 subtilissimè cribari debet: in alijs verò medi-
 cinis crassius, maximè in laxatiuis. vndè in hoc
 saltem culpa se excusare nostri Pharmacopœi
 nequeunt, quòd contra sui Nicolai oraculum
 in electarijs medicamenta expurgantia crasso
 modo terant. Quòd verò similiter sint subtili-
 ter terendi pulueres in secundo composito-
 rum genere, quæ licet verè mista dici neque-
 ant, aliquam tamen fermentationem susci-
 piunt, vt pillulæ, si eiusmodi compositiones in-
 grediantur expurgantia aliqua medicamenta
 ex malignis ac validè purgantibus, inde etiam
 euincitur, quòd ex læui trituratione iuxta eius
 tertium scopum à Mesue commendatum, ma-
 litia expurgantium haud parum subducitur ac
 aboletur. Deinde vt illorum malitia aliorum
 sibi adiunctorum freno compescatur, Neces-
 sarium omninò est, vt omnes eorum particu-
 læ cum aliorum particulis quàm minutissimè
 fieri possit diuisis, se inuicem cõtینگant (perin-
 de ac dixi necessariũ esse in vera mistione) vt eo-
 rum malefica vis à benigniorum miscella ac-

confortio comprimatur, & promptius in agendo ac patiēdo cūcta veluti fermentētur. Quī enim quæso in scammonio vel turbit, quod in pillulis post earū cōpositionis annū maior milio aut sesamo reperitur tale omninò quale seruat in pixide, correctio aliqua aut represio eorū malignæ facultatis sperari poterit. quūm vt hoc fieri possit, oporteat omnia sibi ad ipsorū malitiam cōpescendā cōmista eo vsq; permisceri ac cōfundi, dū ex mutua eorū qualitatum actione substantiarū quædā sit æquabilitas & æquabilis omniū vnitas. verū enim verò quam quàm expurgantia illa maligna pillulas ingrediētia correctā antea fuisset, vt si scāmoniū in cytonio malo coctū prius esset: ne tūc quidem crassa illa tritura quæ inter puluerū terminos cōtinetur eis cōueniret. tantū abest, vt mōstrosa illa expurgantiū medicamētorū cōtusio à nostris Pharmacopœis in pillulis vsitata ferri vllō modo possit. Quis enim ex eiusmodi tritura eam nō pertimescet in medicamentis purgādis anomalam, quam Hippocrates & Galenus Canepeius & Angue (vti dicitur) vitandam semper docuerunt. Deinde nisi pillularū massa pro singulis dosibus conficiatur, quo ingenio aut arte cōsequi poterit, quin in vna dosi plurimū,

in alia verò parum aut nihil validi expurgan-
 tis ingrediatur. Quod quãtum incommodum
 sit nemo non videt. Atq; idcirco medicamenta
 talia, si non tenuissimè læuigata, saltem adeò
 tenuiter trita esse oportebit, vt æqualiter om-
 nia commisceri possint, nec in vna dosi plus re-
 periatur ex aliquo præfatorum validè expur-
 gantium quàm in alia. Eiusmodi autem tritu-
 ram non modò in scãmonio correcto, sed & in
 non correcto, ac alijs etiam validè expurganti-
 bus concedimus, ne nimium morosi nõnullis
 viris doctis hoc ita decernentibus videamur.
 Quòd si pillulæ aut alia quæcunq; secundi ge-
 neris composita medicamenta, quæ ad expur-
 gandum in forma solida solent exhiberi, ex be-
 nignioribus sint composita medicamentis ci-
 tra maligni alicuius medicamenti misturam:
 tunc quidem quæ inter ea adeò tenui ac superfi-
 ciaria sint prædita substantia, vt ex nimia tritu-
 ra eorum vires exolui ac dissipari posse timea-
 mus, hac tantum ratione non esse subtiliter læ-
 uiganda censerem: non autem ea quæ vulgò di-
 ci solet, vt ex maiori in ventriculo mora foeli-
 cior succedat purgatio. Quippe forma solida
 qua exhibentur talia pharmaca vicem crassissi-
 mæ trituræ gerit: maiorq; ex hoc modo exhi-
 bito

bito medicamento mora in stomacho sperari potest, quàm si crassè tritum & iure aliquo exceptum in potu propinetur. Atq; ita apertè constat nihil omninò in huiusmodi medicamentis compositis impedire tenuissimam trituram eorum quæ haud omninò superficiariam sortita sint substantiam: tenuem verò eorum quorum substantia adeò læuissimam trituram non sustineat. Immò etiam vel in his maximè procurari debere, vt quantum eorum substantiæ natura permittat, tenuior sit trituratura, vt melius quoad id fieri possit omnia simul misceantur, atq; ita eam fermentationem consequi valeant quam ipsius compositionis modus suscipere queat. Cui etiam adde Galeni auctoritatem, cui vni contra omnium aliter sentientium turbam abundè satis ponderis esse debet. Is enim in suis de^a composit. Pharm. lib. vbi catapotiorum & similiarum compositionum meminit, sicca omnia ex quibus componuntur tenuiter læuigare mandat. At enim si medicamenta componenda in puluerum forma seruanda sint, quale esse dicitur tertium compositorum medicamentorum genus: tunc omnia crassiusculè terenda existimarem, vbi ad ventriculi aut partium ei vicinarum curandos aliquos affectus eadè exhibere opus fuerit:

^a
 Vt lib. 7. de comp. Pharm. sec. lo. c. 3. in catapotio cōcoctorio ex libris Perigenis ad tussim & destillationē, præcipiēs res eius cōpositionis siccas λεάνας, i. læuigatas excipere. & in catapotio alio ad omnē tussim & fluxionem & abscessus internos ex Apollonio, vbi sicca quoq; λεία, quod similiter læuigata significat, aqua excipere iubet. Quibus in locis, vt & in alijs multis Ianus conar. λεάνας & λεία minus quidem propriè (vt iam aduertimus) vertit trita.

fuerit: quoniam hoc modo trita maiorem in
 ventriculo moram facientia fælicius ac plenius
 actiones suas absoluent: vt è diuerso si affe-
 ctus curandus fuerit in aliquo ex remotioribus
 à ventriculo mēbris, tenuius erunt iuxta Gale-
 ni præceptum læuiganda. Demum si ex valen-
 tioribus illis ac malignioribus catharticis ali-
 quod solum per se in pulueres redactum propi-
 nare cōueniat, crassius quidem tritū exhiben-
 dum censerem: nec modò id crassè tritum, sed
 in forma solidiori cōmodius multò exhibebi-
 tur. Ita enim & innocentius purgabit, & maio-
 rem morā in ventriculo faciens à remotioribus
 partibus succos expurgandos trahet. Nā quem
 admodum cōposita medicamenta in pillularū
 aut alia solida forma exhibita ob maiorē quam
 faciunt in ventriculo moram ex remotioribus
 corporis partibus succos trahent, quàm si liqui-
 diori alia forma sint assumpta: ita & eadem si-
 militer ratione maligna expurgantia simplicia
 quia quo crassius fuerint trita eo maiorē in ven-
 triculo moram contrahent, ipsius quidē moræ
 ratione è remotioribus partibus humores eli-
 cient. Quāquàm alioqui nō tanta copia eos tra-
 hent atq; euacuabunt, quàm si eadem tenuius
 cōtrita exhiberentur. vt enim antcā à me ostē-
 sum

sum est, eiusmodi valenter expurgantia medica-
 menta efficacius quidem trahunt & euacuant
 tenuiter comminuta quàm crassius tusa aut
 integra deuorata. Nec verò alicui dissonum
 aut à ratione alienum videatur, quòd huius-
 modi medicamenta in solidiori forma vel
 crassiori trituratione exhibita à remotiori-
 bus partibus, sed minus, trahant & euacuent
 humores, quàm si liquidiori propinentur for-
 ma, vel tenuius læuigata: Quum ferè idem in
 igne eueniat, qui panes quos moderatus exi-
 stens in furno exactè tam interius quàm ex-
 terius concoquit: nimium contrà accensus,
 illos inflàmans, exterius adurit, interius ve-
 rò percoquit: & similiter carniùm in veru ex-
 ternas quidem partes exurit, intimas autè cru-
 das relinquit. Quoniam itaq; medicamentũ va-
 léter expurgas tenuiter tritũ atq; in iure aliquo
 dilutum melius ventriculi calore elaboratur,
 quàm solidiori forma deuoratũ, & iccirco ma-
 gis ad suas opere exprimendas facultates susci-
 tatur ac promouetur, & perfectius (vt dici so-
 let) actuatur: suis quidè integris viribus poten-
 tius redditũ, tãquam solutis habenis, tum sub-
 stantia eius tenui in corpus peruadete, tum va-
 poribus largius ex ventriculo trãsmisis, humo-

res cunctos valenter ad ipsum ventriculum ac intestina conuehit, & partes circumuicinas vellicans humores quoscunq; obuios confertim deturbat, simulq; cū illis educitur, anteaquam ad remotiora permanare possit. quippe quum liquidius existens, facilius à natura, eius violentiam ac furorem auersata, succisq; ab eo attractis irritata, cum iisdem per aluum detruditur. Atq; hoc sanè modo & cum hisce à me præfinitis limitibus ac cautiūculis intelligendos credo omnes bonos auctores, quicunq; expurgantia Pharmaca crasso modo trita exhibenda scripserunt. & Siluium quum scammonium in catapotijs esse crassius terendum præcipit, vel amicè interpretandum, vt in multis alijs suis scriptis interpretari oportuerit: vel eius opinionem vti falsam ac rationi & doctiorum auctoritatibus repugnantem rejiciendā. quæ tamen amicè explicari poterit, si dicamus per crassius intelligere minus subtile, quàm in reliquis compositionibus: vel si scammonium in ipsis catapotijs esset in succo aliquo soluendum, vt fit in pillulis sine quibus & de fumaria: aut cū ipsum scammonium est incoquendum, vti sese interpretatus est ipse in ijs quæ antea ex illo citauimus. Quo etiā modo intelligit Ioubertus in sua Pharmac.

in annotation. in ellect. è succo rosar. Nico. ita
 inquiens: porro crassiusculè tritum esse volunt
 scammonium. quod admitto si fuerit coquen-
 dum, aut calidissimo syrupo permiscendum,
 quo dissoluatur exactè. alias tenuissimè pulue-
 rari debet, vt exactius permisceatur. nec læui-
 gatio exacta nocet, vbi coctionem ferre nõ de-
 bet. Qui enim scribunt hoc crasso modo teri
 debere, supponunt esse coquendum cytonio
 malo, vel aliter. Sed qui hanc opinionem tueri
 student, rursus mihi obijcient, tū ex Mesue tum
 ex aliorum doctissimorum medicorum senten-
 tia, non omnia medicamenta vniformiter te-
 renda: sed quæ ex illis vim in substantia tenui
 ac superficiaria sitam sortiuntur, crassiusculè et
 minus accuratè terenda esse: vt flores & aro-
 mata, quorum nimis attenuatorum vis facilè
 disperditur: quæ autem vim & facultatem in
 substantia crassa positam obtinent, tenuissimè
 & in exquisitum læuorem terenda. atq; ex ex-
 purgantibus medicamentis nonnulla vim su-
 perficiariam habere, quæ magnā trituram mi-
 nimè ferant: ex quibus vnum est scāmonium,
 cuius præcipuè causa quæstio hæc orta est. Nā
 de illo scribens^a Mesues, ita ait: & ipsum de tri-
 turatione modicum sustinet, qua propter

DE DBEIR MSEC VNDVS 2 IH 41

DE DBEIR MSEC VNDVS 2 IH 41

^a Cap. proprio de scā
 monia.

L opor-

oportet vt in eius contritione non nimium in-
 sistatur. Et de tritura in vniuersum agens, ita
 b scribit: sunt quædam quorum virtus citò tol-
 litur: vt sunt debilis texturæ: & huiusmodi nõ
 multa indigent trituratione: sicut scammonia
 Antiochena bona, verum in grossa expedit vt
 plus in triturando insistas. omnia enim quantò
 plus vel minus sunt grossa vel subtilia, tãtò plus
 vel minus opera triturationis indigēt. Similiter
 autē Auicena multã scammonij triturã videtur
 damnare, ita b scribens: & ex medicinis sunt
 quædã quarum virtus propter contritionē de-
 struitur, sicut scãmonia. Quare oportet vt vlti-
 ma facilitate conteratur, ne ex contritione cali-
 ditas eam consequatur, corrumpens eius virtu-
 tem. Prætereà, quum non modò iuxta Mesuæ,
 sed & iuxta Galeni præceptum, nobis quoq;
 receptum, in illo de diospolitico exemplo, ea
 medicamenta quæ in corpus altius penetrare
 studeamus, in tenuissimum pollinem terere
 oporteat: contra verò negligentius quæ mo-
 ram in ventriculo aut ei vicinioribus partibus
 facere velimus: Atq; ex expurgantibus medica-
 mentis quædam etiam sint quæ ex nimia læ-
 uigatione expurgandi facultatem, quam cras-
 siusculè trita possidebant, amittant, aliamq;
 nouam

a
 In cãnonibus vni-
 uersalibus. capit. de
 tritura,

b
 Lib. 2. tr. 1. cap. 5.

nouam per vrinas mouendi acquirant : vt in Rhabarbaro concessi : Quo nam pacto ego hîc omnia tenuissimè terenda esse contendendo ? Pro quibus obiectionibus dissoluen- dis , animaduertendum est , quod alij etiam ante me tradidere , duos esse terendi medica- menta modos : alterum quo medicamenta aliqua valido pistilli ictu tundi oporteat , a- lia verò quæ clementer friare conueniat du- cto per mortarium molliter pistillo . Alte- rum , quo rursus alia medicamenta diutius , vt potè , trituram longam sustinentia : alia verò pa- rum diu , vt potè eam breuem exigentia , teri oporteat . Animaduertendum etiam quòd ex medicamētis alia sunt quæ vt in subtilissimum puluerem comminui possint , tum valenter tum diutius teri ex postulant : alia contrà , quæ nec longiorem , nec validam trituram susti- nentia , parum diu ac clementer friare expedi- at , etiam si in tenuissimum pollinem redi- genda forent . Alia quæ longiusculam tritu- ram sustinentia , validum tamen pistilli ictum non ferunt : & è diuersò alia quæ pistilli ictum ferentia , longam tamen trituræ mo- ram minimè sustineant . Quamquàm verò medicamenta ea quæ validam & longiorem

triturationem, aut alterutrum non sustinent, si contra triturationis suae substantiae congruentem modum, citra ullam artis cautionem, mollissimè læuigentur, quam plurimum ex substantia ipsorum tenui & suis viribus amittant. nihilominus falsissimum est quod nonnulli credunt aliquod posse dari medicamentum quod nequam mollissimè læuigari possit, quin contra substantiae suae exigentiam teratur: vnde si eiusmodi medicamentum læuigetur in tenuissimū puluerem, necessario eius tenuem substantiam difflari vel vires deperdi. Ita enim natura constitutum est, iugiter hæc inter se adeò consentire, ut nullum sit medicamentum quod validam ac longam triturationem exposcat, quin ut in leuissimum puluerem redigatur, eadem valida ac longa tritura indigeat: & contra nullum ex his quæ nec validam nec longam triturationem ferunt, quin clementi pistilli plaga ac breui triturationis mora in leuissimum puluerem reddi possit. Quod ex ipsa rerum natura ac constitutione manifestò consequitur. Quæcumq; enim validam ac longam triturationem sustinet, eadem sua natura substantiam crassam densam & duram, aut lentam, lignosam, nervosam, aut membranousam, lapidosam, aut metallicam sortiri necesse est

est. Hæc autem eadem rebus omnibus conueniunt fractu contumacibus, & quæ longam ac validam trituram expostulant vt tenuissimè læuigari possint, quippe quæ vires suas validas in profundo sitas ac ægrè solubiles obtineant. Similiter quæcunq; neq; longam nec validam ferunt trituram, necessarium est substantia cōstare tenui rara friabiliq;, & quòd vires imbecillas ac superficiarias obtineant: hæc autem eadem etiam conueniunt ac consentiunt cum ijs quæ clementer tantum ac parum diu trita facilè in mollissimum puluerè læuigari queât. Porro id ipsum quoq; vt ab omnibus receptū ac ipsa rerum notione confirmatū asserit^a Galenus, inquiens: tenuium esse partium ea dici quæ facilè in tenues partes comminuuntur: solidarum crassarumq; partium, quæ contra: tum dura viscosaq;, ægrè ac difficulter, aut non omninò, in tenues comminui posse: fragilia verò, & quæ citra viscositatem mollia sunt, promptè in tenues solui. Neq; verò inficior medicamēta multa reperiri quibus aliquantulum longiori aut minus clementi tritura, quàm eorum substantiæ modus exigat, comminutis, facilius ac promptius eorum vel substantia tenuis diffletur ac euolet, vel vis ac facultas exhaletur ac

^a
Lib. de simpl. med.
fac. cap. 11.

pereat, quàm in alijs eundem triturae modum
 exposcentibus contingere posset. Immò etiam
 esse quæ tametsi conuenienti suæ ipsorum
 substantiæ modo lævigentur: tamen adeò te-
 nui exolubili ac facilè inflammabili substan-
 tia sunt prædita, vt nisi maxima diligentia ac
 arte terantur, non parum ex illorum substan-
 tia ac viribus euanescat & resoluatur. His
 ita expositis, facillimum iam erit proposita
 argumenta diluere. Quod enim dicunt me-
 dicamenta nonnulla esse quæ substantiam te-
 nuem ac superficiariam sortita crassiusculè &
 minus acuratè teri conueniat, quoniam ni-
 mis attenuatorum vis facilè ac promptè dis-
 perditur: partim quidem concedo, ac partim
 nego. Concedo libenter, & assero etiam, ve-
 rissimum esse quòd multa sint tenui ac super-
 ficaria substantia prædita, quæ nec longam
 nec validam trituram sustineant: sed quòd in-
 de consequatur ea crassiusculè fore perpetuò
 terenda, quoniam eorum nimis attenuatorum
 vis facilè disperditur, id verò nego. Sed quæ
 sunt substantia tenui prædita, per se sola exhi-
 bita aut in pulueribus cum alijs commista,
 crassiusculè aut minus accuratè terenda cen-
 sentur optimè. At in compositionibus ijs, in
 quibus

quibus, vel vera mistio contingit, vel aliqua fermentatio expectatur, subtilissimè^a omnia læuigari rationibus à me antea traditis omnino necessarium est. Neq; timendum ne eorum nimis attenuatorum vis facile disperdatur, quoniam quantuncūq; tenui ac inflammabili substantia sint prædita, si iuxta artis præcepta terantur, impossibile est ex eorum tenui tritura vires suas perdi. Quòd Galeni præceptum vniuersale sit obseruandum, quo in ventriculi aut ei vicinarum partium affectibus crassius, vt in remotiorum ab eo partium curatione, tenuius sint terenda medicamenta, ego quoq; assero & cõmendo: neq; aliquid ei contradico cum in electarijs aut pillulis omnia læuissimè teri præcipio. pillularum enim massa, & electaria etiam ipsa, si ad solidam formam reducantur vt in bolo deuorentur, maiorem moram in ventriculo faciunt, quamvis omnia simplicia ex quibus composita fuerint sint mollissimè læuigata, quàm quivis pulueres perfecte exhibiti. Quod autem de scammonio expressis verbis scribit Mesues, de trituratione modicum sustinere: & ego de Rhabarbaro concedo, tenuissimè læuigatum vrinas mouere, crassius verò tritum per ventrem expurgare.

^a Præter nonnulla ex validis expurgantibus, & potissimum scammonium, quæ in pillulis & alijs cõpositionibus in quibus vera mistio non contingit, minus subtiliter terenda concedimus.

Hæc

Hæc quidem tenuius cribrata nullum omninò negotium mihi faceissent. si enim Mesues per verba illa à me citata sentire voluit scammonium nullo modo subtiliter læuigari posse, citra eius virium dissolutionem ac iacturam: falsum id esse ex his quæ iam demonstraui apparet: atque iure optimo in eo à Manardo reprehenditur. Sin potius nihil ille tale intelligit, nisi tantum scammonium longam trituram non ferre (vt ipse se ipsum apertissimè declarat, cū subdit: quare oportet vt in eius contritione non nimium insistatur) vel quòd contusionem quæ violenta manuum pulsione fiat non sustineat (vt Ioannes costæus & alij docti viri interpretantur) argumentum sanè ipsum euandum, non autem scammonium, relinquitur. Adde quòd Mesues ipse hoc de scammonio Antiocheno & optimo dixerat, non autem de crasso ac deteriori, quale id omne est quod ad nos nunc affertur, de quo ita dixerat: verum in grossa scammonia expedit vt plus in triturando insistas. Quod autem dixit Auicena destrui virtutem scammonij propter contritionem: ex eius verbis statim subiunctis constat, per contritionem intelligere validam illam in triturando pistilli plagam: quam cum scammonium

non

non sustineat, friari illud clementer oportet. & hoc est quod ille dixit: vt vltima facilitate conteratur, ne ex contritione caliditas illud consequatur. Quod verò de Rhabarbaro concedo crassiusculè tritum per ventrem euacuare, tenuius verò, vrinas mouere: hoc quidem non est facultatem quam habet amittere, ac aliam nouam acquirere. Siquidem vna ac eadem facultas eius est humores sibi cognatos expurgandi. Quos aut per aluum, aut per vesicam cū vrinis iuxta eius trituræ modum pellit. Deinde cum vrinas illum mouere dicimus tenuiter læuigatum, intelligendum est, si illud solum aut cum alijs in puluerem redactum in potu præberetur: at in electarijs cum alijs simplicibus medicamentis mutuò vnitum, ac solidiori forma propinatum, cum in ventriculo moram faciat, perinde ac si perse crassè tritum exhiberetur, per aluum magis quàm per vesicam quocunq; modo tritum euacuabit. Vt igitur me tandem recipiam, ac sententiam nostram in summam colligam, pro vniuersali præcepto statuendum censeo, in omnibus medicamentis perfectam fermentationem recipientibus, perpetuò omnia trituram exigentia quàm tenuissimè esse læuiganda: in reliquis verò, si ex eo-

rum genere sint quæ fermentationem aliquam tamen non perfectam admittant, similiter omnia tenuissimè terenda: præter ea quæ substantiam adeò tenuè ac exolubilem obtinuerint vt tantam triturationem citra suarum virium iacturam sustinere nequeant: hæc enim haud ita læuissimè, nisi quantum eorum substantiæ natura permittat, erunt tenuiter terenda. Expurgantia quoq; horum compositionem ingredientia poterunt similiter haud omninò exquisitè læuigari. Sin nulla omninò fermentatio in eis sperari possit, cuiusmodi sunt pulueres: tunc habita ratione loci aut partis affectæ, iuxta Galeni præceptum, ad stomachi affectus crassius, ad alios verò eò tenuius quo lōgius ab stomacho distiterint, erunt ipsi pulueres terendi. Quāquàm vbi in illis expurgantia aliqua fuerint, de quibus hîc potissimum agitur, si benigna illa sint nihil omninò incōmodabis si iuxta Galeni mentem etiam ad stomachi affectus tenuius terantur: nisi in quibus ob facultatem diureticam, quam simul cum solutiua obtinuerint, timeatur, ne humor per vrinarū vias deducatur. Vt in Rhabarbaro. Hæc enim crassiusculè teri oportebit. Similiter si expurgantia ipsa maligna fuerint, ex quorum violentia,

immo-

immodica expurgatio timeatur, crassius erunt terenda in puluere vna tantum dosi exhibendo: In puluere autem pluribus dosibus propinando, ea inter crassum & tenue mediocritate erunt terenda, vt æqualiter omnia misceri possint, neque plus ex eis in vna dosi quàm in alia reperiri possit. Neque aliquid ab hoc præcepto deterrere nos debet formido illa à Pharmacopolis iam diu concepta, quòd ea quæ sunt tenui ac superficiaria vel facilè inflammabili substantia prædita medicamenta, subtilissimè trita promptè diffentur & euanescant ac vim amittant. Quum id arte præueniri possit: dummodo eam Pharmacopola, vt tenetur, exercere, ac sibi tradita præcepta omnia ad huiusmodi incommoda vitanda, obseruare studeat. Neque verò ad hoc tantum, sed ad ipsum trituræ opus peragendum, quamplurima extant præcepta. Qualia sunt in Rhabarbari tritura amygdalam aliquam aut cucurbitæ semen prius in mortario tundi: spicam, galangam, calamum aromaticum, cubebas, casiam, schenatum, asarum, dictamnium, scammonium, vt & aloëm, colocynthidem, euphorbium, turbith, elleborum, & esulam, ac alia multa tam tenuis

quàm mediocris & crassæ substantiæ, olei rosacei guttula vna vel altera commodissimè teri. Sic Ambram & moscū vel aqua rosacea solui, vel cum alijs sibi adiunctis pulueribus friari. Et similiter camphoram vel liquore aliquo quod proposito magis vsui sit solui, vel cum pulueribus alijs quibus permisceri præcipitur comminui: vt & castoreum & spicam. Ne autem tenuior medicamenti substantia pistilli plaga aut motione è mortario euolet, ac in auras euanescat, aut saltem vt id quàm minimum fit, omni arte procurabit Pharmacopœus. Quam sanè artem diligentissimè exactissimèq; nobis Critonis nomine tradidit Galenus^a lib. de antidotis. Sin verò in aliquo ex huiusmodi valenter expurgantibus medicamentis, in quibus maximè timetur eiusmodi difflatio ac exolutio, Pharmacopœæ ars aut diligentia non fuerit tanta, quin aliqua substantiæ aut virium ipsius medicamenti iactura contingat: eam parui faciendam censemus, præ vsu atq; emolumento quod mollissima tritura exactæ medicamentorum mistioni affert: nimirum vt mutuò ipsa vniantur. Qua etiam ratione similiter Galeno parum curæ fuit si ex tenuissima tritura medicamentorum theriacam ingredien-

^a
Lib. primo, in fine.

dientium substantiæ eorum tenuis pars aliqua difflueret. Adde quòd in hisce valenter expurgantibus id quod diffluit ac exhalatur, dummodo perpaucum sit (vt eueniet, nisi omninò iners ac negligēs sit Pharmacopœus) quodam modo correctionis vicem habet: siquidē cum eadem eorum tenuioris substantiæ ac virium etiam aliquantula iactura, plurimum etiam ipsorum violentæ ac effrenis facultatis infringitur: vt in scammonio, turbit, colocynthide, & similibus, tenuissima tritura sit eorum malignitatis veluti frenum & quædam castigatio. Atque si hoc malitiei medicamentorum frenum aliquantula eorum substantiæ ac virium iactura non ferunt Pharmacopœi: cur scammonij castigationem recipiunt, quæ fit ex eius incitonio coctura. Quum manifestissimum sit hoc modo correctū multò minus expurgare. Adde quòd quantulumcūq; esset damnū istud, leuissimo tamen impendio, conuenienti nimirum dosis medicamēti ipsius additiuncula, sarciri posset. Quid enim quæso intererit, si ex massa pillularum, cuius iusta idoneaque humori proposito expurgando quantitas esset drachma vna, pondere drachmæ vnius & granorum quinq; aut decē tibi exhibeatur? nonne

multò plus ex compositorum dosibus apud auctores præscriptis imminuere hæctenus medici omnes quicumq; eas Hispanorum Pharmacopolarum drachmis expensas propinabát: quas ijs quæ Romanis, Græcis, latinisq; omnibus, atq; adeò Arabibus auctoribus vsurpabantur, dimidio ferè scriptulo leuiores esse iam deprehendimus & conuicimus. Ex quo fit vt quamquàm ipsis medicamentorum dosibus nihil deinceps addatur ultra pondus id quod eis auctores præscripserunt, si iuxta vulgaris nostri marci pondera determinantur (vt determinanda ac ponderanda omnia esse medicamenta abundè ostendisse videmur) multò quidem maioris momenti erit quod in eiusmodi ponderum variatione vsurpatis hæctenus dosibus accrescet, quàm quod ex scammonij aut alicuius alterius eiusmodi simplicis medicamenti exquisitissima læuigatione in medicamentorum compositorum viribus deteri-
 imminuiq; possit. Atq; hæc de medicamentorum expurgantium trituratura differenda censebam.

*

LIBER TERTIVS DE MEDICAMENTORUM CŌPOSITORUM EXAMINE.

DE SYRVPORVM ANI.

maduersione. Cap. 1.

VVM nostri instituti non sit, vt iam præfati sumus, Pharmacopœiam hîc integrâ tradere, nisi viam tantum ad eâ substernere, errores quibus in hac Pharmacopoliôrû recognitione irretitos esse Pharmacopolas nostros comperimus animaduertentes: Explosis duobus illis qui Pharmacopœos omnes non solû huius ciuitatis, sed & vniuersæ Hispaniæ malè habebât: reliquum iâ erit vt ad particulares, & in singulis cōpositis in officinis nostris asseruari solitis cōmissos, descendamus. Neq; verò omnes percurremus, satius esse iudicâtes in multis cōniuere, quàm omnia ad viuû refecâtes simul cum zizania triticû eradicare. Neq; etiâ cōsiliû hîc nostrû est cōpositiones ipsas in trutinâ reuocare, atq; earum descriptiones ita reformare, vt (quod in multis opus esse ducimus) interdû aliquid in eis immutare audeamus (quû tamè id maximè nobis in animo sit

fit facere in nostra Pharmacopœia nunquam satis laudantes Fernelij in hoc iudicium ac libertatem) sed ipsas singulorum medicamentorum descriptiones religiosè tractantes, vbi dumtaxat librariorum fortè interpretumvè culpa errata aliqua in eis deprehenderimus, ab alijs etiam annotata, à suorum auctorum mente minimè quoad fieri possit deuiantes, emendare conabimur: & quod in eis obscurum, vel à nostris Pharmacopœis sinistrè intellectum videbitur, exponemus. Quæ per ipsorū classes aliorum more examinantes, à syrupis qui primò sese offerunt exordiemur. Illud verò de eis in vniuersum animaduersione maximè dignū censemus, quòd in omnibus officinis eos palato potius quàm morborum auxilio paratos offendimus: idque neq; in scitia, neq; auaritia nostrorum Pharmacopœorum factū. Causantur enim omnes Hispalensium ægrorum delicias, qui vsque adeò sunt delicati, vt nisi syrupus visui & gustui sit gratus, & nihil præter saccharum depuratum referat, eum gustare non solum recusent, sed hac vna ratione quòd syrupus sapiat herbarum succos aut aliquid aliud quo constet, damnent Pharmacopolam illum, & eo relicto alium quærant: eumq; magnis

encomijs extollant qui gratiora paret medica-
 menta: nihil prorsus de eorum utilitate, nisi de
 gustu tantum curantes. Quanquam autem po-
 pulus ipse tam insignium medicorum, quales
 hæc ciuitas alit, admonitionibus, breui vt spe-
 ramus, resipiscens, quæ verè laude digna fue-
 rint laudabit: nihilominus nostros Pharmaco-
 pœos exortamur ne deinceps tempus in popu-
 lari aura captanda potius quàm in arte probè
 perdiscenda ac exercenda insumant: atq; syru-
 pos omnes ex arte parantes nihil eorum quæ in
 illorum descriptionibus continentur præter-
 mittant, siue insipidos siue amaros siue etiam
 horridos gustui futuros intelligant. Quoniam
 verò serapia permulta, vt & complures aliæ cõ-
 positiorum medicamentorum species ex deco-
 ctionibus parantur: nobis quidem primò pro-
 positum fuit de ipsis decoctionibus latius age-
 re, multaq; in eis animaduertere, quæ à nullo
 alio doceri existimabamus. Quorum præci-
 puum illud erat quòd in multiplicatione aut
 diminutione singularum decoctionum nemo
 vsquam quonam pacto in eis seruari deberet
 proportio verè exponeret. Sed cum in libellũ
 postea incidissem quendam Hispanica lingua
 à quodã Ludouico de Ouiedo Matritensi Phar

macopœo conscriptum: in quo verè quidem de ipsis proportionibus in decoctionibus obseruandis tradebatur: sententiam nostram de his latius diferendi mutare, auctoremq; illum, virũ sanè in sua arte satis peritum, nostris Pharmacopœis commendare constituimus, vt iuxta eius præscripta omnes suas decoctiones parent. Vtq; manifestè intelligant veram eam esse proportionum in decoctionibus seruandarũ doctrinam quam vir ille insequitur, vt nimirũ in omni decoctione minori aut maiori copia à Pharmacopœo quàm à suo auctore parãda, ea iugiter liquoris quantitas sit iniijcienda, è qua æqualis inter coquendum absumatur quãtitas eĩ quam in sua decoctione consummi auctor præceperit, & præterea expetita iuris decocti quantitas supersit: Nos id sequenti exemplo exponemus. Sit proposita aliqua decoctio ab aliquo auctore, in qua libræ duæ radicũ in libris octo aquæ ad dimidias coquantur. cuius tantũ dimidium libeat cõficere. Hoc Pharmacopœi omnes iuxta suum vulgatum morè ita faciunt, vt libra vna radicum in libris quatuor aquæ incoquatur ad dimidias. Atq; hoc modo seruata esse credunt proportionem præfatæ integræ decoctionis ad eius dimidium, in quo tamen

non parum faluntur. Cum proportio illa quã ipsi seruare credunt non modò nõ seruetur, sed neq; seruari debeat. Qui enim dimidium alicuius propositi decocti cõficere statuit, illud quidem in quantitate rantum, non autem in facultate aut viribus dimidiatum esse vult: ita ut decoctum ipsum dimidiatum quod in libris duabus remansit, eadem omninò polleat facultate, quæ in libris totidem iuris integri decocti contineretur. Vt autem hoc contingat, necessarium est vt eodem igne tantundem temporis consummatur in dimidiata decoctione quantum in integra. Vndè etiam consequetur tantundè aquæ consummi debere in dimidiata decoctione quantum in integra. Quoniam itaq; in proposita hïc integra decoctione libras quatuor aquæ consumptas esse dicimus, in eius autem dimidio duæ tantum iuxta vulgatum Pharmacopolarum morem consummuntur (incoquuntur enim libræ quatuor aquæ ad dimidias) manifestũ iã est dimidiatã istã decoctionẽ minimè æquali facultate pollere posse qua proposita ipsa integra decoctio, nisi multò minori. Ex quibus euidentissimũ fit, quòd licet eadẽ proportio quæ fuerit integri decocti ad eius partẽ, sit seruanda in medicamentis ipsam integrã co-

Etionē subcūtibus ad medicamēta quæ eius par-
tem ingrediuntur, id tamē in licore in quo ipsa
medicamenta incoquūtur minimē seruari pos-
se. Vt in proposito exēplo: quum integræ deco-
ctionis ius libris constet quatuor, ad quas reda-
tæ sunt libræ octo aquæ in libris duabus radi-
cum incoctæ: si eius iuris decocti dimidium cō-
ficere velimus, nempè, libras duas, accipietur
quidem dimidium radicum ex quibus integra
decoctio constabat, & erit libra vna radicū, cu-
ius proportio ad libras duas quæ integrā deco-
ctionem ingrediuntur est eadem quæ librarū
duarum dimidiati iuris decocti ad libras qua-
tuor integri iuris decocti. Ex aqua verò mini-
mē accipiēdum erit dimidium librarum octo,
ex quibus integra decoctio confecta est, nisi li-
bræ sex, vt consumptis libris quatuor (quot in
integro decocto consumpta esse dicuntur) re-
linquantur libræ duæ pro dimidiato decocto
quæsito. Quomodo in ipsa aqua seruatur pro-
portio arithmetica inter integrum decoctum
& eius partem. Siquidem eadem quantitate ex-
cedunt libræ octo (ex quibus cōficitur integra
decoctio) libras quatuor quæ supersunt in inte-
gro decocto: qua in eius dimidio libræ sex exce-
dunt libras duas quæ supersunt in dimidiato

decocto. Quòd verò proportio hæc arithmeti-
 ca similiter sit in liquoribus aliarum omnium
 decoctionum seruanda quæ in maiori quanti-
 tate à Pharmacopœo quàm à suis auctoribus
 parentur, eodem quo attulimus exemplo ma-
 nifestum fiet: Si enim præfactam decoctionem
 libeat Pharmacopœo duplare, iuxta vulgatum
 morè accipiet libras quatuor radicum & in li-
 bris sexdecim aquæ incoquet ad dimidas. quo-
 modo consumerentur in ea decoctione libræ
 octo aquæ: Quum in proposito simplici deco-
 cto quatuor tantum consumptæ essent. Qua-
 re licet proportio geometrica sit quidem octo
 (quantitatis aquæ simplici auctoris decocto in-
 iectæ) ad quatuor (quantitatem iuris ipsius
 simplicis decocti) sicut sexdecim (quantitatis
 scilicet aquæ duplatae decoctioni iniectæ) ad
 octo (videlicet, quantitatem iuris dupli deco-
 cti) cum facultas in vtroq; decocto maximè va-
 rietur ex multo maiori mora coctionis duplati
 decocti quàm simplicis: proportio quidem a-
 rithmetica erit hîc potius quærenda, in qua a-
 qua duplatae decoctioni iniicienda eadem su-
 peret quâtitate ius illud quod in eadem dupla-
 ta decoctione superesse debet, qua in proposta
 simplici decoctione aqua in ea iniecta ipsius su-

perabatius quod peracta eius coctione reman-
sit. Hoc autē fiet, si pro duplata decoctione ac-
cipiantur libræ duodecim aquæ. ita enim con-
sumptis ex ejs libris quatuor, relinquentur o-
cto. Quod erit duplum propositæ decoctionis.
atq; in ea totidem libræ aquæ infumētur quot
in ipso decocto simplici. Atq; ita ex seruata in
eis proportione arithmetica fiet vt eodem tem-
poris spacio vtraq; conficiatur decoctio. cumq;
ambo in igne æquali fiant, necessariò eadē &
æquali omninò pollebunt facultate.

I N S Y R V P V M E

succo citrij.

a
Succus is debet esse
ex acida parte ma-
li citrij probè matu-
ri extractus: per lin-
teum solis manibus,
nō autem torcularis
ope expressus, ne lē-
tus aut viscidus sed
purus evadat.

b
Sine expressione.

SYRVPVS ex acido citrij parandus erit iux-
ta Mesuæ doctrinam in eum qui subsequitur
modum: accipe ^a succi malorum citriorum aci-
di libras duodecim. coquatur in vase fictili vi-
treato igni prunarum lento ad tertiæ partis cō-
sumptionem: deinde residere sinatur dum cla-
rescat. tum id quod tenue est ^b sponte sua co-
lo laneo trāsmittatur. Inde eius succi clari libris
septem affundantur sachari albi expurgati & in
julepum percocti libræ quinque. et coquatur
ad syrupi crassitudinem: aut si æstas fuerit, in-
so-

sole dimittatur, donec eius aquositas consum-
matur, quò incorruptus seruari possit.

IN SYRVPVM CAPIL-

lorum Veneris.

CVM varia syrupi adianti seu capilli veneris
descriptions in officinis reperiatur. ex om-
nibus eã selegimus, quæ à Plateario mutuari so-
let, verum in eum qui sequitur modũ correctã.
Accipe capilli veneris recentis & modicè cõtu-
si libram vnã. cui affundatur aquæ calidæ libræ
tres. et in eadem aqua maceretur horis duode-
cim. quibus tráfactis, leuissimè coquatur dum
semel ferueat. deinde in iure expresso, atq; ad-
huc calente, maceretur per totidẽ similiter ho-
ras alia quoq; libra capilli veneris recētis & cõ-
tusi: atq; lento igne iterum semel ferueat. et tã-
dem iuri cum expressione colato addantur sa-
chari albi libræ tres. et percoquatur in syrupũ.

IN SYRVPVM DE PA

pauere.

Syrupus de papauere Mesuæ nõ debet parari
iuxta formulã quæ in eius reperitur codicibus:

in

in qua duplex notatur error, vnus librariorum, à multis iam castigatus, qui sacchari & penidiorum ana vncias quatuor legunt, non autem ana drachmas quatuor, vt deprauatè in Mesuæ codicibus legebatur. alter verò qui ipsius videtur esse auctoris, à nemine (quod sciamus) hactenus animaduersus: imò quem plærosq; post illum sequutos deprehendimus: dimidium sacchari, et penidiorum pondus, aut etiam minus, papaueris decocto immiscentes: Galeni auctoritate, cum Mesue fortassis deceptos, qui in suo^a diacodio mellis dimidiam mensuram papaueris iuri ad miscèdam præcipit. Quam quidem Galeni sententiam ipsos non esse assequutos cuilibet euidentissimum fiet, qui diuersorum liquorum mensuras cum eorundem ponderibus comparauerit. à multis enim doctis ac diligentibus viris certissimo experimento comprobatum est vinum aquam & alios similes liquores grauiores esse oleo in sesquiquina proportione, mel autem vino & reliquis similibus in proportione sesquialtera. Vnde si iuxta Galeni præscriptum papaueris iuri dimidia mellis mensura conuenienter admisceatur, sanè si papaueris decoctum libram vnã cum dimidia ponderauerit, mel ei immiscendum, vt dimidiam

Lib. 7. de compo
sit. medic. sec. lo. c.
2. in confectioe
ex capitibus papaueris Galeni.

diam decocti mensuram compleat oportebit ponderare vncias tredecim cum dimidia: atq; si decocti pondus fuerit librarum duarum, mel lis pondus libræ vnius cum dimidia fore conueniet. Quoniam verò ad consistentiam decocto acquirendam parum admodum interest inter mel & saccarum seu penidia, necessarium esse consequitur, papaueris decocto, si libras duas ponderauerit, vncias duodeviginti sacchari & penidiorum esse adiungendas. Atq; ita syrupus papaueris Mesuræ ex ^a Galeno in suo diacodio in hunc modum castigabitur: Recipe capitum papaueris albi & nigri semine turgentium ^b maturorum & nondum aridorum ana vncias septem & semisem. contusa macerentur in libris quatuor aquæ pluuiialis per diem naturalem, aut longiori etiam tempore si duriora & sicciora fuerint. Deinde coquantur ^c donec flaccescant, adeò vt eorum succus exprimi possit: quod ferè fiet, si ad dimidias fuerint percocta, et expressum ius cum sacchari albi clarè facti & penidiorum ana vncijs octo percoquatur in syrupum.

^a Loco ante citato ex lib. 7. de cõpos. medic. sec. lo. c. 2.

^b

Nimirum, in siccitate & humiditate mediocriter se habentium.

^c

Diutius autem coqui superuacuum censeat Galenus.

I N S Y R V P V M E

mentha.

O

SY-

SYR V P V M è mentha causantur Pharmaco-
 copœi ob nimiam menthæ siccæ & rosarum
 copiam, aut succorum inopiam in eius compo-
 sitione à Mesue præscriptorum, ritè parari non
 posse. Vndè quidam succos augendos, alij ve-
 rò mentham & rosas minuendas censent. At
 nos contrà, vt alij etiã docti viri, nullis nec her-
 barum nec succorum quantitibus ex ijs quæ
 in Mesuæ descriptione continètur immutatis,
 illum ex arte in eum qui sequitur modum para-
 ri posse ac debere censemus. Accipe succorum
 expurgatorum cydoniorum acido dulcium, cy-
 doniorum dulciũ, granatorum acido dulcium,
 granatorum acidorum, & granatorum dulciũ,
 ana libram vnam & dimidiã. in his succis per-
 mistis & calentibus immittantur foliorum mē-
 thæ non nimium, sed mediocriter, siccæ, rupto-
 rum aut contusorum, vnciæ nouem. & mace-
 rentur horis duodecim super cineres calidos,
 vel in loco alio tepido. Deinde igni admota in
 vase duplici leniter coquantur, vt semel tãtum
 ferueant. protinusq; per telam lineam fortiter
 torquendo colentur. atq; in iure expresso adhuc
 calente macerentur rursus horis viginti qua-
 tuor foliorum menthæ similiter mediocriter
 siccæ aut passæ, non autem aridæ, & modo præ-
 di-

dicto confractorum, alia vnciæ nouem: folio-
rum rosarum rubrarum siccarum vnciæ duæ.
Post hæc, vt prius, eodem vase duplici prædicto
coquatur lento igne ad medias. colentur cum
expressione. expresso adde sacchari rubri libras
duas. percoquantur in syrupum. qui in
fine aromatizetur cum drachmis
duabus galie muschatæ, stilla
titio rosarum liquore solu-
tæ, & diligenter im-
mittæ.

IN SYRUPVM

Absynthij.

PRIOREM serapij de absynthio apud Me-
sueam descriptionem, quæ magis est in vsu,
nostris quoque officinis commendamus: hac
tamen animaduersione vt in ea legendum sit,
absynthij libram semisem: quod & in antiquo-
ribus Mesuæ codicibus legitur, & à plerisque
omnibus recipitur: non autem libras duas, vt
recentiores habent codices: & vt absynthiū sit
pōticum, quod vulgò dulce appellari solet, &
non aliud: vtq; mellis loco substituatur saccha-

rum rubrum: Quod in calidioribus regionibus, qualis hæc nostra est, magis conuenit.

IN SYRUPVM DE

tussilagine.

CVM syrupus de tussilagine nulli certo auctori adscribatur, & variè in officinis paratur: nos sequentem eius descriptionem magis probamus: Accipe tussilaginis recentis manipulos sex. capilli veneris manipulos duos. hyso pi manipulum vnum. passularum vncias quatuor. glycyrrhizæ vncias duas. maceretur omnia in libris octo aquæ per horas viginti quatuor. deinde coquatur dum ad quinque libras reddeant. colato iuri addantur sacchari rubri libræ tres, mellis libræ duæ. et fiet syrupus.

IN SYRUPOS FUMAR-

riæ endiuia & cychorij

compositos.

IN compositis syrupis fumaricæ Mesuræ, in tubi seu endiuia Gentilis, & è cychorio Nicoli, tantam varietatem ac confusionem comperimus, vt meritò ab eorum vsu deterreri medi-

cus debeat. Quoniam verò institutum nostrum in hoc tractatu non est novas aliquas medicamentorum descriptiones afferre: ei qui simplicibus serapijs, qui ex ipsarum herbarum succis fieri solent, contentus non sit, consuleremus, ut ex omnibus præfatorum syruporum quæ circumferuntur descriptionibus, eas deligat quas Ioannes Fernelius in sua methodo affert.

IN SYRVPVM DE

quinque radicibus.

CVM syrupus ex quinque radicibus variè in officinis, incerto etiã auctore parari soleat: consultius nobis visum fuit, sequentem nostris officinis præscribere. Accipe corticum radicũ apij horrensis, fœniculi, petroselini, rusci, & asparagi ana vncias quatuor. corticum radicum capparidis & eryngij ana vncias duas. seminum anisi, fœniculi, & petroselini, ana vnciam semis. coquantur secundũ artem in libris decem aquæ, donec ad sex libras redigantur. tunc demittantur ab igne donec tepuerit decoctum. fricentur manibus, & colentur. colaturæ addendæ saccari rubri libræ quinque. et fiet syrupus.

Prætermisimus autem acetum, quod alij ad-

72
 jicere hinc solent, quoniam mulieribus, pueris,
 & alijs etiã maximè aduersari solet. Et quòd
 vbi aceto opus fuerit, facillimum sit syrupo ace-
 tosi conuenientem portionem ei addere.

I N S Y R U P V M E X

artemisia.

LABORANTIBVS mensium supressio-
 ne fæminis frequentius opitulari conueniet.
 Id quod syrupo ex Arthemisia plerunque pre-
 stari solet. qui tamè adeò variè & confusè des-
 cribitur, vt opere precium nos facturos existi-
 memus, si illo prætermisso hunc alium propo-
 namus. Accipe artemisiæ manipulos duos. cor-
 ticum radicum eringij, petroselini, helenij, va-
 lerianæ, asparagi, fœniculi, ana vnciam dimi-
 diam. radicũ rubiæ, præoniæ, cyperi, ana quar-
 tam vnciæ. pulegij, origani, calaminthes, nepi-
 tæ, melissophylli, sabinæ, sampsuchi, hysso-
 prassij, chamedrios, chamepityos, pimpinel-
 læ, hyperici, parthenij, betonicae, centaureæ
 minoris, ana manipulum vnum. baccarum iu-
 niperi, calami aromatici, seminis anisi, petro-
 selini, apij hortensis, fœniculi, ocimi, dauci,
 rutæ, nigellæ, ana drachmas tres. contusa ma-

cerentur horis vigintiquatuor in aquæ libris
decem. coquantur ad dimidias. tunc deponan-
tur ab igne, donec aqua tepuerit. fricentur ma-
nibus, & colentur. colaturæ adde sacchari ru-
bri libras quinque. percoquantur in sy-
rupum: qui aromatizetur cinna-
momi vncia vna, & spicæ dra-
chmis tribus.

DE ELECTARIORVM AC

pillularum examine.

Cap. 2.

IN expurgantium compositorum recognitio-
ne, quorum auctores Scammonium in illis in-
coqui mandabant, non minorem nostrorum
Pharmacopœorum errorem circa Scammonij
coctionem, quàm circa eiusdem trituram of-
fendimus. Nemo enim illorum est, qui scam-
monium in compositis medicamentis inco-
quere audeat, licet à suis auctoribus in eis
coqui præcipiatur. Sed semper postremo lo-
co illud admiscet in electarijs, nonnulli
postquàm ab igne remota tepida adhuc exti-
terint, plerique verò postquam omninò in-
frixerint, in quo socordia magis quàm ratio
abdu-

abducti à suo imperatore Mesue discedere voluere: Siluij & aliorū doctorum virorū auctoritate territi, qui eos erroris quem scammonij coctio admittere nonnunquam solet admonētes in maiorem nunquam illud incoquendi errorem induxere. Ita enim scripserat ^a Syluius: Scammonium si calorem sentit in grumos coagulatur: quare fit vt interdum in vna dosi alicuius medicamenti plurimum sit scammonium, in alia minimum: sicq; inæquale est medicamentum. ob id ad finē iniicitur. Ioubertus quoq; idem in sua ^b Pharmacopœia sensisse videtur: dum in compositione electarij è succo rosarū à Nicolao descripta ita adnotat: Scammonium in se facile coit & grumosum remanet: Atq; si dissoluatur, quiescens aliquot dies fundum petit & separatur. At enim si diligentius scripta horum ipsorum auctorum expendantur, reperientur illi quidem nihil minus quàm scammonij cocturam damnare: tātumq; velle Pharmacopœos admonere, ne quid erroris in eius coctione admitant: multaq; diligentia ac arte opus esse, ne in grumos vertatur. Quòd enim Syluius scammonij cocturam probet, ipse aperte testatur, dicens parum ante citata verba: Scammonium si crudum est crassius tritum in me-

dia

^a
Lib. Pharmac. 2.

^b
Classe 2. de catharticiis.

dia coctione miscendum. et ^a alibi etiam inquit:
 Scammonium quoque crassius teritur, si coquendum
 est cum alijs. At Ioubertus Scammonium
 in electario è succo rosarum Nicolai non inco-
 quit: quia ipse Nicolaus illud illic non coquit.
 at in præfata in illum annotatione modum quo
 exactè illud illic permisceri debeat docet, sta-
 tim post verba superius à nobis citata ita præ-
 cipiens: Ergò seorsim dissoluendum succo ro-
 sarum, cui benè permiscebitur. deinde syru-
 pum coctum ad electarij consistentiam illi se-
 orsim affundere calidum oportet, & exactè
 misceri. Atq; in illis eiusdem electarij annota-
 tionibus, de Scammonij tritura agens, illud cra-
 siusculè teri concedit vbi sit incoquendum. sed
 in electario rosaceo Mesuæ, vt & in electario è
 psyllio illud cum Mesue incoquit. et in suis an-
 notationibus in electario rosaceo Mesuæ, vbi
 in eius descriptione iubet Mesues illum cum a-
 lijs incoqui, sic inquit: Ergò Scammonium susti-
 net æqualem alijs decoctionem. An non vult
 simul coquendum, tametsi omnia? et certè
 Scammonium melius sic corrigitur. Neq; ve-
 rum est non pati illud coctionem: quum ea ra-
 tione præparetur intra cytonium: Et Mesues
 capite de Scammonio, id variè coquendo præpa-
 P ret,

ret, & reddat innoxium. Sed quid opus est alios
 ipsis Pharmacopœis auctores quam ipsum Me-
 suem eis oboculis ponere. Is enim vt rectè ad-
 uertit Ioubertus, omnes ferè Scammonij noxas
 eius coctione emendare docet, capite proprio
 Scammonij scribens: & dico quòd decoctio est
 generalis præparatio eius, auferens plura ex e-
 ius nocumentis. Quin quòd ipse expressis ver-
 bis illud incoquere præcipit in ipsis compo-
 sitionibus: vt in suo electario rosacco, & electa-
 rio è psyllio. Quemadmodum autem in ipsius
 Scammonij tritura ostendimus, posse in læuis-
 simum pollinem redigi, & nihilominus inte-
 gris suis viribus permanere: ita & in eius coctio-
 ne cuncta ea incommoda, quæ præfati aucto-
 res aduertunt arte præcaueri poterunt. Atque
 hanc artè æquius multò fuerit Pharmacopœos
 ediscere & exercere (vt Scammoniũ in omnibus
 compositionibus, in quibus earum auctores il-
 lud coqui mandant incoquant) quàm incom-
 moda quæ ob suam negligentiam artisq; ignora-
 tionem in eius coctura accidunt, causari, quomi-
 nus auctorum præscripta obseruentur. Poterit
 autem non multò sanè negotio id consequi, si
 Scammonium incoquendum optimũ semper eli-
 gatur, idq; ^a minus acuratè tritũ primò in parte

^a
 Alioquin enim subti-
 lius leuigari oportet-
 bit, si optimum non
 fuerit.

suf-

sufficienti decocti aut succi in quo incoquendum est, antequàm mel aut saccharum ei injiciatur, exactè dissoluatur, tepido existenti ipso iure aut etiam frigido. deinde reliquum decoctum aut succum ex saccharo aut melle ad syrupi mediocrem consistentiam percoctum callidum sensim affundatur ipsi Scammonio dissoluto in suo vase: probeq; exagitetur, vt Scammonium ipsum per totum ius aut syrupum exactè commisceatur. Posteaque igni lento redditum spatula iugiter agitatum leniter quantum opus fuerit decoquatur. quippe intensum ac vehementem ignem non sustinet. Et hoc est, quod dixerat Mesues: & oportet vt fiat eius decoctio cum facilitate. impetuositas enim in decoctione addit ei malitiam. Atq; ita ostensum satis relinquatur Scammonium rectè ac ex arte coqui posse.

IN ELECTARIUM

Catholicon.

TAM varia est electarij Catholici apud Pharmacopeorum scriptores descriptio, & in officinis compositio, vt quam nos magis probamus hinc referre cogamur: nempe

quam plerique ex Salernitanorum Nicolao eligunt, sed meliori ordine concinnatam. Accipe polypodij modicè recentis vncias tres. seminum anisi vnciam vnam. confracta vt decet coquantur in libris quinque aquæ, primò polypodium, postea anisa (vt ex arte fieri solet) dum ad duas redeant. colentur, & exprimantur. expressi maxima pars, additis sacchari clarificati libris duabus, percoquatur moderato igne ad syrupi crassitudinem. cui ab igne substrato adjiciantur pulpæ casiæ, pulpæ tamarindorum minima reliqui colati parte solutorum & colorum excretorum, anà vncias duas. quæ probè permixta rursus coquantur leuissimè igni lento, Dum syrupus spissitudinem quam prius habebat nanciscatur. quam vbi attigerit, ab igne exempto, & ad teporem perducto, insperge sequentia: ^a foliorum senæ mundatorum & tenuissimè tritorum vncias duas, Rhabarbari electi, polypodij, & florum violarum siccarum, anà vnciam vnam. glycyrrhizæ rasæ, penidiarum, sacchari candi, anà drachmam vnâ, quatuor seminum frigidorum maiorum & à cortice mundatorum, anà ^b drachmam semissem. quatuor seminibus cultro incisis, & per cribrum transmissis, vel cum penidijs exactè subactis,

^a
Et hoc in omnibus alijs cõpositionibus obseruandum ducimus, vt semper pro folliculis senæ folia eius substituuntur in nostris officinis: quoniam qui ad eas perueniunt valdè exsiccati & carie cõsumpti ferè sunt omnes.

^b
Legimus in integra huius electarij descriptione, vt legerunt Salernitani:

& læuigatis: reliquis autem in tenuē puluerem redactis: misceantur omnia probè lignea rudicula, ab initio ad finem vsque agitando, dum ubique substantiarum quædam sit æquabilitas. cauebitur autem semper, tum in hoc, tum in cæteris omnibus electarijs, ferri, aut æris, consimilisve noxij metalli vsus.

quatuor seminū frie-
gidorum vnciam vs-
nam: quoniam hæc
lectio magis cōgruit
cum descriptione ec-
lectarij catholici Ni-
colai Alexandr. ve-
tustioris: non autem
anā vnciam vnam,
vt habet Nicol. Præ-
pos. & alij eum se-
quuti.

IN ELECTARIVM E
prunis.

COMPOSITIONEM hanc primus de-
scripsit ^a Nicolaus Alexandrinus vetustior,
à quo reliqui mutuarunt. Sed in codice Latino
Alexandrini vetustioris in priori violarum dosi
mendosè legitur drachma vna, pro eo quod in
ferius in eadem violarum dosi legitur vncia se-
mis. et in vtraque legendum esse vnciam dimi-
diam constat ex ^b Nicolao Myrepfico. quem e-
tiam sequitur Nicolaus præpositus. quorum le-
ctionē magis probamus, quàm Salernitanorū,
qui in suo Nicolao habent violarū vnciam vnā
& semissem. Pruna verò nostris Pharmacopo-
lis damascena cum primis eligenda commen-
damus: veluti à præfatis auctoribus præceptum.

^a
Cap. 227.

^b
Sec. I. antid. 88.

est, cum eadem apud nos reperiantur: aut saltem horum loco ea substituunt, quæ vulgò appellantur ^a Caragoçana. Quòd verò per viridia intelligenda sint recentia optimè matura, manifestius iam est Pharmacopolis, quàm vt admonitione sit opus. Siquidem ^b viridia dicuntur, vt excludantur sicca tantum, non autem matura.

^a Alias, Caragocis.

^b Perinde ac in electario è psyllio, dicit Mes. violas virides, pro recentibus.

IN CONFECTIIONEM Hamech.

CONFECTIO medicaminis Hamech, quam priori loco proponit Mesues, etsi receptissima sit in plerisque omnibus officinis: si propositum nobis esset hoc in opere liberum iudicium de medicamentorum compositionibus ferre, ex nostris officinis exterminaretur: vt pote paratu difficilis, & citra vllam artem concinnata. Difficultatem ostendunt tot parandi modi quot apud nostros Pharmacopolas reperimus. Vix enim à duobus eodem modo eã audiuius parari. Quod autem in medicina dixerat Hippocrates esse difficile iudicium, exposuit Galenus ex varijs in ea sectis intelligi. Athechnia verò, qua compositio hæc à viris doctis

Etis notatur, est multiplex. Nam præter impeditam tot simplicium in sero per quinque dies macerationem multis obnoxiam periculis: simul in eo & infunduntur, & postea cōcoquuntur medicamenta multa, quorum alia crassa alia verò tenui prædita sustantia varia infusionis tempora & varios coctionis modos exposcunt. Quibus adde quòd vt pruna numero 60. & vnicæ ferè triginta duæ aliorum simplicium macerari possint diebus quinq; & deinde vnicam recipere ebullitionem: oportebit eis præter libram vnã succi fumarix, quam in ea infusione iubet Mesues immittere, seri libras vnde-
 cim aut etiam amplius affundere: vt nos certissimo experimento comprobauimus. quidquid alij à Pharmacopolis, quos ea de re consulere, delusi, nullo specimine dato, seri minus ad hanc infusionem sat esse affirmant. Vt si semel tantum ebullire ipsa infusio deberet, veluti præcipit Mesues, oporteret plus quàm septem libras ipsius decocti superesse. At enim hanc decoctionem mandat Mesues, additis ei casia tamarindis & manna, cum libra tantum vna & dimidia sacchari ad mellis consistentiam percoquere. quam quidem

HISPAL. PHARM. RECOG.

dem antequàm obtineat, quis queso non intel-
liget vires tam infusionis, quàm casiaë, mannaë,
& tamarindorum euanidas prorsus fore. Quo-
niam verò in officinis nihilominus nostris vfi-
tatissima hæc est confectio: modum quo saltim
minus inconcinnè, & iuxta auctoris mentem,
parari possit, proponemus: ^a Accipe corticum

Myrobalanorum citrearum vncias quatuor:
cepularū, & indarū seu nigrarum, epithymi, a-
nà vncias duas: agarici, pulpæ interioris colo-
cynthidis, radicū polypodij quercini recentis,
anà vncias duas drachmas duas: Rhabarbari,
comarum absynthij (pontici, scilicet) thymi,
foliorum senæ, ana vnciam vnam: florum vio-
larum recentium vnciam vnam drachmas sep-
tem: seminum anisi, fœniculi, rosarum rubra-
rum, anà drachmas sex. pruna sicca dulcia enu-
cleataq; numero sexaginta. Vuarum passarū de-
tractis accinis vncias sex. Colocynthis & alia

quæ

^a
Quamquam integrā
nos hîc auctoris des-
criptionem adduxi-
mus, consultius ta-
men cēsemus eius di-
midium tantum sin-
gulis vicibus confice-
re. Ita enim omnium
medicamentorū ma-
cerandorum dimidio
sat essent seri libræ
quinq; cum dimidia,
& fumarie libra se-
mis. Quibus perco-
ctis dum decoctum
ipsum ad libras duas
cū dodrante redeat,
minus multò ex eo
consumeretur quàm

in integra descriptione fieri oportet, in qua libræ sex cū dimidia insumuntur: cū hîc libræ tres tan-
tum cum quadrante consumantur. Atq; ita magis ex arte factum decoctum efficacius quidem &
potentius redderetur. Quumque in integra descriptione necessarium sit contra ipsam artem ex
ipsa decoctione plus iusto insumere, ne maior eius quantitas superesset quàm quæ syrupo conficiē-
do sufficeret: in eius quidem dimidio si humoris in decoctione cōsumpti quātitas dimidia tantum
fuerit eius quæ in integro decocto consumi præcipitur, decocti ius reliquum & validius erit,
& serapio coficiendo sufficiet. Neque verò seruari hîc oportet proportio illa arithmetica quàm
in alijs ex arte factis decoctionibus obseruari volumus. quippe quum in integra descriptione deco-
ctio ipsa sit contra artem instituta.

quæ incidi possunt minutim forcipe incisa, reli-
 qua verò contusa, omnia macerentur simul in
 libris ^a vndecim seri caprini (à quo etiam reco-
 cta fuerit detrata) & succi fumarix depurati li-
 bra vna, in vase vitreato ^b oblongo & angusti-
 oris, benè obturato, per dies quinque, quotidie
 agitata, & igni aliquantulum ^c calfacta in du-
 plici vase. Exactis quinque diebus igni lento
 ferueant, dum ad quinque libras cum dimidia
 redeant. fricentur, & validè exprimendo colen-
 tur. in colaturæ ^d minima portione, dissoluan-
 tur Scammonij vncia vna & dimidia: mannæ
 vnciæ duæ: pulpæ cassiæ vnciæ quatuor: pulpæ
 tamarindorum vnciæ quinque: singula seor-
 sim. reliquo verò colato iuri adde sacchari cla-
 rificati vncias viginti duas. et percoque ad mel-
 lis crassitudinem. quam vbi obtinuerit, ab ig-
 ne ammoueatur. et calidum sensim admiscea-
 tur Scammonio dissoluto in suo vase, subindè
 agitando quousq; exactè omnia permiscean-
 tur. deinde igni lento tandiu exagitando bul-
 liant, donec decoctum ipsum priorem quam
 obtinebat consistentiam, aut etiam paulò cras-
 siorem, nanciscatur. Mox ei prius seruatam mā-
 nam pauco expressi decocti solutam adiunge:
 cum qua rursus in ipso moderato igne leniter

^a Vel nō plus quàm
 duodecim.

^b Ita enim præfinita
 seri copia rebus infu-
 sis sufficiet.

^c Ex Gal. lib. 7. de
 comp. medic. sec. lo.
 cap. 4. vbi præcipit
 macerari psyllium
 in aqua calida conies-
 tum, colligunt non
 nulli, in omnibus in-
 fusionibus obseruan-
 dū vt perpetuò fiant
 in liquore calido. At
 enim tepidum saltim
 debere esse liquorem
 in quo medicamenta
 fuerint maceranda,
 vel tepido loco asser-
 uandum, aut etiam
 interdum insolandū,
 rationi consonum vi-
 detur, vt blandi calo-
 ris beneficio adiutus
 medicamentorū vim
 præptius exorbeat.

^d Vncie octo ad sum-
 mum sat erunt eis.

coquatur quousq; ad ipsam mellis compagem reddeat. et postea cremor cassiæ & tamarindorum, prius quàm paucissimo præfati decocti extractus & seorsim seruatus, addatur. cum quibus similiter percoquetur ad præfatam vsque mellis spissitudinem. & tandem semoto ab igne, & tepido existenti, insperge sequentia in tenuem puluerem redacta: Rhabarbari vnciam vnā drachmas tres: myrobalanorum citrearum, cepularum, indarum, anā vnciam dimidiam: Belericarum, emblicarum, seminum fumarix, anā drachmas tres: anisi spicæ nardi, anā drachmas duas. Permisceantur omnia probè, lignea rudicula, continenter agitando.

IN ELECTARIUM

Diaphænicon.

DESCRPTIONEM Diaphænici quā affert Mesues, cum sequentibus animadversionibus probamus. Primò vt dactili sumantur ex maturis solidiores & recentiores: qui ex Africa cõuehi solent: quidquid alij viri docti Mesuè græcisare cogentes, interpretentur vocem cheyron fuluum, ac si esset vox græca κίτρον

Cum

Cum potius per cheyron, regionem seu oppidum intelligendum sit: ex quo dactilos, vt & tamarindos optimos, censebat Mesues aduehi. Nam quòd per dactilos cheyron, non possit ipse intelligere fuluos, quales sunt immaturi, constat ex eodem Mesue in eclegmate de pinis, in quo accipiendos esse dactilos cheyron docet. cum enim eclegma hoc testetur ipse conferre ad tussim antiquam & sputum glutinosum & asthma, manifestum est minimè ei conuenire dactilos immaturos. Secundò quòd, tametsi parum intersit dactilos ipsos pòderare ante vel post macerationem, si ex arte vtrumq; fiat, & dactili pingues, vt oportet, & non exsiccati & carie còfecti, assumantur. Nihilominus cum Mesues ipse, cuius descriptionem sequimur, expressis verbis videatur præcipere post macerationem esse ponderandos: satius esse ducimus eum sequi. Postremò cum varij variè mellis quantitatem in hoc electario determinent: quòd eam Mesues hîc non præfiniat: nos eis potius subscribe mus, qui nec dactylorum nec amygdalarum causa, quæ hoc electarium ingrediuntur, mellis pondus in eo augendum minuendumve censent: penidia autem mellis vicem suplere aiunt. Quoniam itaque reliqua, quæ hîc puluerum

nomine ingrediuntur pendent drachmas septuaginta duas, quæ vncias nouem constituunt: hæ autem pro conuenienti electarij consisten-
tia libras tres mellis exigunt: si ex libris tribus subducantur vnciæ sex & drachmæ duæ, quod est pondus penidiorum hic ingredientium, re-
linquentur vnciæ nouem & viginti, cum tribus vnciæ quadrantibus. Vnde mellis quantitas

^a
Quales sunt molles humidi & pingues, & minime inueterati.

^b
A membranis, pelliculis, ac fibris expurgatorum.

^c
Optimo, non acerissimo.

^d
Tandiu, nimirum, dum acetum in dactylorum pulpa imbibitum absumatur.

quæ huic electario injicienda venit, erit librarum duarum cum dimidia ferè. erit itaque huius electarij descriptio talis: Accipe carnis dactylorum ^a optimorum, maturorum, ^b mundatorum, contusorum, ac in ^c aceto per triduum maceratorum, & tandem cribro ex cretorum, vncias duodecim cum dimidia. Penidiorum hordeatorum recentium vncias sex, drachmas duas. amygdalarum dulcium, tuniculis cultro detractis, vncias tres drachmas sex. Contusis, subactis, & permistis omnibus, adde mellis optimi despumati libras duas & semissem. ^d paululum coquantur. ac deinde refrigerenti medicamento insperge sequentia probè læuigata: turbit optimi vncias quatuor, drachmas tres: Scammonij vnciam vnã & semissem: zinziberis, piperis longi, foliorum Rutæ siccorum, cinnamomi (hoc est cannellæ optimæ) macis,

lig-

ligni aloës, seminũ anisi, fœniculi, Dauci,^a galangæ, anã drachmas duas & semissem. per
 misceantur omnia probè, lignea spatula
 continuè & diligenter com-
 mouendo.

^a
 Minoris, scilicet.

IN ELECTARIUM EX

Psyllio.

MULTI, quos minimè damnamus, hoc e-
 lectarium componunt ex descriptione Mõ-
 tagnanæ. Quoniam verò apud nostrates Phar-
 macopœos descriptio Mesuæ in usu est, de ea
 hîc tantum agemus. Ac primum quod hîc ani-
 maduertendum ducimus, est circa Scammo-
 nium, quod quamquam à Mesue hîc præscri-
 batur in pomo coctum, nos tamen id potius
 crudum cum alijs viris doctis subrogandum
 censemus, quòd illud incoquendum hîc cum
 alijs præcipiat auctor. deindè quòd semina psyl-
 lij integra & nullo modo fracta maceranda hîc
 sunt. Quod verò nonnulli dubitant de Rhabar-
 baro, vtrum illud, vel potius trochisci ex Rha-
 barbaro, sint in hac compositione à Mesue col-
 locati. nos minimè dubitamus, eum trochiscos
 de Rhabarbaro intelligere. At magis dubita-

Q₃

mus.

mus quid pro spodio & berberi in eorum trochiscis, qui hanc etiã cõpositionẽ subeunt, sit substituendum, cum eis careamus. In qua tamen dubitatione eis magis assentimur, qui spodij loco in omnibus cõpositionibus ore assumẽdis rosas commendant, in medicamentis verò exterius admouendis (si ab Arabibus vel eorũ sectatoribus fuerint præscripta) ebur adustum substituunt: pro berberi autem nõ oxyacathæ, vulgò dictæ è spino demajuelo, nisi potius fructus^a crispini vocati fructum accipiunt. demum licet in Mesuæ codicibus legatur asari vncias quatuor: nos cum Brasauola ac alijs legendum potius credimus, drachmas quatuor.

*IN ELECTARIUM DE
de succo rosarum.*

ELECTARII de succo rosarum in officinis vsitati sub nomine Nicolai, legitimus auctor est^b Nicolaus Alexandrinus vetustior. à quo reliqui Nicolai illud transcripserunt. cuius parandi modum quem affert Ioubertus in sua Pharmacopœia, quòd is nobis artem præ cæte-
ris

^a
Quem Dodoneus credit esse oxyacantham Galeni, differẽtem ab oxyacantha Dioscoridis, et oxyacantho ipsius Gal.

^b
Cap. 309.

ris obseruare videatur, hinc subijcere non pige-
bit. quamquam in pondere Scammonij, in quo
à Nicolao recedere voluit, ei astipulandum mi-
nimè censemus. Accipe succi rosarum rubearū
ex arte depurati librā vnā vncias quatuor. in cu-
ius parua portione dissoluatur seorsim ^a Scam-
monij optimi vncia vna & semis. reliquus au-
tem succus, cum sachari albi libra vna & vncijs
quatuor, coquatur lento igne ad consistentiā
electarij crassiolem. tuncq; ab igne semotum
& calidum adhuc existens, sensim Scammonio
seorsim in suo vase dissoluto immittatur: ac
subinde agitentur quousq; exactè permiscean-
tur. sub finem verò, tepido iam existenti inf-
perge sequentia in tenuem puluerem redacta:
trium sandalorum anā drachmas sex, rosarum
rubrarum (loco spodij) drachmas sex, caphu-
ræ scrupulum semis. et commisceantur om-
nia probè.

Caphuram in hoc electario, vt & in omni-
bus alijs medicamentis ore assumendis, nō om-
ninò rejiciendam censemus: vt nonnulli viri
docti volunt, nos vera caphura carere pu-
tantes. Quod si ita esset, libenter illis subscri-
beremus. Sed cum ipsissima Arabum caphu-
ra ad nos ex India asportetur, non est quòd
con-

^a
Vel Scammonij pre-
parati, nempe, pomo
cocti.

contra auctorum, quos sequi profitemur, mentem, eam in suis descriptionibus omittamus: eam (inquam) quæ ab India affertur, rudis & ignem non experta, nec sublimata. quoniam verò caphuræ odor infestus maxime aliquibus esse solet, ingratasq; reddit confectiones, aliorum odoratorum in eis suaveolentiam eneruans, dosim eius in medicamentis ore assumendis minuere non recusauimus cum nonnullis viris doctis. Sed ita ut in electarijs dimidium, in pulueribus verò quartam partem dosis eius in auctorum descriptionibus repertæ retineamus.

IN BENEDICTAM.

QVAMVIS nomine auspicato videatur electarium hoc sese cõmendare: Nos tamẽ de eius bono omine maxime dubitare cogunt tum formularum eius apud auctores varietas, tum etiam simplicium hinc ingredientium difficultas & adulteratio. varietatem à prioribus eius auctoribus exorsam testari videtur Nicolaus Myreps. quatuor eius descriptiones^a afferens: à quibus Salernitani suam in suo Nicolao

lao colligentes, aliam etiam variam adducunt. Quam nouissimus Nicolaus Præpositus mutatus, nihilominus in esula ab eis dissentit, ab hoc electario illam rejiciens: & pro eo quod Salernitani habent, sc. lini spermatis, petrosclini: inquit: Selini spermatis. difficultatem & adulterium in simplicibus arguunt dissidia atque lites inter iuniores, quod sit verum turbith, quæ vera^a esula, an veris hermodactylis careamus: vt interim amomum & cardamomum omittamus, quoniam etiam si vera desiderentur, non multum referat eorum antibalomenis vti. Quibus de causis nihil mirum est, cur etiam iuniores Pharmacopœarum scriptores adeò inter se in hoc medicamento variant, vt vix vnus cum alio consentire videatur: alijs Salernitanorum, alijs Præpositi descriptionem secutis: alijs verò neutra descriptione contentis, pro suo arbitrio simplicia quædam immutantibus, & circa doses etiam variantibus. Sed ex omnibus quas ipsi afferunt huius electarij formulis, eam nostris Pharmacopœis magis commendandã censemus, quam affert Ioannes Fernelius libro suæ methodi septimo. In qua ille esulam, perinde ac Præpositus & plerique etiam doctio-

Rectè Mathiolus opinatur Arabum Alsebram seu Scebram minus esse quæ officinis dicitur Esula minor, & à Diosc. dicitur Tithymalus cyparissias: Alsebrã verò maius esse plantam à Grecis dictam pityusam.

rum auctorum, rejicit. Quos nos etiam imitari vel ea ratione oporteret, quod quæ in communi usu est nostrarum officinarum nihil aliud sit quam rithymali characiæ radix. ex reliquis verò simplicibus aliqua omisit, alia eorum loco substituens. quibus pro sua singulari prudentia & integerrimo iudicio, comodius reddit medicamentum, ut ore etiam tuto assumi possit. eius autem formula talis est. Recipe turbith drachmas decem. dacridij, hermodactilorum, ^a rosarum rubearum drachmas quinque. caryophilorum, zinziberis, radicum saxifragæ, seminis apij, salis gemmei, ^b galangæ, macis, carui, fœniculi, acinorum asparagi, & rusci, seminis milij solis, quatuor seminum frigidorum maiorum, glycyrrhizæ, anà drachmam vnam. mellis optimi despumati libram vnam & semis. conficiantur ex arte.

IN HIERAM

Logadij.

a
Exunguunt.
b
Minoris, scilicet.

HIERAlogadij in officinis vsitata desump-
 ta est à ^a Nicolao Alexád. vetustiori. cuius
 cōpositionis decimā partē transcribere Saler-
 nitani in suo ficto Nicolao. Idq; ob arithmeti-
 cæ imperitiā non minus depravatè quàm in
 multis alijs cōpositionibus, quarum descrip-
 tiones non integrarum quidem, sed aliquo-
 tã earū partē decerpere eis libuit. Errata autē,
 quæ in descriptione hac deprehendimus sunt:
 primum in dosi euphorbij, polij, & coccog-
 nidij: vbi pro decima parte drachmarum sep-
 tendecim, quæ in Nicolao Alexandrino repe-
 riuntur, habent ipsi drachmam vnā & semis
 grana sex: cum, numerando iuxta eorum sup-
 putationem, pro singulis drachmis grana sexa-
 ginta, deberent dicere, drachmam vnā &
 semis grana duodecim. Re vera tamen nume-
 rando pro singulis drachmis grana septuagin-
 ta duo, sunt drachma vna & semis grana qua-
 tuordecim cū duabus quintis. Similiter in dosi
 absynthij & mirrhæ dicunt, anā drachmā vnā
 & grana duodecim, pro decima parte drachma-
 rū duodecim, numerantes suo more in singulis
 drachmis grana sexaginta: cū numerādo grana
 septuaginta duo (vt debent numerari) dicendū

a
 Cap. 410.

sit potius, anà drachmá vnám grana quatuor-
 decim cum duabus quintis. Sed in dosi aloës &
 cæterorum vsq; ad prassium maius extat men-
 dū, substitutis scrupulo vno & granis quatuor-
 decim, pro decima parte drachmarum vnde-
 cim. vt habetur in Nicolao Alexandrino. In
 quo tamen nos cum alijs credimus legisse eos,
 & benè quidem (vt inferius dicemus) non
 drachmas vndecim, sed drachmas nouem: &
 erratum híc non esse eorum, nisi potius libra-
 riorum, qui pro eo quod illi scripserant, anà
 scrupulos duos & grana quatuordecim, ha-
 bent scrupulum vnum & grana quatuorde-
 cim. Sed nihilominus quoniam eo modo nu-
 merantur in singulis drachmis grana sexaginta
 , cum potius deberent numerari septua-
 ginta duo: dicendum illis erat, anà scrupulos
 duos grana sexdecim cum quatuor quintis. et
 demum in dosi quoque ellebori albi & nigri,
 peccant suo more, substituentes grana sex pro
 decima parte vnius drachmæ, cum potius de-
 cima drachmæ pars sit grana septem cum vnà
 quinta. At enim quoniam hæc Salernitano-
 rum descriptio eo quo exposuimus modo ca-
 stigata ob minutas granorum in suas partes di-
 uisio-

uisiones difficilem ac tædiosam reddit hanc
compositionem: idcirco nos non decimam
descriptionis Nicolai partem, vt illi, nisi sex
tam tantum mutantes, faciliorem multo
in eum qui sequitur modum proponimus.
Accipe trochiscorum alhandal (pro colo-
cynthidis interioris) polipodij quercini, a-
nà drachmas tres scrupulum vnum. euphor-
bij, polij mōtani, ^a coccognidij, anà drachmas
duas scrupulos duos & semis. comarū absyn-
thij (Pontici, scilicet) myrrhæ, anà drachmas
duas. comarum ^b centaurij, agarici, am-
moniaci thymiamatis (videlicet optimi &
selecti) folij, scillæ assæ, spicæ nardi, da-
crydij, anà drachmam vnam scrupulos duos.
aloës, corymborum seu capitulorum thy-
mi, cassiæ lignæ (idest, cannellæ) coma-
rum chamedryos, Ammoniaci (loco bdel-
lij) foliorum marrubij, anà ^c drachmam
vnam & semis. cinamomi (nempè, can-
nellæ optimæ) oppoponacis, castorei, ra-
dicum aristolochiæ longæ, (aut si desit rotundæ)
piperis albi, piperis longi, & piperis nigri,
croci, sagapeni, seminum ^d petroselini, a-
nà scrupulos duos & semissem. corticum ra-

^a Hoc est, seminis thyme-
meleæ.

^b Minoris, scilicet.

^c Drachma vna cum dis-
midia est sexta pars dra-
chmarum nouem, vt les-
gendum cum alijs viris
doctis cēsemus in Nic.
Alexādr. non autē dra-
chmas vndecim, vt in
vulgatis eius codicibus
habetur: idq; eadē cōie-
ctura ducti quæ illos ad
id credēdū mouit, quod
nimirū in hac cōpositio-
ne auctor à maioribus
pōderibus exordiēs sem-
per minuēdo progredia-
tur. Cui etiā adde quod
in Græcis numeris faci-
lis foret lapsus ab ἐννέοις
ad ἐνδεκά.

^d Macedonici, scilicet. cuius
ius magna copia apud
nos reperitur.

Ellebori albi magna copia est in multis Hispaniae locis. Niger autem legitimus, ut à Diosc. describitur, minimè in Hispania cis Pyreneos montes reperitur. Quomam verò Galen. utriq; eandem facultatem tribuit li. 6. de med. simpli. fac. de utroq; simul agens: & nihil referre dicit albo an nigro uti, libr. de comp. Phar. sec. lo. 1. c. 2. licebit hoc quidem electario ellebori nigri loco album substitui. Quòd si ex Italia, vel etiam propius ex Pyreneis montibus, ubi maximè abundat, elleborus niger afferatur, Pharmacopolarum nostrorum diligentiam laudabimus. ut contra eorum ignaviam atque ignorantiam damnamus, qui hactenus pro veratro nigro clematidis alterius, herbariorum vulgò dictæ flâmula, & hisp. *la yerua mormenta* vel *mormera*, radice utebantur. Quum tamen illis æquè ad manum sint duæ aliæ plantæ, quæ ut elleboro congenere, ita à multis ellebori nigri loco, veri ac legitimi penuria vel etiam ignorantia, usurpari solent. nempe, una quæ Dodonæus non rectè contendit esse bupthalmum, & verisimilius Matthiol. existimat esse consiliginem Columellæ & Plinij, aut saltim pseudo elleborum, alij verò helleborinè, alij sesamoidè minorem, Pena verò & Lobel leuissima quidem coniectura elleborum ferulaceum Theophrasti esse credunt. altera verò quæ Hisp. appellatur à aliquibus *harnoual*, & ab alijs *la yerua del lobado*: atque à Dodonæo & multis alijs inter ellebori nigri species censetur: ab alijs verò helleboraster & consiligo esse putatur. Quibus quidem plantis aliorum exemplo, minoriq; culpa, legitimi ellebori nigri defectu uti possent.

dicum^a ellebori albi & nigri anà scrupulum semis. mellis optimi despumati quod sufficiat: sufficient verò libræ duæ ferè. Gummi vino odoro soluantur: cribrantur: melle subiguntur. alia tenuissimè teruntur, vnaquæque ex arte. cribrata autem mistaq; omnia paulatim melli ferè frigido miscentur exactè.

IN PULVERES SEV

Species Hieræ simplicis Galeni.

EX OMNIBVS DESCRIPTIO-

nibus Hieræ, quas diuersis in locis affert Galenus,^b optima eiusdem iudicio est, atq; ideò à nobis selecta ut nostris Pharmacopœis proponeretur, quam ipse libro secundo

de

^a Lib. 7. method. c. 11. & li. 6. de san. tu. c. 10. & lib. de sang. mis. c. 18. et lib. 2. de comp. Phar. sec. lo. c. 1. et li. 8. eiusdem. c. 2. & 3.

de^a comp. Pharm. fec. lo. adducit. cuius pul-
 ueres in eum qui sequitur modum parabun-
 tur. Aloës optimæ drachmæ nonaginta, cin-
 namomi (videlicet, optimæ canelæ) ligni alo-
 ës (loco xylobalsami) radicum asari, spi-
 cæ nardi, Mastiches albæ & optimæ,
 anà drachmæ sex. croci optimi
 drachmæ quinque. Te-
 nuissimè trita & cri-
 brata miscean-
 tur.

a
 Cap. primo.

DE MASSAE PILLVLA-
rum conformatione.

SEVERIVS fortassis quàm par erat haec-
 nus in nostros Pharmacopolas animaduer-
 sum fuisse iudicabunt illi qui palpum eis ob-
 trudere sunt soliti: & nos culpandos potius
 existimabunt, quòd tam nudè eorù errores
 detegerimus, nihilq; in eis laude dignum to-
 to hoc opere sit commèdatum. In quorum
 gratiam (omnibus enim debitores sumus)
 libet modò illorù vsum laudare, qui pillularù
 offas seu magdalias, quas earù auctores aqua
 vel

vel succis lentore villo carentibus comprehen-
 dere præcipiunt, non vsquequaque ex illorū
 præcepto parant: sed ab alijs perdoctis viris
 admoniti, et experientia edocti, eiusmodi li-
 quores aut succos melli commistos proximè
 ad syrapi crassitudinem, & interdum etiā ad
 crassiorem consistentiam percoquunt, quo
 ipsarum pillularum magdalias excipiunt ac
 conformant. Quamquam verò contra hoc a-
 lij argutulè objicere contendunt, ex mellis
 aut sacchari additione pillularum quantita-
 tem acrescere, viresq; imminui: Re vera ta-
 men vt omnia pillularum simplicia in mas-
 sam iuncta aptius cohæreant, nec tempore ex-
 siccata massula dehiscat, simpliciumq; expire-
 tur facultas, humorem postulant lentum &
 glutinosum quo conformentur. atque rectè
 quidem docti quidam viri auctores ipsos qui
 eiusmodi pillularum massas præfatis liquori-
 bus aut succis lentoris expertibus formandas
 imperarūt, amicè interpretatur, in vsum præ-
 sentè eas pillulas cõponi: secusq; præceptu-
 ros si diutius illæ esset asseruadæ. Quoniā ve-
 rò & in hoc grauius etiā peccare cõtingeret, si
 in omnibus, & minus cautè quàm par est, hæc
 mel-

mellis aut sacchari cū tenuibus liquoribus aut succis mistura fieret: vbi & quomodo hoc faciē dum sit exponere non pigebit. Si enim pleraq; in pillularum compositione ingredientia simplicia fuerint lachrymæ, vel gummi, aut succi lenti & glutinosi (vt sagapenum, ammoniacū, tragacanthum, gummi arabicum, & aloës etiā ac Scammonium si dissoluenda sint) nihil sane opus erit, mel aut saccharum eis immiscere liquoribus aut succis tenuibus, quibus auctores ea excipere imperauerint. Siquidem quouis liquore ea cum reliquis cogi satis poterunt. cuius modi pillulæ sunt mastichinæ, è fumaria, ex hermodactylis maiores, sine quibus, & aliæ similes. In alijs verò (cuius modi sunt pillulæ Rhabarbari, aureæ, coccia, fætida, & artetica) rectè quidem additur succo puro ab auctore præscripto mellis pars tertia. et percoquentur ad tertiæ ipsius succi partis consumptionem. ex quo assumetur quod satis sit ad excipiendos omnes pulueres, & vt ad confiscentiam pillulis idoneam redigantur.

IN PILLVLAS

Mastichinas.

^a

Quas affert ipse
in suis additionibus
in Mesuem, tr. de æ-
gri- tud. memb. nutr.
c. de indig. stoma.
in fine. et similiter
Franciscus de pede
Mont. in suis addi-
tionibus in Mes. tra.
de ægri- tud. stoma.
c. 19. & 21. in fine.

PILLVLAE mastichinæ, quæ in officinis
parari solent, sunt ex. ^a Petri Aponensis,
con- ciliatoris dicti, descriptione. Nos tamen
no- stris officinis parandam potius ducimus,
quæ à ^b Fernelio adducitur in eum qui sequitur
mo- dum: Recipe mastiches vncias duas. aloës
opti- mæ vncias quatuor. agarici trochis-
cati, pulueris hieræ simplicis, anà
vnciam vnã & semis. cum
vino optimo cogan-
tur in massam.

^b

Lib. suæ meth. 7.

IN PILLVLAS

Aureas.

^c

Cap. 807.

^d

Sect. 32. c. 97.

HARVM pillularum auctor primus est ex
Pharmacopœarum scriptoribus ^c Nicolaus
Alexandrinus. cuius dimidiam formulam trá-
scripsit ^d Nicolaus Myrepsus, addens in ea tan-
tum hieræ picræ drachmam vnã. Salernita-
ni verò eiusdem Nicolai vetustioris formulam
similiter dimidiantes, hieram picram myrepsi
omi-

omiserunt: sed mastiches drachmam vnam ei ad-
 diderunt. Novissimus autem Nicolaus Præ-
 positus ipsorum Salernitanorum, quos sequu-
 tus est, descriptionem substituit: præterquam
 quòd in mastiches pondere dimidiam addit
 drachmam. Quocircà cum non multum re-
 ferat mastiches hîc pondus addere aut mi-
 nuere: vtramuis descriptionem, vel Saler-
 nitanorum, vel Præpositi rectè teneri posse
 censemus. Quòd si quis earum optionem
 desideret, Præpositi quidem formulam ma-
 gis probaremus, quoniam ex maiori
 mastiches dosi magis correctum
 & benignius redditur
 ipsum medicamen-
 tum.

IN PILLVLAS E

Nitro.

PILLVLARVM ENITRO

auctor est^a Alexander Trallianus. quas Ni-
 colaus quoque Alexandrinus vetustior^b af-
 fert sub nomine pillularum Alexandrinarum.

Lib. I. c. 21.

b

Cap. 796.

nec in aliquo ab Alexandro variat, quàm in totius compositionis pondere, eius descriptionis quartam partem mutuans: et quod Alexander dicit comeos, scribit ille ameos. Sed^a Mesues has etiam pillulas ex ipso Alexandro referens, loco ameos seu comeos, subdit^b gummi: & nitrî (quod appellat baurach) dosim dimidiat: euphorbij verò dosis quartam tantum partem assumit. At enim cum tria ex præcipuis medicamentis quibus hæ constant pillulæ apud nos desiderantur: nimirum, elleborus niger, nitrû & bdellium: non immeritò de eis ambigi posset vtrum nostris officinis sint admittendæ, an potius ab eis rejiciendæ. verum cum nonnullos ex doctioribus nostrorum medicorum eis libèter vti intelligamus, earum formulam hîc proponentes, succedanea eorum quæ desiderantur subjiciemus. Accipe aloës optimæ, dacrydij (pro Scammonio) trochiscorum Alhandal (pro colocynthide) Ammoniâcî optimi (loco bdellij) amneos, nitrî veri (aut eius loco salis gemmei) corticum radicum^c ellebori albi præparatarum (loco ellebori nigri) anà drachmam vnam. euphorbij drachmas duas. succi brasicæ quantum sufficiat excipiendis pulueribus in catapotiorum massam. Porro nos harum pillu-

^a
Tract. de aegritud.
capitis. c. de epilep.

^b
Brassauolus nō in
neptè coniectat li-
brariorum culpa les-
gi in Mesue, gum-
mi, pro ammi.

^c
Aut radicum pseu-
doellebori nigri, vel
elleborinæ.

lularum loco potius quidē reciperemus, quas adducit ^a Brasavolus ex ^b Galeno, à Nicolao Leonicensio de sex rebus vocatas: quæ recipiunt: aloës, Scámonij, colocythidis, Agarici, Bdelij, gummi arabici, singulorum partes æquales.

^a In suo exā. catap.
in exam. pil. Alex.
^b Libr. 5. method.
cap. 14.

DE MEDICAMENTIS

exterius admouendis.

Cap. 3.

VLTIMO iam nobis expendenda relinquuntur medicamenta, quæ exterius adhibentur: nempe, olea vnguenta, & emplastra. Ac principio quidem non possumus non damnare nostrorum Pharmacopolarum socordiam, qui cum facillimo negotio sibi comparare possent omphacinum oleum, in omnes qui in officinis frequentissimè occurrunt vsus: eius succedaneis uti non erubescunt, perinde ac si ex vltima India asportandæ illis essent oliuæ immaturæ. Pu deat itaque posthac Hispalensem Pharmacopœum alium quàm verum omphacinum oleum in suis officinis habere, ut quæ ex eo paranda sint olea ex arte concinentur. desinantq; iam nobis obtrudere ex ^c Galeno Hispanum oleum

^c Lib. 11. method. c.
16. & li. 12. eiusdē
c. 3. li. item 2. de cō
pos. med. per gen. c.
13. & alijs in locis.

Lib. de simpli. me-
dic. fac. 6. c. de oleo.
& li. 1. de comp. me-
dic. per gen. c. 4. et
12. & li. eiusdem
3. c. 2. & li. 8. me-
th. c. 2. & li. eiusdē.
11. c. 16. & li. 12.
c. 3. et. lib. 13. c. 15.

pro omphacino posse usurpari. cum^a eodem
teste adstringens esset illud quod ex Iberia
Galeni ævo asportabatur, Hispanicum di-
ctum: & hac ratione loco omphacini illud
substitui posse dixerat Galenus, ut & oleum
cui teneri oliuarum sureuli contusi essent com-
misti. Quo circa cum oleum nostrum nullam
omnino præ se ferat adstrictionem, Galeni ip-
sius iudicio minimè pro omphacino usurpa-
ri debet. Alium etiam non minus commu-
nem in nostris officinis deprehendimus er-
rorem, circa olei genera, quæ impressione
parari solent: ut interim olea, quæ expressio-
ne parantur omittamus: quæ omnia pleri-
que è nostris Pharmacopolis ab aromatopo-
lis rancida & adulterata emere solent. At o-
lei ea quæ impressione facta dicuntur gene-
ra, nullus ferè est ex nostris Pharmacopœis,
cui iuxta auctorum præscripta parentur: nisi
ea potius quæ incompleta vocata ex simpli-
ci rerum maceratione, utcumque à mulier-
culis confici solent. Nec verò hac in parte, ut
in syruporum compositione ab arte recessisse
causari possunt, ob ægrorum delicatos gus-
tus: sed ut operam & sumptus fugiant, v-
na dumtaxat maceratione & decoctione con-

tenti, olei genera in suis officinis prostituunt, quæ nihil præter commune oleum colore, odore, & sapore etiam referunt. Eos itaque obtestamur ne ab arte ac auctorum præscripto in huiusmodi oleorum cõpositionibus recedant: et quòd labori et expensis minimè parcentes, ea non ex suis inscriptionibus cognoscenda, sed naribus potius disiudicanda conficiant: vt singula naribus admota simplicium ex quibus conficiuntur, vim ac naturam odore referentia, qualia sint, ac dici debeant dignosciqueant.

IN OLEVM

Rosaceum.

EO HOMINVM SOCORDIA & auaricia progressa est, vt vel ad salutem omnium humanarum rerum præciosissimam non iam quæratum tantum quod præstantius ad eam conservandam aut recuperandam esse possit, sed quod facilius minoriq̃ue artificio ac sumptu possit parari: magisq̃ue Pharmacopœorũ rei quàm ægrotorum vtilitati cõsulere

urgetur. Undè quum Pharmacopœi ipsi nobis in omnibus potestatem optionemq; non faciant meliora eligendi: ex ijsq; vnum sit oleum rosaceum, quod omnes quotquot nouimus Pharmacopœi numquam clamare cessant minimè posse iuxta Mesuæ normam parari, quin impensis pretium plus etiã quàm duplo excedatur: aliud eis proponemus, quod minori & sumptu & artificio parari possit: ea tamen lege vt prorsus ipsi suum illud simplex oleum, quod à Salernitanorum Nicolao mutuatur, deserant ac abdicent. in quo ipsi à vero Alexandrino Nicolao, à quo illud suum antidotarium præscribere, æquè ac à vera & conuenienti methodo compositionis huius olei variarunt. Quod verò nos eis oleum permittimus, erit huiusmodi: pro rosato completo: Accipe rosarum rubrarum recentium ^a completarum & contusarum libras quatuor. succi rosarum libras duas. macerentur in olei oliuarum maturi aqua nitida sæpius loti, libris decem, in vitreato vase diligenter obturato. et diebus septem insolentur. deinde in vase duplici horis tribus leniter coquantur. post coctionem torquendo exprimantur. expressisq; folijs abietis, tor nouæ ac recentes similiter trusæ in oleum

^a
Que folia sua explicuere.

leum colatum eodem vase immittantur. quæ
 rursus, diligenter occluso vase, soli ad mace-
 randum dierum quadraginta spatium exponan-
 tur. & postremò in duplici vase modicè co-
 quatur, ^a quoad succus absumatur. ac tãdem
 torquendo validè exprimantur. Colatum te-
 ctum recondatur. Pro rosato verò incomple-
 to, seu immaturo: Accipe foliorum rosarum
 rubrarum, recentium, incompletarum, vide-
 licet, nondum explicatarum, & diu tritarum,
 libram vnam. in olei omotribeos, seu ompha-
 cini, salisq; expertis, vel sæpius aqua nitida lo-
 ti, libris tribus, & succi rosarum libra semis,
 in vase vitreato diligèter occluso diebus septè
 soli exponatur. deinde leniter in duplici vase
 tribus horis coquatur. et exprimatur. Expres-
 sis abjectis, totidem similiter rosæ nouæ ac re-
 cètes in abiectarũ locum itidẽ contusæ substi-
 tuantur. et optimè obturando, diebus qua-
 draginta insolentur. vltimoq; simili prorsus
 modò & diligentia, vt in oleo rosato comple-
 to dictum est, coquantur: exprimantur:

& in vsum, vbi totus in eo succus
 fuerit absumptus, re-
 condetur.

^a
 Quòd si non omnia
 nõ absumptũ esse suc-
 cum reperiatur, colata
 tum ipsum oleum sub
 sole diu detinebitur,
 donec totus succus es-
 uanuerit. neq; prius
 in vsum recondetur.

T IN

I N O L E V M

Chamæmelinum.

E O D E M modo quo rosatū parare docuimus, cōfici hoc & cætera similia poterunt, atq; iisdem etiam seruatis florum & olei ponderibus: Nisi quod tres hîc fient permutaciones nō duæ tantū, vt in oleo rosaceo: et quòd loco succi quē in oleo rosaceo præscripsimus, hîc chamomilæ florum decoctio adjiciatur. At illud hîc annotatione dignū videtur, quod nonnulli ex ^a Paulo & ^b Arctuario colligunt, flores chamæmeli abiectis eius foliolis albis esse hîc assumendos, aliter multò accipiendū, quàm ipsi intelligunt. neq; enim hi auctores foliola illa alba damnant, sed tantum tempus quo ipsi chamæmeli flores sint legendi indicant, quandò (nimirum) foliola illa alba ab ipsis florum capitulis decidua fuerint. tunc enim flores ipsi sunt in sua perfecta maturitate ac proprio etiã femine perfecto pregnâtes.

^a
Lib. 7. cap. 20.

^b

Lib. 6. meth. c. 10.

I N O L E V M

Absynthij.

Oleum

OLEVM ABSYNTHII QVO-
niam ab incerto auctore, ob idq; variè, pa-
ratur: quomodo apud omnes nostros Phar-
macopœos confici debeat proponemus: Ac-
cipe olei oliuarum maturi loti libras duas &
semis . cimarum seu summitatum absyn-
thij pontici libram vnam. decocti eius vncias
sex. Cōfice eadē methodo, qua vsi fuimus in
oleo rosato cōpleto, sed cū tribus permutatio-
nibus, vt in oleo chamæmelino aduertimus.

IN OLEVM

Vulpinum.

VVLPINVM oleū licet iuxta Mesuæ des-
criptionem Pharmacopœi omnes cōfice-
re profitentur: tamē variè admodū cōcinnāt.
Quum enim quantitas aquæ & olei, in quo
vulpem incoqui mandat Mesues, adeò parua
sit, vt neutiquam illa ritè & ad artuum (vt
oportet) dissolutionem percoqui in ea possit:
in hoc necessariò ab eo variantes, etiam vul-
pem ipsam aliter parare & incoquere, quàm
Mesues præscripserit, non verentur. Quomo-
do igitur iuxta Mesuæ, quoad fieri possit, mē

tem, ac ex arte parari hoc possit oleum, hic nostris Pharmacopœis proponemus: vulpes mediæ ætatis, & ^a pinguis, venatu longa que insectatione defatigata, recens mactata, exacterata, ac minutim vna cum pelle concisa, confractis etiam ossibus, coquatur in aquæ fontanæ & marinæ, seu salis, anà libris sex, quoad libræ quatuor supersint. deinde adde olei veteris clari libras quinque. salis vncias tres. comarum thimi, & anethi, anà libram vnam. percoquantur lento igne vsque ad aquæ consumptionem, & artuum dissolutionem. tum ei affundantur decocti parati ex aqua dulci (in qua decoxerint ad tertias, thimi, & anethi, anà manipulus vnus) circiter libræ octo. Recoquantur, donec, aqua prorsus consumpta, vulpis partes exactè separatæ sint, & omnia sint colliquata præter ossa. Et tandem velociter extorquendo, dum adhuc calet, exprimatur. expressumque ad vsum seruetur.

IN VNGVENTVM

Album.

NON

^a
Per vindemiam vuis
nutrita,

NON erubescimus nos hîc adeò triuiale vnguētum in examen afferre, quum nostros Pharmacopœos non pudeat illud ex oleo cōmuni parare: leuissîma excusatione se tuentes, quòd cum rosaceo oleo paratū minime reddatur albū. At ne nos morosos in omnibus causētur, illis cōdonemus ne illud oleo rosaceo omphacino conficiāt, vt ex arte parari deberet: sed rosaceo saltē completo cōcinent. Ita enim & minori expensā parabitur, & minus ex albedine remittet.

IN VNGVENTVM

Diapompholygos.

VNGVENTVM hoc nomine vnguenti de tuthia parāt omnes nostri Pharmacopœi, iuxta^a Guidonis descriptionem. in qua tamen cum æqualibus portionibus præscribantur oleum rosaceum & cera: nimis durū euaderet ipsum vnguentum, ac magis cerotū quàm vnguentū dici mereretur. Quocirca loco eius quod in Guidonis formula dicitur, olei rosacei & ceræ albæ anà vncias quinque: substituere oportebit: olei rosacei vncias septem, ceræ albæ vncias tres.

^a Tr. 2. do. 1. c. 5. de a postem. cācroso. et tr. 7. doc. 1. c. 6. de medic. cicatrizātibus.

IN EMPLASTRUM

contra rupturam.

EX varijs huius emplastri descriptionibus, quas varij auctores adducunt, duæ illæ quas ^a Guido affert à plerisq; iuniorum aucto- rum, qui dispensaria scripsere, præferri solent. Ex quibus vnam construit Ioubertus in sua Pharmacopœia, quam nos quidem minimè damnamus. Sed quoniã propositum nostrũ hîc est aucto- rũ descriptiones minimè varia- re, nisi vbi tantum cum componendi arte pugnent quæ ab ipsis præcepta fuerint: prio- rem illam huius emplastri formulam, quæ à Guidone affertur, & in usu magis recepta est, hîc proponemus, in eo duntaxat correctam, in quo ars ipsa castigationem in ea deside- rat: nempe, quo huius emplastri consisten- tia & (vt appellant) ligatio emendetur. Si- quidem experimento compertum est, & à plerisque doctis viris animadversum, ob ce- ræ vel olei defectum, aut picis & terebenthi- næ parvam dosim, nimis friabile hoc euade- re emplastrum, neque benè extendi, & par-

^a
Primã tr. 6. do. 2.
c. 7. Secundam ves-
rò tr. 7. doc. 2. c. 7.
et in chirurgia par-
va, doc. 2. c. vlti-
mo.

ti vt oportet adhærescere posse. Eius itaque formula huiusmodi erit: Accipe glutinis à pelle arietina, vel potius agnina, expressi libram semissem, picis navalis, & colophonix anà vncias quinque. terebenthinæ vncias septem. boliarmeniæ, sanguinis draconis, gypsi, turis, sarcocolæ, aloës, pissasphalthi (loco mumix veræ) radicum aristolochiæ, centaurij ^a minoris, radicum consolidæ maioris & minoris, sumach, berberis, nucum cupressi, gallarum, ^b sidij seu malicorij, vermium terrestrium, anà vncias duas. glutinis piscium, visci quercini, anà vnciam vnam & semis. litargyrij aurei, ammoniaci, opoponacis, galbani, bdellij veri (aut loco eius sagapeni) mastiches, ^c sanguinis humani (aut loco eius suilli) ^d exsiccati & in puluerem reducti, anà vnciam vnam.

Pellem arietinam iunioris animalis cum tota lanâ succida recens excoriatam accipere conuenit: eamque in minutissimas partes secare. & in aquæ pluuiialis & aceti quantitate sufficienti diutissimè coquere, donec penitus dissoluta & colliquata fuerit. tum totum decoctum calidum intorqueatur, & co-

In codice Guidonis legitur depravatè, librariorum culpa, centaureæ vtriusq; consolidæ, &c. cum legendum illic potius sit, cètaureæ, vtriusq; cōsolidæ, &c. per vtrâq; consolidam intelligendo maiorem & minorem: vt ex altera huius emplastri formula aperte constat, quâ ipse affert locis à me antea citatis ex tr. 7. & chirurgia parva.

^b Sidium, Barbaris psidia, officinis cortex granati, lat. malis corum.

^c Hominis sani.

^d In furno modicè calido.

^a Alij lumbricos terrestres primò lotionibus pluribus in aqua, deinde in vino lauant, & clibano modicè calido desiccant. Nos verò cum Iouberto & alijs, eos ex vino coctos cribro trajici satius ducimus: tum vt pulverum quantitas sit minor, tum etiam quoniam hoc modo parati commodiores sint ad emplastri consistentiã. At enim postquã cribro traiecta fuerint, oportebit eos clibano modicè calido exsiccari, ne ex nimio eorum humore situm contrahat emplastrũ & corruptioni obnoxium reddatur.

^b Vel spatio horarum sex, super cineribus calidis.

^c Igni lento ea iugiter movendo, dum acetũ exhalat.

^d Modicè calida existantia.

lo trajiciatur. Expressum verò rursus igni lento redditum tandiu coquatur, donec penè tota aqua evanescente in gelatinæ modum condensatum fuerit, & liquidioris glutinis aut bituminis consistentiam acquisierit. Atq; in eiusmodi glutinis tepidi libra semisse liquantur igni quoq; lento glutẽ pisciũ & viscũ quercinum præparatum. quibus addatur^a lúbrici separatim ex vino cocti & cribro trásmissi. Scorsim ité gúmi ammoniacũ, opoponax, galbanũ, & sagapenũ, à sordibus mundata, & non nihil tusa in aceto acerrimo per^b noctẽ maceretur. Deinde léto igni exposita rude agitetur, dũ liquefcãt. liquata, colata, & ^c parũ ad létorẽ percocta cũ præfatis glutinibus cõiungantur. Hisq; exactè permistis addantur^d pix, colophonia, & terebèthina simul, postquã seorsum lento igni liquata & colata fuerint, omniaq; eodẽ igne spatula iugiter ducatur dum nõ nihil spissata exactè vniatur. Quibus deinde indantur pulveres litargyrii præparati, gypsi, & boliarmenici aqua rosacea vel plantaginis loti. Hisq; probè mistis & tepidis tantum, inspergatur tenuissimè pulverizata, pissasphaltum, sarcocolla, mastix, san-

sanguis draconis, aloës, & tus. Atque omnia ad lentum ignem multum agitata strenuè commisceantur. Et vltimò igne substracto,^a reliqua in tenuissimum similiter pulverem redacta eis addantur. Tandemq; cunctis simul cum spatula assiduè agitata diu subigantur, vt exactior fiat omnium permistio, & quæ dici solet incorporatio. fiatq; pasta: quæ supra marmor oleo lentiscino vel myrtino inunctum, & manibus similiter inunctis, diu multumq; maceretur, vt emplastrum magis reddatur viscidum.

^a
Omnia, quæ teri possunt in hoc emplastro in pulverem tenuissimum leuigari oportet.

IN EMPLASTRA

Diachylon magnum &

parvum.

PAVCISSIMI SVNT EX NOstris Pharmacopœis, qui hæc emplastra ritè, & iuxta Mesuæ descriptionem concinent. Siquidem plerique illorum mucagines oleo incoquunt, vel potius comburunt: exindè verò in ipso oleo lithargyrium coquunt. Qui verò ex eis peritiores putantur, partem quandam mucaginum oleo incoquunt, & reliquã postea eorum partem in oleo

&

HISPAL. PHARM. RECOG.

& lithargyrio consumunt. Quum nullatenus rectè atq; ex arte cōfici hæc emplastra queāt, nisi in lithargyrio cum oleo prius præparato & cocto mucagines totæ absumantur. Quomodo autè hæc fieri oporteat, cum latè expo fuerit Ioannes Duboys egregius sanè apud Parisienses Pharmacopœus, superuacaneum censemus hîc referre. Atq; hunc nos auctorè nostris Pharmacopœis cōmendamus, vt in reliquorum etiã, quæ exterius adhibentur, medicamentorũ compositionis methodo, sibi consulendũ ac imitandũ proponant. quippe quem cæteris, qui de hoc argumento scripsere, exactius illã tradidisse, & fælicius absoluisse arbitremur. Nos verò interim huic Pharmacopoliõrũ nostratium recognitioni finem imponemus: hoc vno operæ studijq; nostri expe tito ac postulato à lectoribus pretio, vt quodcũq; erit quod præstiterimus æqui boniq; cōsulatur. Quòd si id eis probatum intellexerimus, Pharmacopœiam quam suis omnibus numeris completam paramus, ipsis communicare non gravabimur.

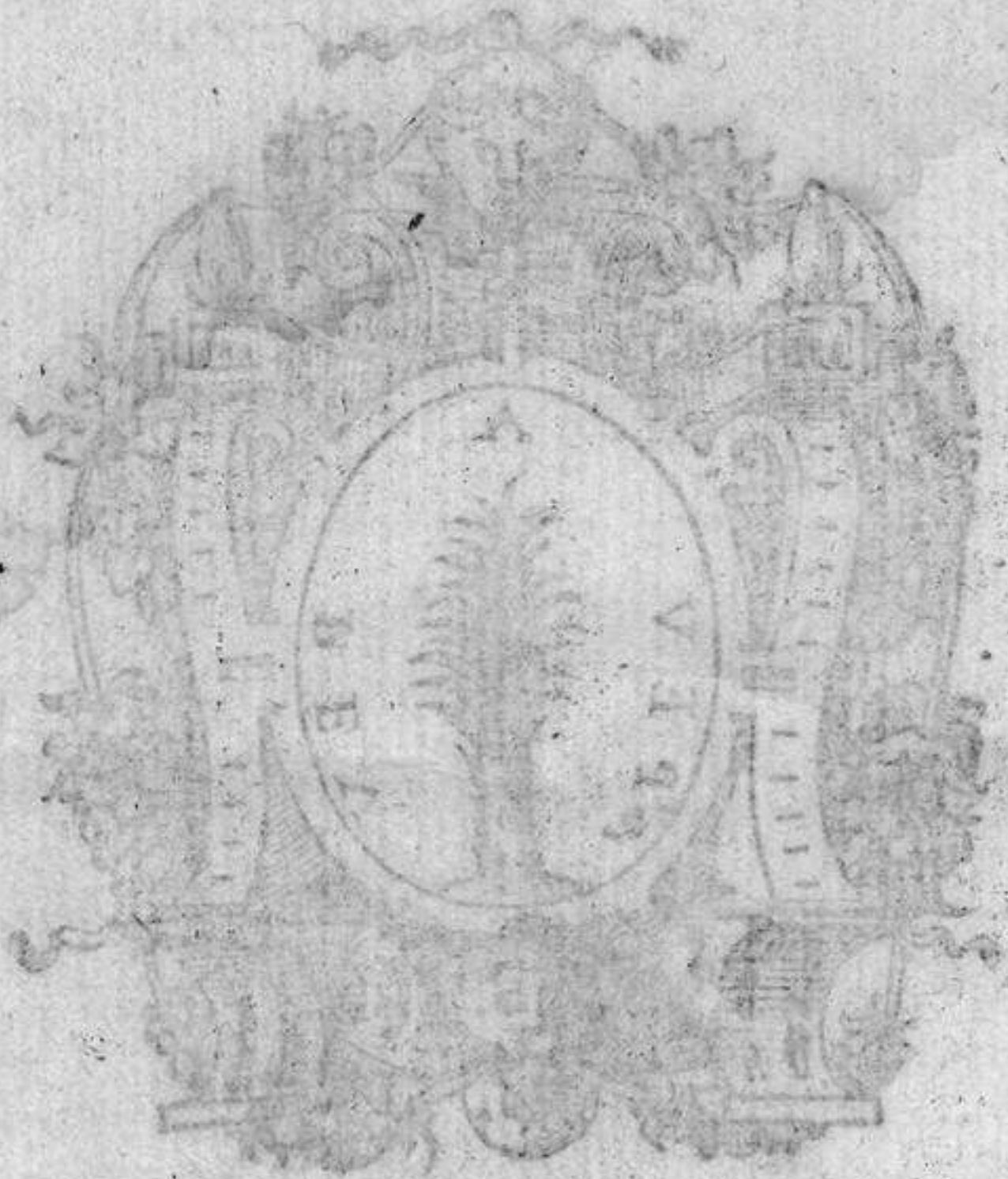
FINIS.

HISPALI
Ex officina Andreæ Pescionis, & Ioan-
nis Leonis.

1587.

HISTORICAL
EX OFFICINA ANDREAE PISCIONIS & IOHANNIS
MISLEONIS.

1787

XXI

TOVAI
RECOOC
PHARM

TOVAI
RECOOC
PHARM

